

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy a sportu

Diplomová práce

Historie skautingu v jižních Čechách

Vypracovala: Bc. Lucie Znachorová

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2020

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

University of South Bohemia in České Budějovice

Faculty of Education

Department of Sports Studies

Graduation thesis

The History of Scouting in South Bohemia

Author: Bc. Lucie Znachorová

Supervisor: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2020

Bibliografická identifikace

Název kvalifikační práce: Historie skautingu v jižních Čechách

Jméno a příjmení autora: Bc. Lucie Znachorová

Studijní obor: Zeměpis a tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí kvalifikační práce: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Rok obhajoby kvalifikační práce: 2020

Abstrakt:

Práce pojednává o historii skautingu ve světě a v českých zemích od počátku do současnosti, konkrétně je zaměřena na historii skautingu v jižních Čechách. Především se zaměřuje na vývoj skautského hnutí v jednotlivých skautských oddílech Jihočeského kraje a na průběh jejich činnosti od počátků až do padesátých let.

Vývoj skautingu ve zvolené oblasti je řazen do dílčích etap podle významných milníků historického vývoje naší země. Práce se věnuje všem významným okolnostem souvisejícím se vznikem vývoje skautingu. V prvních dvou kapitolách je popsána historie světového a českého skautingu, chronologicky podle jednotlivých časových období. Druhé dvě kapitoly, které jsou stěžejní pro tuto práci, se zaměřují na vývoj a historii skautingu v jižních Čechách a v jednotlivých okresních městech této oblasti. Zde práce popisuje dvě zásadní období skautského vývoje. První období mapuje počátek skautingu v jižních Čechách a ve městech od počátku vzniku. Zaměřuje se na dvacátá a třicátá léta. Druhé období mapuje poválečná léta až k datu druhého zákazu skautingu. Zde se práce zaměřuje na poválečnou dobu v letech 1945 až 1950.

Nejstarší informace byly čerpány z dochovaných archivních materiálů a kronik jednotlivých skautských oddílů. Zdrojem informací se rovněž stala dobová periodika a novinové články. Rovněž bylo čerpáno z almanachů zpracovaných skautskými pamětníky. Novější data se opírala o současnou literaturu, která zpracovala historii skautingu.

Klíčová slova: skaut, historie, tábor, oddíl, vedoucí, středisko, činnost, bratr

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: The History of Scouting in South Bohemia

Author's first name and surname: Bc. Lucie Znachorová

Field of study: Geography and Physical education

Department: Department of Sports studies

Supervisor: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

The year of presentation: 2020

Abstract:

The thesis deals with the history of scouting in the world and in the Czech countries, from the beginning until nowadays, specifically it focuses on the history of scouting in southern Bohemia. It primarily focuses on the development of the scout movement in individual scout troops of the South Bohemian region and on the process of their activities from the beginning until the 1950 s.

The development of scouting in the selected area is divided into partial phases according to important milestones in the historical development of our country. The thesis deals with all important circumstances related to the birth of development of scouting. The first two chapters describe the history of world and czech scouting, chronologically according to individual time periods. The second two chapters, which are crucial for this thesis, focus on the development and history of scouting in southern Bohemia and in individual regions of this area. In this part the thesis describes two crucial periods of scout development. The first period maps the beginning of scouting in southern Bohemia and in cities from the beginning. It focuses on the 1920 s and 1930 s. The second period maps the post-war years until the date of the end of scouting. In this part thesis focuses on the post-war period from 1945 to 1950.

The oldest informations were derived from the preserved archival materials and chronicles of individual scout troops. Periodicals and newspaper articles also became a source of informations. It was also derived from almanacs created by scout witnesses. Recent data were based on current literature that processed the history of scouting.

Keywords: scout, history, camp, section, leader, center, aktivita, brother

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě archivovaných fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studenta

Poděkování

Úvodem bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce doc. PaedDr. Janu Štumbauerovi, CSc. za cenné rady, trpělivost, vstřícný přístup a za odborné vedení mé práce. Rovněž děkuji své rodině za poskytnutí prostoru a za trvalou emoční podporu zejména svému otci za cenné rady a připomínky. Na závěr bych ráda poděkovala všem skautům a skautkám, kteří mi byli nápomocni při vyhledávání potřebných informací a poskytli mi důležité materiály a dokumenty, které byly stěžejní pro úspěšné dokončení této diplomové práce.

Obsah

1 Úvod	8
2 Metodologie.....	10
2.1 Cíl, úkoly, předmět práce	10
2.1.1 Cíl práce	10
2.1.2 Úkoly práce	10
2.1.3 Předmět práce	10
2.2 Metody práce	10
2.3 Rozbor pramenů a literatury	11
3 Nástin historie skautingu ve světě	14
3.1 Předchůdci skautského hnutí	14
3.2 Zakladatelé skautingu ve světě	15
3.3 Vývoj skautingu ve 20. století	18
3.4 Poslání skautingu a jeho principy	19
4 Nástin historie skautingu v českých zemích od jeho počátků do současnosti.....	25
4.1 Zakladatelé skautingu v Čechách	25
4.2 Historie skautingu v Čechách od jeho počátku do současnosti	26
5 Historie skautingu v jižních Čechách.....	31
5.1 Historie skautingu v Českých Budějovicích od jeho počátku do roku 1950.....	31
5.2 Historie skautingu v Jindřichově Hradci od jeho počátku do roku 1950	82
5.3 Historie skautingu v Písku od jeho počátku do roku 1950.....	86
5.4 Historie skautingu v Táboře od jeho počátku do roku 1950.....	100
5.5 Historie skautingu ve Strakonici od jeho počátku do roku 1950	108
5.6 Stručná historie vodních skautů ve Vodňanech.....	125
5.7 Stručná historie skautingu v Týně nad Vltavou.....	128
5.8 Stručná historie skautingu na Prachaticku.....	131
6 Závěr	133
Prameny a literatura	135
Použité zkratky	137

1 Úvod

Motivací ke zvolení tématu práce se pro mne stala kombinace dvou okolností, tou první byla láska k přírodě a tou druhou mé členství ve skautingu. Člověk vždy patřil k přírodě, jako příroda k němu, je to prvotní přirozené prostředí, ve kterém naši předchůdci dlouhou dobu žili. Pokud jsme se během vývoje doby od tohoto přirozeného prostředí vzdálili, člověk si začal postupně hledat nové cesty zpět k návratu soužití s přírodou. Skauting je fenomén, který tento návrat nejen umožňuje, ale kombinuje ho také s účinnou výchovou dětské a mládežnické populace.

V diplomové práci jsou popsány historické souvislosti vzniku a vývoje skautského hnutí. V úvodní části práce obecně pojednávám o celosvětové historii skautingu s vyústěním popisu vývoje v českých zemích. Rovněž zde zmiňuji poslání skautingu a jeho principy, tolik důležité z výchovného hlediska. Následně pojednávám o celosvětové historii skautingu s vyústěním popisu vývoje v českých zemích. Z tohoto obecného pojednání přechází práce k hlavnímu tématu a tím je historický popis vývoje skautingu v jižních Čechách. V závěrečné části práce je popsána konkrétní činnost v jednotlivých okresních městech zmíněného regionu. Při popisu skautské historie ve městech Jindřichův Hradec, Písek, Tábor a Strakonice byl nashromážděn dostatečný zdroj informací, ze kterých práce čerpala. Ve městech Prachatice, Vodňany a Týn nad Vltavou byly zdroje omezené, a tudíž je popis v těchto kapitolách stručnější. Přes veškerou snahu došlo k úplné absenci jakýchkoliv historických pramenů v okrese Český Krumlov. Vzhledem k těmto okolnostem se práce o tomto městě nezmiňuje.

Popis historie skautingu ve zmíněných městech Jihočeského kraje, probíhal na základě chronologického řazení vzhledem k datu vzniku a k počátečnímu období vývoje skautského hnutí. Primárně byla popsána historie v Českých Budějovicích, neboť zde jsou počátky skautingu nejranější. Dále došlo k popisu ve městě Jindřichův Hradec, který se pyšní druhou nejstarší historií skautingu. Následovaly města Písek, Tábor, Strakonice, Vodňany, Týn nad Vltavou a Prachatice.

V analýze historických událostí se práce opírá o tři důležité mezníky politického vývoje, které měly vliv na činnost organizace, neboť znamenaly násilné přerušování její činnosti. V průběhu práce jsou popsány rovněž důležité situace a okolnosti, které měly vliv na vývoj a průběh výchovného systému v celosvětovém, evropském i českém skautském hnutí.

Čerpáno bylo z dostupných zdrojů v nejvyšší možné míře, přesto je reálný předpoklad, že historický popis činnosti jednotlivých oddílů není stoprocentní, z důvodu nedostatečnosti archivních písemných materiálů. I přes uvedené okolnosti proběhlo zaznamenání historického vývoje skautingu a cíle práce byly splněny.

2 Metodologie

2.1 Cíl, úkoly, předmět práce

2.1.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je zpracovat historii skautingu v jižních Čechách, od jeho vzniku do jeho druhého zákazu v roce 1950, se zaměřením na činnost oddílů ve vybraných městech jihočeského regionu. Dílčím cílem je stručný popis vývoje světového skautingu a skautingu v českých zemích.

2.1.2 Úkoly práce

- Provést detailní obsahovou analýzu všech dostupných souvztažných písemných, fotografických a filmových pramenů, dobových periodik, literatury, vzpomínek pamětníků a internetových zdrojů.
- Zpracovat nástin historie skautingu v českých zemích, tuto část datovat do určitých časových období.
- Zpracovat detailní historii skautského hnutí v jižních Čechách.
- Zpracovat fotografie, obrázky a úřední listiny do příloh a následně je zařadit do textu.

2.1.3 Předmět práce

Předmět práce je z hlediska **územního** primárně zaměřen na dnešní vymezení Jihočeského kraje v širším kontextu pak na celou Českou republiku, v nejobecnějším a nejstručnějším popisu na celý svět.

Z hlediska **časového** je předmět práce zaměřen na období vymezené od počátku vzniku skautingu v jednotlivých městech Jihočeského kraje až do roku 1950.

Z hlediska **věcného** je zaměřen na oficiální skautské hnutí a jeho vzdělávací dopad na děti a mládež.

2.2 Metody práce

Jedná se o standardní historickou práci z dějin skautského hnutí a z vývoje skautingu ve světě a v českých zemích, se zaměřením na Jihočeský kraj. Došlo k zaměřením na detailní a obsahovou analýzu všech dostupných souvztažných zdrojů.

Dále byl v práci použit synchronní přístup, který umožňuje řadit události do dílčích podkapitol, dle jednotlivých historických milníků, tak jak se postupně vyvíjeli a následovaly chronologicky za sebou. K periodickému vymezení vývoje v čase jsme vybrali metodu progresivní, která slouží k popisu minulosti a ucelení jednotlivých

událostí, jak po sobě následovaly od nejstarších k nejnovějším. Jako další metody práce byly použity standardní historické metody. Vlastní faktografický popis mohl být, vzhledem ke svému monotematickému charakteru a vymezenému období, proveden v jednotlivých částech práce vždy diachronním postupem.

Vzhledem k výrazně dokumentačnímu charakteru práce byla věnována maximální pozornost zpracování všech dostupných souvztažných písemných, fotografických a filmových pramenů, dobových periodik, literatury, map, vzpomínek pamětníků a internetových zdrojů. Díky poměrně široce vymezenému předmětu práce se celkem logicky, jako jeden z hlavních problémů, objevila značná nerovnoměrnost a nevyváženost výskytu upotřebitelných faktů ve zpracovávaných zdrojích.

2.3 Rozbor pramenů a literatury

Vzhledem k tomu, že tato diplomová práce je prací teoretického charakteru, je v ní věnováno podstatné úsilí rozboru všech dostupných historických pramenů, které se tématem historie skautingu zabývají. Cíleně se práce zaměřuje na historii skautingu v jižních Čechách, proto bylo vynaloženo zvýšené úsilí na vyhledávání potřebných zdrojů z této oblasti. Základním zdrojem informací se staly archivní materiály jednotlivých skautských oddílů, a z nich zpracované různé dokumenty, almanachy apod. Přestože velké množství materiálů nebylo smysluplně uspořádáno, pokusila se tato práce zaznamenat získaná data chronologicky, podle jednotlivých období vývoje skautingu.

Pro zpracování úvodních dvou kapitol popisujících historii světového a českého skautingu, se jedním z hlavních zdrojů informací stala bibliografie vydaná ke stoletému výročí skautingu od Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál. V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta. Zde jsou přehledně zpracována jednotlivá historická vývojová období. Publikace popisuje nejen počátky skautského hnutí ve světě a v českých zemích, ale i to, jaký měla současná politická situace vliv na vývoj tohoto hnutí.

Pro potřeby popisu poválečného období, konkrétně padesátých let, se stala významným literárním zdrojem kniha: Rottenborn, O., Bobek, F. (1993). *Skauti za ostnatými dráty*. Praha: Ostříž, která popisuje nejen násilné omezování skautského

hnutí během války a v padesátých letech, ale i následné stíhání skautských činovníků a jejich perzekuci a věznění.

Dalším významným pilířem byla kniha od zakladatele skautingu: Svojsík, B., (1991). *Základy junáctví*. Praha: Merkur, kde jsou popsány počátky a důvody vzniku skautingu v Čechách a rovněž principy a poslání této organizace. Autor zde popisuje okouzlení anglickou Baden-Powellovskou výchovou a aplikuje jeho přeloženou příručku na podmínky českého skautingu. Na tuto knihu navazovaly publikace od Lešanovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, kde jsou popsány zásadní historické momenty ovlivňující vývojové události se zaměřením na činnost oddílů a na požadované charakterové vlastnosti vůdčích typů ve skautských oddílech a střediscích.

Rovněž bylo čerpáno z celé řady metodického materiálu, který byl zpracován jako teoretický podklad pro aplikaci skautské výchovy v praxi. Výrazným pomocníkem se staly knihy od Václava Břicháčka (a kol.), který byl významnou skautskou osobností a na základě získaných zkušeností zpracoval dvě stovky odborných publikací. Tato práce čerpala zejména z jeho stěžejní knihy: Břicháček, V. et al. (1998). *Skautskou stezkou*. Praha: Junák – svaz skautů, která je základní příručkou pro skauty a skautky. Další knihy tohoto autora, které byly jedny z literárních zdrojů této práce: Břicháček, V., (1991). *Poselství skautské výchovy*. Liberec: Skauting; Břicháček, V., Růžička, V. (2000). *Pedagogika: Edice Vůdcovská zkouška*; Břicháček, V., (2011). *Setkání, vzpomínky, stopy*. Praha: Junák – svaz skautů.

Ve stěžejních kapitolách diplomové práce, zabývajících se historií skautingu v jižních Čechách, se staly významným informačním zdrojem archivní dokumenty pamětníků a almanachy, zpracované na základě podkladů z oddílových činností zapsaných v kronikách. V této oblasti byl každý zdroj zaměřený na jihočeskou oblast a její regiony velmi vítaný. Při popisu vzniku a vývoje skautingu v Českých Budějovicích se jedním ze stěžejních zdrojů stal: Kovařík, Z. (1996). *Almanach – 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, kde je přehledně datována činnost jednotlivých jihočeských oddílů od dob jejich vzniku do roku 1989, tato práce se zaměřila na období do roku 1950. Při popisu historie skautingu v jednotlivých regionálních oblastech byly cenným informačním zdrojem almanachy s popisem skautských činností z jednotlivých měst. Základním pramenem pro popis činnosti v Jindřichově Hradci byl almanach: Doláková,

V., Fürst, I., Fürstová, P., Hajný, P., Havel, J., a kol. (1999). *Pod junáckou vlajkou. Almanach k 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci*. Jindřichův Hradec. Při zpracování dat ve Strakonících lze za hlavní zdroj považovat: Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*. Popis skautské historie v tábořské oblasti vycházel z dokumentu: Chalupský, E. (1929). *Sbor skautů v Táboře 1919–1929*. Při shromažďování dat z písecké oblasti bylo čerpáno ze zdroje: Peroutka, O. (1968) *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Dalším zdrojem pro píseckou oblast byl: Šmíd, V. (2010) *Almanach k 90. výročí založení skautingu v Písku a 20*.

Významným zdrojem informací, ze kterých bylo čerpáno, byl rovněž soubor periodik. Jednalo se zejména o časopisy Junák, Vůdce (později Činovník).

3 Nástin historie skautingu ve světě

Výchova je neodmyslitelnou součástí lidské společnosti a sahá ke kořenům samotného lidstva. Prvotní ideály, ze kterých zakladatelé skautingu čerpali a kde mohou jejich následovníci získávat inspiraci dodnes, můžeme nalézt již ve starém Řecku, kdy pojem kalokagathia představuje harmonii tělesných a duševních hodnot. V pozdějším křesťanství vidíme totožnost s principy lásky a služby bližnímu, z období středověku je patrný ideál rytířství s důrazem na ochranu slabšího, čest, odvahu a statečnost. Středověký patron svatý Jiří jako symbolem boje dobra se zlem. Podobnost lze spatřit i v Komenského celkovosti výchovy (Všenáprava), v jeho smyslu pro naplnění potřeb dítěte (Škola hrou). Rovněž autoři Jean Jacques Rousseau a Henri David Thoreau poukazovali na smysl přírody pro lidský život a nabádali k životu v přírodě s minimem prostředků. Zjednodušeně lze říci, že skauting navazuje na to nejlepší, co se ve výchovném procesu během uplynulých dvou tisíců let událo.¹

3.1 Předchůdci skautského hnutí

Prostředky výchovy v průběhu století různě měnily a vyvíjely, postupně byla patrná stále větší potřeba trávení času v přírodě. Století 16., 17. a 18. je dobou obnovy výchovy ve školství, dochází k celé řadě smělých plánů a utopických představ. V této souvislosti se objevují tři významná jména. Francouzský spisovatel **Francois Rabelais** ve svém románu o Gargantuovi a Pantagruelovi požaduje přirozenou výchovu. Výchova by se podle něj měla odehrávat v přírodě a ve shodě s přírodou, z těchto důvodů motivoval mládež k pobytu v přírodě a k tělesným aktivitám, neuznával jako jediný zdroj poznání pouze četbu a studium knih. Základem jeho učení je princip výchovy tělesné, která se má vyvíjet souběžně s výchovou duchovní.²

Jiným významným propagátorem přirozenosti ve výchově je **Jean Jacques Rousseau**, který důrazně připomínal, že člověk není pouze rozumová bytost, ale důležitá je i výchova. K pobytu v přírodě jako výchovnému prostředí odkazoval ve své knize Emil. Tato kniha se jistě mohla stát určitou inspirací pro zakladatele skautingu.³

¹ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 18.

² Svojsík, B. *Základy junáctví*. (1991). Praha: Merku, s. 15.

³ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 14.

V 17. století vyjádřil souhlas s myšlenkami Rabelaise i **Jan Amos Komenský**, který ve svém díle *Vševýchova* formuloval požadavek všestranné výchovy všech dětí bez rozdílu. Vytyčil celou řadu pravidel, jak žáky správně učit a vychovávat, vycházel z přirozené aktivity dítěte, z jeho získaných zkušeností a zájmů. Postupem doby samozřejmě přibývalo osobností zabývajících se myšlenkou pobytu v přírodě. Daniel Carter Beard v roce 1905 založil organizaci Synové Daniela Boona, jejímž vzorem se stali hraničáři. O začlenění indiánské mládeže do bělošské civilizace se pomocí táborů křesťanské organizace YMCA snažil vzdělaný indián Charles A. Eastman-Ohyiesia. Jako státnický úkol pojal ochranu přírody a zvěře Theodore Roosevelt, který později skautské hnutí velmi podporoval.⁴

3.2 Zakladatelé skautingu ve světě

Stále větší potřeba přirozené výchovy, užšího sepětí s přírodou a přiblížení výchovy ke skutečnému reálnému životu byla mezi lidmi stále intenzivnější. Tyto snahy vyvrcholily na konci 19. století v Anglii a Americe díky Robertu Baden-Powellovi a Ernestu Thompsonu Setonovi. Období skutečného založení skautingu tak lze datovat do 20. století, v té době dílo obou zmíněných mužů zásadně ovlivnilo podobu nejen světového, ale i českého skautingu.⁵

Robert Baden-Powell (1857–1941)

Tento britský generál získal díky vojenské službě a výpravám v Indii, Afghánistánu a Africe hojně praktické zkušenosti jak se nepozorovaně pohybovat v terénu a nebýt přitom viděn. Jako důstojník prožil 25 let v anglických koloniích v Africe. Naučil se pohybovat v neznámé krajině, stopovat, předávat nepozorovaně vzkazy a zprávy. Takové chování lze souhrnně označit slovem skauting. Své zkušenosti zúročil v roce 1899 v příručce pro výcvik kadetů-průzkumníků a zvěďů. Robert Baden-Powell se v té době účastnil v jižní Africe války mezi britskými vojsky a Bury, potomky holandských přistěhovalců. V průběhu bojů, při obléhání venkovského městečka jižní Afriky Mafeking, vytvořil zvláštní jednotku osmnáctiletých chlapců vedenou jedním z nich. Tito mladí muži plnili funkci spojek a zásobovačů, rozváželi zásoby, zbraně,

⁴ Komenský, J., A. *Vševýchova*.(1948). Praha: Státní nakladatelství, s. 139.

⁵ Lešánovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, str. 19.

poštu a pomáhali raněným. V této službě mimořádně uspěli, plnili své úkoly velmi vážně a řešili je zcela samostatně. Jejich zodpovědnost, mimořádné úsilí, ukázněnost

a touha nezklamat svého velitele vedlo k Baden-Powellovo rozhodnutí věnovat se v budoucnu práci s mládeží, zrodila se myšlenka družinové výchovy.⁶

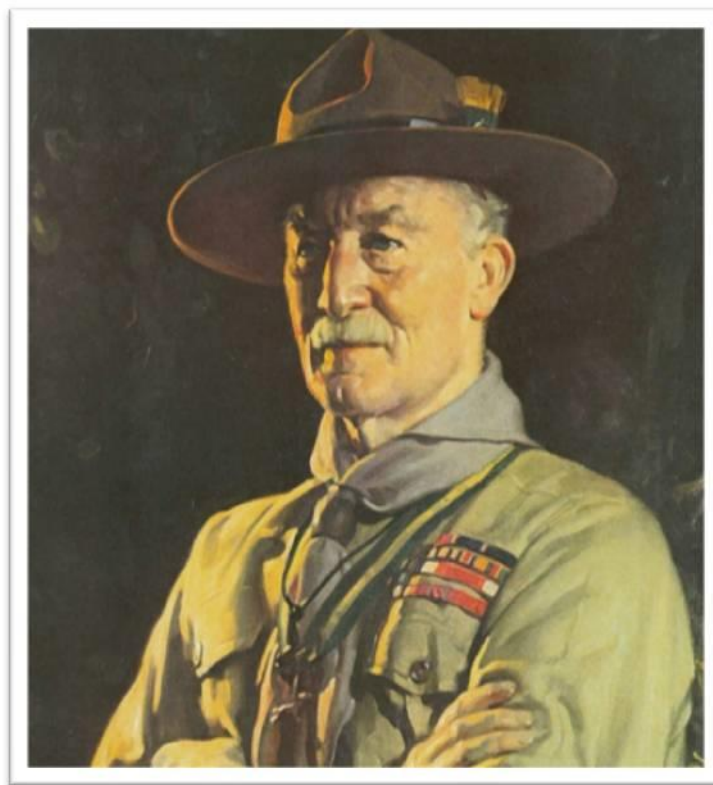
Baden-Powell po válce v roce 1907 zorganizoval první experimentální tábor na jihoanglickém ostrově Brown-sea, kde společně s přáteli a s dvaceti chlapci tábořili deset dnů pod stany. Chlapci byli rozděleni do hlídek - družin, kdy každá družina měla svého rádce. Táborový program představovalo, kromě samotného táboření, umění pozorování přírody, vztah k přírodě (lesní moudrost), rytířskost (vztah k dívkám), první pomoc, vlastenectví a hry.⁷

Tábor zaznamenal velký úspěch a Baden-Powell si během táboření ověřil své výchovné představy v praxi. Tak vznikla příručka *Scouting for Boys*, která začala vycházet v roce 1908 v šestidílném vydání. Popularita knihy vzrostla vlivem skautské přednášky, konané ve dvoraně londýnského Birkenheadu, která svým obrovským úspěchem přispěla ke vzniku a založení skautského hnutí. Robert Baden-Powell se věnoval skautingu celoživotně, když v roce 1910 odešel do penze, byl britským králem pověřen, aby se dál věnoval výchově mladé generace. To činil až do své smrti v roce 1941.⁸

⁶ Tamtéž, s. 16.

⁷ Lešanovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, str. 36.

⁸ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 17.

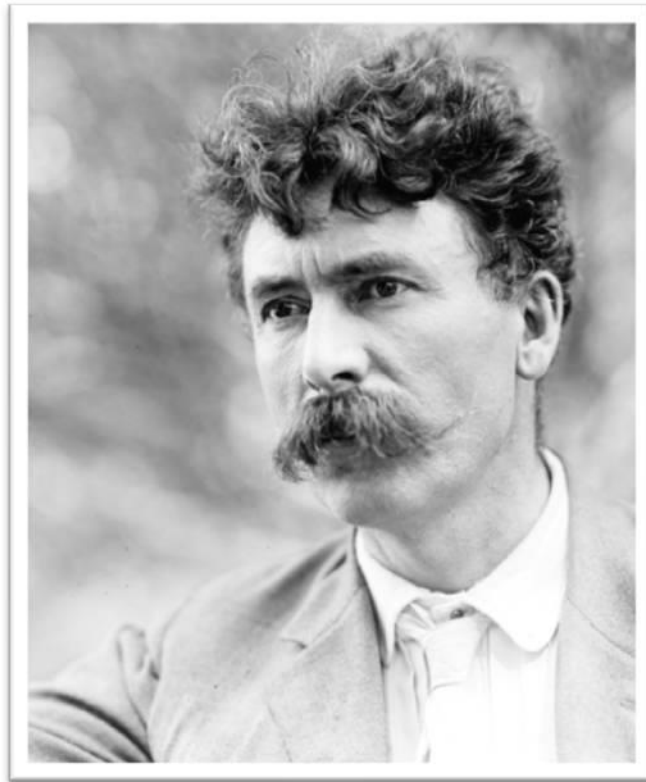
Obrázek 1. Robert Baden-Powel – zakladatel skautského hnutí ve světě na dobové malbě z roku 1929. Převzato z Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha.

Ernest Thompson Seton (1860–1946)

Tento anglický rodák, žijící v USA a Kanadě je považován za realizátora myšlenek svých předchůdců. Jako americký spisovatel, malíř a lovec oplýval neuvěřitelnou znalostí přírody a zvířat. Za několik let svého pobytu v různých krajích Ameriky byl v úzkém styku s přírodou a nasbíral neuvěřitelné množství vědomostí a znalostí. Během svých přednášek dovedl napodobit věrně různé zvuky přírody. Nedaleko New Yorku uprostřed lesa, skal a divočiny vytvořil pro chlapce indiánskou vesnici, bez ohraničení, ve volné přírodě. Postavil stany, týpí, sehnal kánoe a jídlo a pozval mnoho chlapců, kterým vyprávěl o přírodě a indiánech. Motivoval je tak k touze založit indiánský kmen. Seton vymyslel několik silně emotivních obřadů, například systém udělování orlích per. Tímto se zrodilo v roce 1902 nové hnutí mládeže Woodcraft Indians, jehož symbolem se stal bílý štít, kruh s modrými rohy a kresbou čtyřnásobného ohně. V tom samém roce uspořádal Seton v indiánské vesničce první letní tábor.⁹

⁹ Svojsík, B. *Základy junáctví*. (1991). Praha: Merkur, s. 20.

V roce 1906 se Ernest Thompson Seton potkal s Robertem Baden-Powellem, aby společně diskutovali nad novým konceptem výchovy. Robert Baden-Powell měl o výchově trochu odlišné představy, jeho záměrem bylo vychovávat z chlapců muže připravené sloužit své vlasti a vzor indiánů mu do tohoto konceptu příliš nezapadal. Přesto, že mnohé prvky woodcraftu do svého programu zařadil, rozhodl se jít vlastní cestou.¹⁰

Obrázek 2. Ernest Thompson Seton – spisovatel, ilustrátor a zakladatel hnutí mládeže Woodcraft Indians. Fotografie z počátku 20. století. Převzato ze Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha.

3.3 Vývoj skautingu ve 20. století

Skauting se v Anglii velmi rychle rozšířil, chlapecké party tábořily v lesích a lukách na březích řek a potoků, co nejdále od civilizace. Skauti spali ve stanech, posedávali u táborových ohňů, začali nosit kroj a podávat si levou ruku. Za znak přijali lilii doplněnou o kompasovou střílku, která udávala jejich směr. To vše upevňovalo jejich bratrství a byli hrdi na to, že jsou skauti.¹¹

¹⁰ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 15.

¹¹ Tamtéž, s. 18.

Z území Anglie se myšlenka skautingu začala šířit i do dalších kolonií: Austrálie, Kanady, Irska, na Maltu, Nový Zéland a do Jižní Afriky. Samostatná skautská organizace byla v Anglii založena 24. ledna 1908, kdy rovněž začal vycházet časopis *The Scout*. Následně narůstal zájem o skauting velkou rychlostí a skautské organizace byly zakládány téměř ve všech evropských zemích. Vlna skautingu neminula ani země tehdejšího Rakouska-Uherska, jehož součástí byly i české země.¹²

V roce 1920 svolal Baden-Powell britské skauty k velkému setkání v Londýně, proběhlo tzv. jamboree. Konalo se ve výstavní hale v Olympii a sešli se skauti z 34 zemí. Na tomto setkání bylo ustanoveno Mezinárodní skautské bratrstvo a Baden-Powell byl prohlášen náčelníkem skautů celého světa. Rovněž zde byla ustanovena Mezinárodní skautská kancelář, jejímž tiskovým dokumentem se stal čtyřjazyčný čtvrtletník Jamboree, poprvé vydaný roku 1921. Světová setkání od té doby probíhají každé čtyři roky, v různých zemích světa. V roce 1922 byla na mezinárodní skautské konferenci v Paříži přijata Skautská ústava a zvolen *Mezinárodní skautský výbor*, který byl roku 1961 přejmenován na *Světový skautský výbor*.¹³

3.4 Poslání skautingu a jeho principy

Skauting je výchovné hnutí usilující určitými metodami, přiměřenými věku, zájmům a potřebám mládeže, o všestranný rozvoj člověka, tak aby byl připraven zvládat složité životní situace a zasahovat aktivně do celkového dění ve světě. Současně je to tvorba životního stylu, který se vyznačuje vytvářením pozitivních vztahů mezi lidmi, od dětského věku až po dospělost. Posláním skautingu je naučit svěřence dodržovat základní životní pravidla, vštípit jim smysl pro spolupráci a vzájemnou nezištnou pomoc. Skauting usiluje o takovou výchovu, aby formovala skauty jako čestné, spolehlivé a vytrvalé osobnosti. Skauting je založen na základních principech, povinnostech a hodnotách, které uznává jako principy vedoucí ke zlepšování sebe sama a celé společnosti. Jde o odpovědnost člověka ke společnosti v různých podobách. Posláním člověka je být členem společenství, rozvíjet vztahy a podporovat spolupráci a porozumění. Respektovat druhé, být jim oporou, budovat silné mezilidské

¹² Svojsík, B. *Základy junáctví*. (1991). Praha: Merkur, s. 30.

¹³ Lešánovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, s. 10.

vztahy a pečovat o ně. Skauting klade důraz na podporu bratrství, vzájemné porozumění a lásku mezi všemi lidmi. Skaut se snaží být příkladem ostatním, být prospěšný, pomáhat jiným, ale také být věrný své zemi, čímž se myslí věrnost ve smyslu podpory míru, vzájemné spolupráce a porozumění. Skaut by měl mít také úctu k jiným, neboť lidská důstojnost je primárním požadavkem pro život ve společnosti. Jednou ze zásadních skautských idejí je ochrana přírody, uvědomění si, že každý z nás je její součástí a dohromady vytváříme celek, který je na sobě závislý. Skaut by měl udržovat rovnováhu a soulad v přírodě a rovněž dbát na rozvoj osobnosti, sebe sama. Každý by si měl uvědomit své vlastní přednosti i nedostatky a stále na nich pracovat. Měl by se posouvat dopředu a rozvíjet své silné stránky. Člověk by měl být zodpovědný za své činy a jednání a měl by rozvíjet své znalosti a své morální hodnoty. K naplňování těchto zmíněných cílů má chlapcům i dívkám dopomoci skautský zákon a slib. Skautský zákon a slib jsou základním nástrojem k formulování výše zmíněných principů. Díky nim si mladý člověk uvědomí souvislosti mezi skautskými principy a začne je uplatňovat v sebevýchově i ve výchově ostatních.¹⁴

Skautský slib

Skautská výchova vychází z výše popsaných principů. Jde o postupnou soustavu sebevýchovy prostřednictvím slibu a zákona. Obřad vykonávání skautského slibu je pro členy oddílů něčím velmi důležitým a posvátným. Pro naše podmínky nebylo úplně vhodné pouhé přeložení anglické verze do češtiny a po několika předchozích variantách slibu se ustanovilo v roce 1921 konečné a závazné znění. Slib ve Svazu junáků-skautů republiky Československé zněl takto: „...*Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe milovati svou vlast, Republiku československou, a sloužiti jí věrně v každé době, plniti povinnosti vlastní a zachovávatí zákony skautské, duší a tělem býti hotov (a) pomáhat bližnímu...*“¹⁵

Drobné změny se slib dočkal až v letech 1968–70, kdy Junák po dvacetileté pauze opět zahájil svou činnost. Tehdejší náčelník Junáka Rudolf Plajner, který slib obnovoval, uvedl jméno státu Československá socialistická republika. Mnoho vůdců

¹⁴ Lešanovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, s. 29.

¹⁵ Tamtéž, s. 19.

však při svých slibech zůstávalo u původní Československé republiky. Po roce 1989 se opět vedly diskuse o duchovním rozměru skautského slibu, který se na sněmu v roce 1992 do slibu opravdu dostal.¹⁶

Současné znění skautského slibu je následující: „...*Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době, plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské, duší i tělem být připraven pomáhat vlasti i bližním...*“¹⁷

Skautský zákon

Skautský zákon představuje návod, který skautům ukazuje, jak uspět na jejich životní cestě. Prostřednictvím zákona skauting předává dětem určitý žebříček hodnot, podle kterých je třeba žít, aby byl skaut dobrým člověkem. Vyjadřuje definici správného skautského chování. Konečné znění skautského zákona z roku 1921.¹⁸

- Skaut je pravdomluvný.
- Skaut je věrný a oddaný.
- Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.
- Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.
- Skaut je zdvořilý.
- Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvoru lidských.
- Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.
- Skaut je veselý myslí.
- Skaut je spořivý.
- Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích.¹⁹

V době po druhé světové válce se kvůli prožitým hrůzám a krutostem začalo uvažovat o změně některých ustanovení. Debaty se vedly zejména o prvním bodu, neboť během války se ukázalo, že pravdomluvnost vůči okupantům by byla považována za zradu vlasti. Rovněž věrnost a oddanost státnímu zřízení byla během války zpochybněna. Nakonec zůstal zákon v téměř nezměněné formě, jediná drobnost byla

¹⁶ Zajíc, J. (2008). *Kdo jsem*. Praha: Tiskové a distribuční centrum, s. 89.

¹⁷ Lešánovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, s. 36.

¹⁸ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 96.

¹⁹ Lešánovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, s. 36.

změněna, v bodě 9 bylo archaické slovo spořivý nahrazeno slovem hospodárný. Toto konečné znění bylo schváleno valným sněmem Junáka v roce 1992 a platí dodnes.²⁰

Skautské heslo a denní příkaz

Kromě obecnějších povinností zakotvených v zákoně se skautští představitelé snažili apelovat na to, co má správný skaut vykonávat denně v běžném životě. Tak vzniklo skautské heslo *Bud' připraven! A denní příkaz Alespoň jeden dobrý skutek denně*. Svojsík chtěl, aby byli skauti přichystáni na nečekané situace běžného života a rovněž aby se pomoc druhým stala běžnou součástí jejich dne. Zákon, heslo a slib je nutné chápat jako hierarchicky uspořádaný systém, tyto tři ideové pilíře dělají skauta členem světového skautského společenství.²¹

Skautský kroj a skautský pozdrav

Skautský kroj odkazuje jeho nositele ke členství v největším dětském a mládežnickém hnutí na světě. Základem kroje je košile, na které je umístěna celá řada nášivek a odznaků. Podle nich se ostatní mohou dovědět celou řadu informací.

Kroj vlčat a světlušek se od skautů liší pouze barvou šátku, která je žlutá. Mají vlastní slibový odznak a prostor pro splněné zkoušky. Umístění odznaku je ve středu nad levou kapsou. Pěší skauti a skautky mají košili pískové barvy, hnědý šátek a hnědé kalhoty nebo sukně, dle domluvy v oddíle. Vodní skauti košili i šátek v barvě modré. Slibový odznak patří nad střed levé kapsy a dosažený stupeň zkoušek na střed pravé kapsy. Levý rukáv je určen pro domovenku s označením sídla oddílu, pod ní je prostor pro číslo oddílu, družinový znak a funkci v oddílu nebo ve středisku. Na pravém rukávu se mohou skauti pyšnit splněnými zkouškami.²²

Skautský pozdrav je gesto používané skauty po celém světě a představuje způsob, jak vzdát úctu, například vlajce, ostatním nebo sobě navzájem. Zdraví se pravou rukou, otočenou dlaní směrem vpřed. Palec před dlaní překrývá malíček a zbylé tři prsty míří vzhůru nebo na čelo hlavy. Palec přes malíček symbolizuje, že silnější chrání slabšího a kruh, který tyto dva prsty vytvoří, znázorňuje přátelství skautů a skautek po celém světě. Tři vztyčené prsty symbolizují tři skautské principy, tři části

²⁰ Tamtéž, s. 29.

²¹ Břicháček, V., et al. (1998), *Skautskou stezkou: Základní příručka pro skauty a skautky*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, s. 22.

²² Baden-Powell, R., (1993) *Vlče, skaut, rover*. Liberec: Skauting, s. 213-214.

skautského slibu a tři věkové kategorie. Skautské podání ruky je formální způsob pozdravu používaný skauty po celém světě, rovněž je zde důležitá symbolika. Podává se levá ruka, protože je blíže k srdci. Malíčky se zaklesnou do sebe a symbolizují pevnost přátelství, oddělené tři prsty mají podobný význam jako u skautského pozdravu.²³

Věková hierarchie

Junák má svá pravidla i ve věkové hierarchii členů, program se přizpůsobuje každé věkové kategorii, ale věkové ohraničení není úplně striktní, Junák vychází z vyspělosti a individuality každého jedince. Menším chlapcům, kteří ještě nemohou vstoupit ke skautům, se říká *vlčata*, dívkám *světlušky*. Toto pojmenování přetrvalo z dob préríjních indiánů do dnešní doby. Chlapcům a dívkám, kteří si přejí být vlčaty a světluškami, říkáme nováčci, nebo také benjamínci. Hlavním motivačním prostředkem u této věkové kategorie je stát se skautem, skautkou. Než mohou postoupit k vlčatům a nosit kroj, musí se naučit jejich zákony, slib a pozdrav a rovněž porozumět jejich významu.²⁴

Slovo *skaut* znamená angličtině zvěd, dříve se jednalo o odvážné vojáky, kteří byli vybráni díky jejich bystrosti, odvaze a schopnostem do prvních řad. Dovedli žít v přírodě, v džungli, všude se výborně orientovali, byli silní odvážní, připraveni čelit nebezpečí a vždy pomoci druhému. Toto chování bylo postupně ve skautingu adaptováno do dnešní doby a znamená, že skauting je užitečný pro každý způsob a každé období života. Skauti a skautky se věnují také pracovním činnostem, což může být vhodná a nenásilná příprava na pracovní období v dospělosti. V současné skautské praxi jsou slovem *rover* označeni mladí skauti, kteří jsou schopni vést pestrý všestranný program a ovládají táborové dovednosti jako je stavba stanu, rozdělávání ohně, čtení mapy, pozorování přírody apod. Cílem roverského jednání je bratrství a služba jiným lidem, tak aby mohli rozvíjet jako šťastní, zdraví a užiteční občané. Slovo *rover* má ve skautingu stejný význam jako pravý muž a dobrý občan. Obdobou slova *rover* je pro dívky slovo *rangers*. V období vstupu mezi rovery a rangers se většina těchto chlapců

²³ Junák – Svaz skautů a skautek ČR. (2001). *Skautskou stezkou: Základní příručka pro skauty a skautky*. Praha: Tiskové a distribuční centrum, s. 98.

²⁴ Junák – Svaz skautů a skautek ČR. (2001). *Skautskou stezkou: Základní příručka pro skauty a skautky*. Praha: Tiskové a distribuční centrum, s. 111.

a dívek stává vedoucími nových družin, případně oddílů, to co se dosud naučili, touží předávat dál.²⁵

V současnosti rozlišují autoři, vzhledem k věku, toto věkové členění:

- benjamínci: 5–7 let
- vlčata (chlapci), světlušky (dívky): 8–10 let
- skauti a skautky: přibližně 11–14 let
- roveři (chlapci), rangers (dívky): přibližně 15–21 let
- oldskauti: dospělí²⁶

Organizační struktura

Z hlediska struktury je ve skautské organizaci početně nejmenší složkou Junáka družina. V čele každé družiny, která má šest až osm členů, stojí rádce nebo rádkyně. Dvě a více družin tvoří skautský oddíl. Nejméně tři oddíly z jednoho města, případně z jedné čtvrti se sdružují do středisek. V jednom středisku mohou být oddíly skautů a skautek, smečky vlčat a roje světlušek, oddíly roverů a rangers. Dospělí skauti se dále scházejí v klubech oldskautů. Činnost střediska má na starosti středisková rada, která je volena střediskovým sněmem. Mezi hlavní úkoly střediska patří samozřejmě podporování výchovy v oddílech, ale i zajištění jejich právní a finanční ochrany.²⁷

Nad střediskem je Okresní rada Junáka, která sdružuje několik středisek na území daného obvodu a vyšším organizačním stupněm je Krajská rada Junáka. Hlavním úkolem okresní i krajské rady je zajištění vzdělávání pro vedoucí pracovníky, jedná se o vůdcovské a čekatelské kurzy, lesní školy, zdravotnické kurzy, různé tematické semináře a jiné. Nejvyšším orgánem je Ústřední rada Junáka, v jejímž čele stojí starosta nebo starostka, kteří zastupují celé hnutí Junáka vzhledem ke státním institucím a veřejnosti. Za činnost dívčího kmene je odpovědná náčelnice, za chlapeckou část odpovídá náčelník. Činovníci a činovnice mají příslušnost ke svému postavení označenou na štítku na levém rukávu košile.²⁸

²⁵ Baden-Powell, R., (1993) *Vlče, skaut, rover*. Liberec: Skauting, s. 213–214.

²⁶ Junák – Svaz skautů a skautek ČR. (2001). *Skautskou stezkou: Základní příručka pro skauty a skautky*. Praha: Tiskové a distribuční centrum, s. 113.

²⁷ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 146.

²⁸ Břicháček, V. et al. (1998). *Skautskou stezkou*. První vydání. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, s. 372.

4 Nástin historie skautingu v českých zemích od jeho počátků do současnosti

V době před první světovou válkou byly v českých zemích tři organizace zabývající se mimoškolní výchovou mládeže. Byla to tělovýchovná organizace Sokol, založená roku 1862 Dr. Miroslavem Tyršem, organizace Orel, která praktikovala náboženskou výchovu mimo prostředí kostelů a Dělnická tělovýchovná jednota, zaměřující se na proletářskou mládež. Jedině v sokolském hnutí byla patrná jistá totožnost se skautskými myšlenkami, neboť za hlavní principy Sokola lze považovat pěstování síly, tělesné zušlechťování, statečnost a mravnost.²⁹

4.1 Zakladatelé skautingu v Čechách

Přesto, že se založením skautingu je neodmyslitelně spjata jméno Antonína Benjamína Svojsíka, stálo u zrodu této výchovné organizace hned několik mužů. V roce 1911 začal pedagog **František Hofmeister** provozovat v Rožmitále pod Třemšínem Americkou kolonii skautů, poprvé se zde objevilo slovo skaut v návaznosti na organizování výchovné činnosti. Hofmeistra je možno právem považovat za průkopníka ve skautském hnutí, byl dostatečně seznámen s Baden-Powellovou knihou *Scouting for Boys* a rovněž s principy Setonova woodcraftu. Další osobností byl středoškolský profesor **Jan Hořejší**, který působil v Rokycanech. Se svými svěřenci podnikal v roce 1911 výlety do přírody, a to již během školního roku před prázdninami. Společně s nimi zkoušel skautskou výchovu v přírodním prostředí, inspirován příručkou Waltra Hansena *Das Pfadfinderbuch*. V pořadí třetí muž se zapsal do dějin skautského hnutí nejvýrazněji a je považován za jeho zakladatele. **Antonín Benjamin Svojsík** (1876–1938) byl středoškolský profesor a stal se nejen zakladatelem skautingu, ale i jeho výrazným propagátorem a organizátorem. O skautech slyšel poprvé v roce 1909 od Josefa Meilbecka a v souvislosti s reformou tělocviku se začal o skauting zajímat více. Vycestoval do Velké Británie, kde si díky osobnímu kontaktu se skauty udělal jasnou představu o aplikaci výchovných metod v novém skautském hnutí. Opatřil si Baden-Powellovu knihu *Scouting for Boys*, kterou přeložil. Skauting Svojsíka naprosto

²⁹ Lešánovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, s. 20.

nadchnul a pohltil, takže jej v roce 1911 začal aplikovat ve výchově v českých zemích, začal přednášet, psát a organizovat skautské aktivity v okolí Prahy.³⁰

Svojsíkovo pojetí skautingu bylo zaměřeno na vlastenectví a na důraz života v přírodě, když hledal odpovídající český název, motivoval se celou řadou návrhů jako Stopaři, Kozáci, Svojané, Psohlavci, Chodové, Vševědové apod. Nakonec převzal slovo Junák od spisovatele Josefa Holečka, který popisoval život tělesně i mravně zdatných mužů, černo horských junáků. V roce 1912 vydal Svojsík svou první publikaci *Základy junáctví*, na kterou dodnes přísahá každý skaut. Čerpal z překladu knihy *Scouting for Boys* od autora Roberta Baden-Powella a na základě popsaných principů se rozhodl uspořádat první junácký tábor. Zvolil známé místo v okolí Vorlovské hájovny, odkud pocházela jeho žena. V sobotu 13. 7. 1912 se z pražského Žižkova vydala parta třinácti chlapců, kteří tlačili dvoukolák naložený táborovým vybavením a potravinami. Po čtyřdenním putování dorazili na místo základny a postavili tábor, kde pobývali čtyři týdny. Chlapci si zde vyzkoušeli skautskou praxi v nesnadných podmínkách a táborové místo se stalo zrodem českého skautingu. Úspěch Svojsíkovo táboření se rychle šířil a skauting se tak začal stávat populárním, počet oddílů začal postupně narůstat.³¹

4.2 Historie skautingu v Čechách od jeho počátku do současnosti

Počátky českého skautingu do roku 1918

Tento nadějný rozvoj bohužel zastavil začátek první světové války, dne 26. července 1914. Během válečného období procházel český junák krizí. I přes sílící nátlak odmítal Svojsík junáckou organizaci rozpustit, mnoho vůdců však muselo odejít na frontu, a ne vždy se za ně podařilo najít vhodnou náhradu. Konání letních táborů bylo omezeno nedostatkem táborového inventáře a časté byly problémy se zásobováním. Některé tábory musely být předčasně ukončeny. Běžná výchovná činnost se rovněž potýkala s celou řadou problémů. Svojsík se bránil sjednocení českého junáka pod Rakouský skautský svaz, mnohdy byl vyslýchán a perzekuován.³²

³⁰ Břicháček, V. *Poselství skautské výchovy*. (1991). Liberec: Skauting, s. 7.

³¹ Kolektiv historické komise při Ústřední radě Junáka – svazu skautů a skautek. (1994). *Cestou k pramenům: Skautské historické minimum*. Praha: Junácká edice, s. 16.

³² Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 39.

Velmi významným datem, nejen pro českou zemi, ale i pro skautské hnutí, se jeví den 28. října 1918, kdy došlo ke vzniku Československé republiky. Zdálo se, že i junácké organizaci se blýská na lepší časy.³³

Historie českého skautingu od roku 1918 do roku 1945

Po válce se začal skauting šířit spontánně do všech koutů země, nastal velký rozmach hnutí a rozšiřování členské základny, počet oddílů narostl na 162. Antonín Benjamin Svojsík pořádal besedy a přednášky v Čechách a na Moravě, kde objasňoval poslání organizace a její význam. Skauting se dne 7. června 1919 stal samostatnou organizací v Čechách, která nesla název Svaz junáků – skautů Československé republiky. Na schůzi Hlavního stanu byl následně ustanoven odznak, lilie se štítkem s psí hlavou a začal vycházet časopis *Vůdce*.³⁴

Obrázek 3. Na fotografii příloha prvního ročníku odborného časopisu *Vůdce*, vydána 29. prosince 1919. Převzato ze skautskýinstitut.cz.

³³ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 43.

³⁴ Břicháček, V. *Poselství skautské výchovy*. (1991). Liberec: Skauting, s. 15.

Skauting se rozvíjel i po výchovné stránce, oddíly začínaly mít dobré výsledky, zejména díky svým schopným vůdcům. Generace zakladatelů junáků byla ve 20. letech na vrcholu svých fyzických i psychických sil a v roce 1923 čítala členská základna Svazu skautů 28 000 členů. Z prvních skautských činovníků vznikla celá řada nových, myšlenkově i prakticky vyspělých metodiků junácké výchovy, kteří byli vždy nápomocni při aktivitách vedoucích ke zlepšení činnosti Svazu skautů. Z jejich podnětů vzniklo například zřízení Vysokého učení skautského, ve formě kurzu pro vůdce s názvem Lesní školy. Československý skauting se v období první republiky dostal na vrchol svého rozmachu a v roce 1936 oslavil stříbrné jubileum, tehdy se Svaz skautů mohl chlubit základnou o velikosti 58 tisíc členů.³⁵

Antonín Benjamin Svojsík odjel v červnu 1938 na zájezd tělocvikářů do Sovětského svazu, kde rovněž navštívil prázdninové tábory pionýrů. Organizace výchovy v pionýrských táborech, kde se o děti staraly placené kuchařky a vedoucí, byla natolik odlišná od skautského pojetí, že se Svojsíkovi vůbec nelíbila. Domů se navíc vrátil nemocný streptokokovou nákazou a vyčerpaný dlouhou cestou, a tak i přes veškerou lékařskou péči 17. září 1938 umírá.³⁶

Zásadní ránu zasadilo junáckému hnutí obsazení českých zemí Hitlerovým Německem. Dne 15. března 1939 začala německá okupace českých zemí a byl ustanoven Protektorát Čechy a Morava. Začala druhá světová válka.³⁷

Ve skautingu docházelo během války k perzekuci, tvrdé cenzuře a čím dál většímu omezování činnosti. Nakonec byla skautská organizace dne 28. října 1940 podpisem říšského protektora K. H. Franka zcela zrušena. Navzdory hrozbám a výhrůžkám působilo mnoho oddílů i nadále, buď legálně pod záštitou jiných organizací, nebo zcela ilegálně v utajení. Tak skončila první svobodná etapa českého skautingu, která trvala téměř tři desetiletí.³⁸

³⁵ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 100.

³⁶ Tamtéž, s. 182.

³⁷ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 119.

³⁸ Lešánovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, s. 20.

Historie českého skautingu od roku 1945 do roku 1968

Po ukončení 2. světové války a osvobození Československa Rudou armádou došlo k posilování vlivu komunistické strany ve společnosti. Přesto ustavující vedení Junáka dostalo od české vlády povolení k obnovení činnosti. Oživená skautská organizace zažila obrovský rozmach a jeho členská základna se rozrostla o velký počet nových členů. Během několika měsíců se přihlásilo 200 tisíc zájemců, což byl více než trojnásobný nárůst, v porovnání s rokem 1938. Vznikala nová střediska a oddíly, nebo se obnovovala činnost původních.³⁹

Nadšení ze svobodného období však netrvalo dlouho, neboť tehdy vládnoucí Komunistická strana Československa likvidovala vše, co jí stálo v cestě. Krátce po skončení války se snažila ovládnout mladou generaci a založila levicově orientovaný Svaz české mládeže, který požadoval, aby se Junák stal zcela podřízenou organizací a vzdal se všech výchovně autonomních metod. Představitelé Junáka odmítali přijmout úplnou podřízenost a dlouhá jednání nakonec vyústila k uzavření dohody. Junák se stal kolektivním členem Svazu české mládeže a vlastními stanovami, což mělo zaručit určitou samostatnost. Během komunistického převratu v roce 1948 nastala čistka i v Junáku. Došlo k odstranění vedení organizace a k povinnému začlenění Junáka do Československého svazu mládeže. Proti skautské výchově byla zahájena kampaň, která směřovala k zániku organizace. Skauting se stal pro komunisty zásadní překážkou a dne 1. ledna 1951 byl rozpuštěn. Výchovu dětí měla zajišťovat Pionýrská organizace Československého svazu mládeže. Smutnou skutečností se stalo stíhání a věznění některých skautských vůdců, mnozí odešli do exilu.⁴⁰

Historie skautingu od roku 1968 do současnosti

Vlivem demokratizačního procesu *Pražského jara* se situace pro Junáka zdála příznivá, a tak po téměř dvacetileté přestávce, opět zahájil svou činnost. Skauting se začal opět rozvíjet a došlo k obrovskému zájmu ze strany chlapců a děvčat. Politická situace v zemi však nebyla tak stabilní, jak by si skauti přáli. Mocenský boj uvnitř KSČ byl přerušen násilným obsazením Československa armádou pěti zemí vojenského paktu

³⁹ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 123.

⁴⁰ Břicháček, V., (1991). *Poselství skautské výchovy*. Liberec: Skauting, s. 51.

Varšavské smlouvy, v noci z 20. na 21. srpna 1968. Proti vpádu cizích vojsk protestovalo ústředí Junáka a celá řada skautů. Své domovy v rychlosti opustilo mnoho rodin.⁴¹

Po dvou letech nejistoty ukončilo plenární zasedání Ústřední rady Junáka činnost organizace, dne 7. září 1970. Při likvidaci skautských středisek byl majetek převáděn převážně do pionýrských skupin, které v duchu komunismu vznikaly při základních školách. V listopadu 1970 vznikla nová organizace: Socialistický svaz mládeže s jeho Pionýrskou organizací. Definitivní svobodu pro junácké hnutí znamenal až rok 1989, kdy došlo k pádu komunismu a činnost skautské organizace v českých i slovenských zemích byla obnovena. V závěru roku 1989 došlo ke schválení stanov Českého Junáka – svazu skautů a skautek a členové organizace potřetí začali budovat své hnutí. Po rozdělení Československé republiky, o půlnoci 31. prosince 1992, ztratili čeští i slovenští skauti členství v mezinárodních skautských ústředích a museli o ně opětovně žádat. K získání členství u chlapecké organizace WOSM a dívčí WAGGGS došlo v roce 1996.⁴²

Na půdě České republiky docházelo k pravidelnému pořádání sněmů Junáka, které představovaly vrcholné jednání skautské organizace a daly základ junáckým dokumentům. Mezi nejdůležitější patří *Strategie Junáka do roku 2005*, nebo *Charta českého skautingu pro 21. století*. Z hlediska výchovy se tyto dokumenty jeví jako velice důležité, neboť představovaly nový výchovný program a přinesly zásadní proměnu skautského programu pro všechny výchovné kategorie.⁴³

⁴¹ Rottenborn, O., Bobek, F. (1993). *Skauti za ostnatými dráty*. Praha: Ostříž, s. 41.

⁴² Lešanovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, s. 36.

⁴³ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 125.

5 Historie skautingu v jižních Čechách

5.1 Historie skautingu v Českých Budějovicích od jeho počátku do roku 1950

Počátky skautingu v Českých Budějovicích

První zmínky o skautingu v Českých Budějovicích korespondují s jeho počátky v českých zemích, tj. s rokem 1912. Jedná se o období, kdy Antonín Benjamin Svojsík uspořádal první tábor pod hradem Lipnice u Havlíčkova Brodu. Cesta do tábora trvala chlapcům několik dní, šli pěšky z Prahy přes Uhřetěves, Říčany, Kostelec nad Černými lesy, Oleško, Hurky, Golčův Jeníkov, Habry a Světlou nad Sázavou. Trasu dlouhou 120 km absolvovali s károu plnou táborového vybavení. Mezi 13 odvážnými zúčastněnými chlapci byli i tři studenti českobudějovického gymnázia. Jednalo se o sourozence, sekundána Františka a terciána Vladimíra Statečných, jejichž otec byl v Českých Budějovicích civilním a následně vojenským lékařem. Třetím chlapcem byl Quido Záruba, který se později stal významným vědeckotechnickým pracovníkem Československé akademie věd, profesorem na vysoké škole a nositelem Řádu práce, Řádu republiky a stříbrné čestné plakety ČSAV za zásluhy o vědu a lidstvo.⁴⁴

Obrázek 4. Na fotografii je zachycen moment ze Svojsíkova tábora pod hradem Lipnice u Havlíčkova Brodu v roce 1912. Použita pohlednice vydaná TDC jako příloha speciálního čísla Skauta – Junáka *Cestou k pramenům*.

⁴⁴ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 4.

Před prázdninami v roce 1914 se v Českých Budějovicích konala přednáška A. B. Svojsíka, která zaujala nejen širokou veřejnost, ale hlavně mládež. Výsledkem byla účast dalších tří chlapců v letním skautském táboře u Německého Brodu (dnes Havlíčkova Brodu). Byli to skauti Jiří Vránek, syn českobudějovického pedagoga a profesora, a bratři Kepkové. Jejich první tábor se bohužel odehrával částečně již ve válečné době, neboť dne 26. července 1914 došlo k vyhlášení první světové války. Tehdy jedenáctiletý Jiří Vránek neodjel z tábora domů jako ostatní chlapci, ale společně se staršími skauty vytrval až do konce měsíce srpna, pomáhal hlídat a likvidovat tábor.⁴⁵

Tyto zmíněné chlapce, účastníky obou táborů, lze právem považovat za první členy skautského hnutí v jižních Čechách. Oficiálně lze pokládat Jiřího Vránka za prvního skauta v Českých Budějovicích. Jeho účast v táboře A. B. Svojsíka jistě dala základ jeho skautskému smýšlení a chování. Příkladem může být následný hrdinný čin, kdy pomohl vytáhnout z řeky Malše dva vesnické hochy a společně s ostatními skauty provedl umělé dýchání, které jim zachránilo život. Tento čin lze považovat za vzor skautského chování. Jako dvanáctiletý obdržel odznak Za čin junácký za záchranu života. O tomto statečném a duchapřítomném skutku psal časopis Junák – Český skaut, který převzal zprávu dne 15. června 1915 z Národních listů.⁴⁶

V roce 1915 probleskovaly zprávy o vznikajících oddílech nejen v Praze, ale i v jiných městech České republiky. Nejen tyto zprávy, ale i účast Karla Kepky v táboře pražských skautů, podnítily chlapce k založení družiny Vyder. V bytě horního rady Kepky v tehdejší Haasově ulici č. 26, nyní Fráni Šrámka, svolává Karel Kepka dne 6. února 1916 první schůzku. Setkání se zúčastnilo několik chlapců, většinou studentů gymnázií a byla zde založena první družina Vyder, zatím neexistujícího prvního českobudějovického skautského oddílu. Členové byli: Karel Kepka, jeho bratři Jaroslav a Bohuslav, Jiří Vránek, Oskar Nedbal, Vilém Gellert, bratři František a Bohumil Hainové, Adolf Němec. Za svého rádce si chlapci zvolili Karla Kepku, protože byl nejstarší a měl již určité zkušenosti se skautingem. Po jeho odchodu na vojnu, v době

⁴⁵ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 4.

⁴⁶ Tamtéž.

první světové války, jej ve vedení zastupoval jeho bratr Jaroslav. Chlapci si zvolili zelenou barvu šátku a scházeli se jednou týdně, především v bytě rodiny Kepků, později v místnosti Pošumavské národní jednoty v Divadelní ulici. Kromě oddílových schůzek podnikali krátké jednodenní nebo i vícedenní výpravy s přizpůsobenou činností situaci, neboť během války byla činnost omezená. Přespávali ve stozích, u sedláků na seně nebo ve vlastnoručně postavených přístřešcích. Na zakoupení stanů nebyly prostředky, a tak chlapci spali většinou pod dekou nebo kabátem. Prázdniny v roce 1916 trávili chlapci především ve městě, na táboření nebylo ve válečném čase ani pomyslení. Přesto se však scházeli, snili a spřádali plány na lepší časy, romanticky plánovali skautské táboření a bylo jim tak trochu lépe, když se mohli na něco těšit.⁴⁷

Obrázek 5. Družinový měsíčník, který vydávala družina Vyder z Českých Budějovic v roce 1939. Skautský archiv expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

V průběhu roku 1917 se k chlapcům začali postupně přidávat další spolužáci: František Reiner, Jaroslav Teslík, Václav Reiniš, Emil Štifter a další. Činnost začínala být více organizovaná, schůzky měly bohatý program a výlety do přírody byly i několikadenní, ovšem stále bez stanů. Vzhledem k narůstajícímu počtu zájemců se

⁴⁷Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 6–7.

z družiny Vyder stal 1. českobudějovický oddíl Junáků – českých skautů. Tento způsob života stmeloval chlapce v jakousi partu, která si navzájem pomáhala, která trávila všechn svůj volný čas pohromadě a většinou smysluplně. O podobné zážitky byl velký zájem, který položil základy 2. oddílu. Převažovali v něm především učňové a mladí dělníci: Ludvík Sobota, Václav Zeman, Karel Rákosník, František Kronus a další. Barva jejich šátků byla zelená s bílým lemem.⁴⁸

Vlivem trvající války byla oddílová aktivita omezená na schůzky a krátké výpravy, prázdninové tábory nebylo, z důvodu nedostatku materiálu a potravin, možné pořádat. Přesto k sobě chlapci obou oddílů přilnuli, scházeli se, konali drobné veřejně prospěšné práce a pracovali podle základů junácké výchovy.⁴⁹

V říjnu roku 1918 řádila v Čechách španělská chřipka, přesto se na náměstí tvořily zvětšující se hloučky, kterými se nesla zpráva o vyhlášení samostatného státu českého. Mnozí pochybovali, zpráva se však rychle šířila a všechny domy začaly být vyzdobeny prapory v národních barvách, kolem třetí hodiny odpoledne konečně zavlála naše vlajka i na českobudějovické radnici. Studenti strhávali německé nápisy a odstraňovali orlice z úřadů a trafik. Průvod manifestantů se táhl od radnice k okresnímu hejtmanství, kde manifestanti žádali odstranění rakouských znaků z budovy. Studenti českobudějovického gymnázia vyházeli z oken sádrové poprsí císaře a následníka trůnu a orla nad vchodem do školy zakryli trikolorou. Českobudějovické náměstí se večer proměnilo v tábor lidu. Z oken hotelu Slunce hrála křídlovka českou hymnu a u Samsonovy kašny pronášeli projevy doktor August Zátka, profesor František Zdráhal, redaktor František Ebel a Otakar Svoboda. Němci stále věřili ve zvrát situace v jejich prospěch, přesto však v noci opatrnicky stáhli prapory. Dne 28. října 1918 došlo ke vzniku samostatného československého státu, dne 20. prosince 1918 navštívil České Budějovice prezident republiky T. G. Masaryk, projel městem v kočáře taženém trojspřežím bílých koní a druhý den odjel opět do Prahy.⁵⁰

⁴⁸ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 6.

⁴⁹ Tamtéž, s. 5-6.

⁵⁰ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 7.

Vývoj skautingu v Českých Budějovicích od roku 1918 do roku 1945

Po skončení války se českobudějovičtí skauti zapojili jako hlídky a spojky Národní rady. Činnost obou oddílů pokračovala po válce stejně jako dosud, přičemž skauti pronikali více na veřejnost, v tehdejších krojích s klobouky a holemi byli nepřehlédnutelní. Rovněž byl znám jejich smysl pro kázeň a odpovědnost, takže jim byly svěřovány nepatrné úkoly, například nošení reklamních tabulí po náměstí a ulicích města, nebo různé příležitostné roznášky, což bylo vítaným zdrojem příjmů pro chudou skautskou pokladnu. Další výhodou bylo, že skauting začal přirozeně pronikat do podvědomí budějovických občanů. Iniciativou Aloise Krbce z 1. oddílu, je v Besedě uspořádána, za pořadatelství skautů, dne 28. května přednáška A. B. Svojsíka s názvem *O junáctví*. Je doprovázena světelnými obrazy. Po této přednášce přibývá zájemců o skauting i mezi dospělými. Z nich je třeba jmenovat lékárníka Jaroslava Michla, učitele Jana Klufu, J. Resche, herce Josefa Hurta a bratra zakladatele skautingu Gustava Svojsíka, který tehdy působil jako režisér opery českobudějovického divadla. Vzhledem k hojně účasti nejen mládeže, ale i dospělé populace se stávalo skautské hnutí na jihu Čech stále populárnějším a vedlo to k postupnému rozšiřování členské základny. Českobudějovická veřejnost se rovněž mohla seznámit s principy, smyslem a cíli českého skautingu. Po této přednášce přibyli noví členové: Stanislav Teslík, Jan Vácha a ke spolupráci se přihlásili i dospělí.⁵¹

Během letních prázdnin byl uspořádán na jihu Čech první letní tábor 1. oddílu nedaleko Ševětína u rybníku Žár. Tábor trval sedm týdnů a vedl jej Alois Krbec, jeho zástupcem byl Jiří Vránek. Zajímavostí bylo, že mimo povinný poplatek musel každý přispět i naturáliemi, na každý den bylo vyměřeno přesné množství mouky, cukru apod. což bylo po válce celkem běžné.⁵²

Tábor byl velmi úspěšný a po jeho ukončení přišli do oddílu noví členové, nárůstem členů vznikly tři družiny: Vydry, Bažanti a Lišky a počet členů 1. oddílu se vyšplhal k číslu šedesát. Rozšířením členské základny došlo k tomu, že družina Bažantů odešla a založila další samostatný oddíl, v pořadí třetí, s modrou barvou šátků. V nově vzniklém prostoru po družině Bažantů byla vytvořena nová družina Vlků a pro

⁵¹ Tamtéž, s. 6.

⁵² Tamtéž, s. 8.

nejmenší členy založena smečka Vlčat, pod vedením Michala Adolfa. Tyto tři oddíly příslušely pod vedení sborového vůdce bratra Karla Kačírka a okresního zpravodaje profesora Josefa Kopeckého, župním zpravodajem byl herec Josef Hurt. Schůzky oddílů se tehdy konaly v tělocvičně v Jeronýmově ulici, kde měl každý oddíl pouze své vymezené místo v rohu místnosti. Tato situace nebyla pro činnost oddílů ideální, a tak později docházelo k hledání nových prostor, například skauti z 2. oddílu si upravili nepoužívanou dílnu, jiní se scházeli v bytech apod.⁵³

S vedením dívčích oddílů nebyly doposud žádné velké zkušenosti. Skautská činnost byla však nepřehlédnutelná a děvčata nechtěla zůstat pozadu. A tak konečně na podzim roku 1919 vznikl oddíl prvních českobudějovických skautek, který byl složen se žákyň, a vedla je jejich učitelka Procházková. Přesto, že neměla žádné zkušenosti, stejně jako ostatní vůdcové oddílů, snažila se o co nejlepší výchovnou činnost. Členkou dívčího oddílu byla i dcera generála rakousko-uherské armády Anda Teisingerová – *Nuška*, jejíž rod měl bohatou historickou a kulturní minulost. Její dědeček byl uměleckým kovářem a hlavním mecenášem stavby původního divadla v Praze. Anda Teisingerová, provdaná Vydrová, žila skautským duchem velmi intenzivně a zasloužila se významně o rozvoj skautingu v jižních Čechách. Po roce 1948 pracovala s Pavlem Křivským v jeho organizaci Kruh a svým vlivem poutala k sobě skauty i skautky všech věkových kategorií. Se svým mužem žila v Hradišti u Kaplice a toto místo se stalo důležitým střediskem setkávání skautů i skautek v době totality v padesátých letech.⁵⁴

Oddílová činnost v dívčím složení byla vedena podobně jako ve škole, děvčata se podílela i na sokolském cvičení, to vše bylo dáno učitelskou profesí jejich vůdkyně. Mnohým dívkám se to nelíbilo, toužily po podobné skautské činnosti, jako vídaly u chlapeckých oddílů a zde započala prvotní drobná rivalita mezi skautským a sokolským smyšlením. První klubovna skautek byla u Benhaierů, kde byl později českobudějovický obchod s potravinami, následně u Vydrů ve sklepě v domě Pražská 53, naproti pekárnám.⁵⁵

⁵³ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 8–9.

⁵⁴ Tamtéž, s. 9.

⁵⁵ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 8.

Obrázek 6. V červnu 1919 na sněmu v Praze byl zvolen nový svazový znak – štítek se psí hlavou umístěn do lilie. Foto převzato ze soukromé sbírky Michaela Kučery – Bobra.

Skauti pociťovali potřebu vzdělávání, a tak na přelomu roku 1919 a 1920 byl uspořádán rádcovský kurz v délce trvání čtyř hodin týdně. Odborné přednášky v oblasti mapování vedl generál Schöbl, velitel V. divize, zdravotědu přednášel plukovník MUDr. Munzar, táboření a ruční práce učitel Jan Klufa a přednášky o skautingu vedl Jiří Vránek. Hlavním cílem kurzu bylo nejen vychovat rádce, ale také připravit účastníky ke zkouškám I. a II. třídy, kterým se ve skautské řeči říkalo prvotřídka a druhotřídka.⁵⁶

Dne 9. května 1920 proběhlo slavnostní shromáždění 2 500 skautů, za účasti českobudějovických skautů, ve Španělském sále Pražského hradu, kde promluvil první československý prezident T. G. Masaryk. Pro skauty se stalo posvátné toto jeho rčení: „...*Já vám děkuji všem ze srdce, děkuji vám také ve jménu své ženy. Přijímám a dávám svůj hlas skautské idey bratrství. Bratrství – z toho vyvozují praktické důsledky, aby nezůstalo jen heslem, bratrství všech nás Čechů a Slováků v první řadě a pak všech ostatních národů.* Zúčastněná Anda Teisingerová přenesla toto poselství i do jihočeského skautingu...“⁵⁷

V roce 1920 byl rovněž uspořádán propagační tábor v Červeném dvoře u obce Mladé, kde byla po dobu čtyř dnů prezentována skautská činnost, junácká výchova a život v táboře. Z hlediska zdravotnického se prováděl například nácvik záchrany

⁵⁶ Tamtéž, s. 9.

⁵⁷ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 10.

tonoucího a první pomoci. Opět to byl vhodný čin, jak prezentovat skautskou výchovu českobudějovickým občanům.⁵⁸

V této době docházelo v jižních Čechách ke vzniku dalších oddílů. Vznikl oddíl vodních skautů a další oddíl skautek, tj. oddíly číslo 4 a 5. Vedoucí, *Čtyřky* byl Pelech a *Pětky* bratr Václav Müller. Ke konci roku 1920 bylo tedy v jižních Čechách registrováno pět oddílů Junáků a rovněž začali pracovat starší skauti zvaní *oldskauti* a také *Sdružení přátel Junáka*, které hmotně i materiálně podporovalo rozvíjející se jihočeské skautské hnutí. A tak v létě proběhlo již větší množství táborů, všechny oddíly pořádaly své táboření v krásné a malebné krajině jižních Čech, na březích řek Malše, Vltavy, Lužnice a Nežárky. Jako příklad lze uvést místo u řeky Malše pod Opičí skálou zvané *Pod opičinou*, které se stalo tábořištěm pro 1. junácký chlapecký oddíl. Skautky z 1. dívčího oddílu, pod vedením sestry Teisingerové, tábořily poblíž, v místě zvaném *U Kozáků*.⁵⁹

Obrázek 7. Fotografie z období okolo roku 1920 zachycuje cestu blíže neurčených skautů na tábořiště. Cestou museli skauti překonat s plnou károu táborového vybavení rozličné překážky. Foto převzato ze skautského archivu expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž.

V těchto letech zůstávalo v rodinách mnoho problémů způsobených válečným dopadem, kdy se otcové vraceli ze zajetí, z legií a mnozí museli opět bránit vlast proti Maďarům a částečně i proti některým Slovákům, nesmiřujícím se s novou republikou. Na podzim, po táborové činnosti nastal běžný skautský život, vycházky do přírody, oddílové schůzky a víkendové výpravy. Rovněž byl velký zájem o odborné zkoušky, pro které se hledali komisaři pro každý obor zvlášť. Je vidět že ani vzdělání se v této době nezanedbávalo. Dále junáci pomáhali aktivně při různých sbírkách, jako příklad lze uvést sbírku na pomník padlým legionářům v Arassu, nebo se účastnili různých akcí v roli pořadatelů, například při slavnostech Benátské noci na soutoku Malše a Vltavy u Krumlovských alejí.⁶⁰

V této době začaly vznikat v Českých Budějovicích i jiné mládežnické organizace, hlásící se k různým ideovým myšlenkám. Různé myšlenkové proudy vyvolané svobodou v novém státě mnohdy vyústily v přepolitizování činnosti, jako to bylo u vznikajících Skautů práce, kde byla organizována mládež sociálně demokratické strany, nebo u Sdružení československých skautů socialistických, kde strana národně socialistická získávala mládež pro svoji stranu. Rovněž církevní instituce se snažily získat mládež, mezi nejsilnější patřili Skauti katoličtí. Dále vznikaly organizace jako Junácká obec Psohlavců, Československá obec skautů Baden-Powelových, BíPí skauti apod. K pěti oddílům chlapeckým dále přibyl 1. oddíl vodních skautů a 2. oddíl skautek.⁶¹

Činnost českobudějovických oddílů se začala rozvíjet a bylo třeba opět prezentovat své úspěchy na veřejnosti. Kromě pravidelných schůzek a výletů byla pořádána různá vystoupení a zisk se hodil na přilepšenou mnohým skautským oddílům. O jednom vystoupení v českobudějovické Besedě byl dokonce dochován novinový článek: „...Českobudějovický 1. oddíl skautek skvěle představil se minulou sobotu v Besedě poprvé naší veřejnosti. Večírek zahájila junačka vůdkyně Anda Teisingerová volně a ohnivě předneseným proslovem, z něhož doslovně uvádíme: Český skauting našel sice již hojnost přívrženců, není ale ještě pochopen v širších kruzích. Má dokonce i nepřátele. A proč? Protože většina nezná a nechápe dobře naše snahy a naše cíle.

⁶⁰ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 11–13.

⁶¹ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 12.

*Co chceme? Chceme býti zdárnými a zdatnými dětmi své milované vlasti a svého národa, silnými nejen tělem, ale i duchem. Chceme se zdokonaliti praktickou i morální sebevýchovou, abychom jednou vzorně vyplnily úlohy nás očekávající, jak v rodině, tak i v lidské společnosti vůbec...*⁶²

Ani oblast vzdělávání nezůstávala v této době opomíjena a o odborné zkoušky byl poměrně velký zájem. Aktivní sestra Teisingerová v táboře 15. pražského oddílu na Holné složila odbornou zkoušku z plavání, později následovaly další zkoušky jako například tlumočnická z němčiny, šití, vaření, první pomoc, tábornictví, všeumělec, kamnář, cyklista apod. O všech zkouškách bylo dochováno řádné potvrzení v kanceláři Svazu skautů v Praze. Letní tábory opět probíhaly, i když podmínky nebyly v poválečné době úplně ideální. Nedostatek potravin byl i v běžném životě v domácnostech, na pobyt v přírodě již příliš nezbývalo. Navíc dívčí oddíly narážely na problém typický pro tuto dobu, mladá děvčata neměla takovou volnost jako dnes, matky nerady pouštěly své dcery nocovat do přírody, obzvlášť když byl poblíž chlapecký tábor. Přesto Anda Teisingerová své tábory uskutečnila u Velešína poblíže hájovny pana Mačiho a u Roba u obce Výheň. Tato sedmnáctiletá dívka dokázala vše zorganizovat, shromáždila potřebný materiál, navázala kontakty s armádou, aby získala potřebné stany i odvoz do místa táboření. Rovněž se postarala o zásobování, když v nedalekém mlýně nabídla pomoc při čištění jemných sít. Za to pak skautky obdržely mléko chleba, nebo i tolik potřebné krajinky z mlýnské pily na stavbu stanových podsad a kuchyně. Na tyto úspěchy žárlila děvčata, která zůstala v Sokole. Jednalo se o sestry Královy a jejich příznivkyně, které propagovaly čistě sokolskou výchovu a již dříve těžce snášely počet dívek, který přešel ze Sokola do skautského oddílu. Bohužel byla rozdmýchána kampaň proti sestře Teisingerové se záminkou, že je dcerou vysokého rakouského důstojníka, a přesto vede českou organizaci. V poválečné době byla cílená kampaň úspěšná a Anda, která již zastávala funkci sborové vůdkyně třech dívčích českobudějovických oddílů, byla nucena odstoupit. Vášnivou skautkou však zůstala i po této nepříjemné zkušenosti, provdala se za skautského župního tajemníka Ferdinanda Vydru, který byl v mládí členem 1. českobudějovického skautského oddílu

⁶² Jihočeské listy. (1920).

a skrze něj byla ve spojení s jihočeskými junáky. Rovněž prostřednictvím svých dvou synů se účastnila junáckých aktivit, i když nelegálně. Například při brigádě organizované skauty v Janovicích na Šumavě. Tam se i seznámila s výraznou osobností skautingu s bratrem Dr. Křivským Pavlem, vedoucím hnutí Kruh.⁶³

V roce 1921 se růst oddílů nijak výrazně neprojevoval, celkem jich působilo na území Českých Budějovic šest, z toho dva dívčí a jeden vodních skautů. Nejen tuto situaci, ale i politickou atmosféru popisoval novinový článek ve skautském časopisu:

„...Začátkem měsíce května obsahoval náš sbor 6 oddílů chlapeckých, 2 oddíly dívčí a 1 oddíl vodních skautů. Přes zimu pracovali jsme v klubovně, vyráběli jsme hlavně řemeslné výrobky. Propagační činnost rozvíjeli jsme pořádáním skautských večírků, z nichž některé měly ráz opravdu překvapující. V první řadě to byl oddíl 2. dívčí a 3. a 4. oddíl chlapecký. Večírky byly ukázkou čistě skautské práce. Druhý oddíl pořádal divadelní představení a Pátý oddíl skautskou besídku. 1. oddíl vodácký bude pořádat v červnu veslařské a plavecké závody. Župním zpravodajem je nyní mistr Hurt, který nás řídí „železnou rukou“. V poslední době utvořil se zde sbor „skautů socialistů“, s nimiž jako skauti nepolitičtí nemáme nic společného...“⁶⁴

V srpnu 1921 byl zvolen župním zpravodajem PhMr. Jaroslav Michl, lékárník v Českých Budějovicích. Župa České Budějovice obsahovala obvod Č. Budějovice, Lišov, Trhové Sviny, Nové Hrady, Kaplice, Vyšší Brod, Gmünd, Český Krumlov, Chvalšiny a Horní Planá.⁶⁵ Zasluhou župního zpravodaje bylo založeno v Českých Budějovicích Místní sdružení, čítající 90 členů. Na valné hromadě v prosinci roku 1921 byl předsedou zvolen Dr. Munzar a předsedou výkonného výboru profesor Škorpil. Toto sdružení bylo velmi aktivní a čile pracovalo v rámci junácké organizace.⁶⁶

Jak jednotlivé junácké župy spolupracovaly je možno vidět na společném župním sjezdu župy českobudějovické a písecké, dne 19. března 1922. Zúčastnilo se předsednictvo obou žup a jednání bylo vedeno zejména v duchu aktuálních tematických aktivit, probírala se připravovaná akce Jarní slavnosti skautů a skautek

⁶³ Břicháček, V. *Poselství skautské výchovy*. (1991). Liberec: Skauting, s. 89.

⁶⁴ Časopis *Skaut – Junák*, ročník VII/I. (1921), s. 121.

⁶⁵ Časopis *Vůdce*, II. ročník. (1921), s. 89.

⁶⁶ Časopis *Skaut – Junák*, ročník IX. (1922), s. 71.

a bylo vyjádřeno potěšení nad konečným spojením skautů. Zbytek programu se nesl v přátelské besedě se sborem českobudějovickým. Další pozitivní akcí s účastí jihočeských oddílů bylo uspořádání ukázkového skautského tábora pod názvem Národní skautské slavnosti, který proběhl v Praze v Troji na Císařském ostrově v roce 1922. Svaz junáků a skautů Republiky Československé pořádal tyto slavnosti na počest desetiletého výročí prvního Svojsíkovo tábora ve Vorlovských lesích. Presentace oddílů z Českých Budějovic byla působivá. Skauti si dali záležet na výrobě typických podsad ze smrkových krajinek a rovněž ukázali krásně vyzdobený vyřezávaný totem 1. oddílu, který byl aplikován na podobu jihočeské májky. Totem se skládal ze tří tyčí představujících tři družiny, které končily vyřezávanou skautskou lilií. Na každé tyči byl zavěšen kruh, symbol věčného života, zdobený vyřezáváním a se zavěšenými osobními totemy všech členů oddílu. Skauti tak prezentovali dovednost jihočeského junáckého hnutí.⁶⁷

Obrázek 8. Jeden z ukázkových táborů, které koncem června 1922 představovali skauti v rámci českobudějovických letních slavností na Sokolském ostrově. Převzato ze soukromé sbírky Radima Znachora – Fedora.

⁶⁷ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 15.

Během následujících let se počet oddílů rozrůstal, i když nárůst nebyl nijak velkolepý. V roce 1923 se projevil dokonce úbytek členů, zřejmě vlivem nedostatku obětavých vedoucích, kteří by měli čas se věnovat oddílu. Z těchto důvodů docházelo ke slučování oddílů, častým jevem byly rovněž přestupy členů z jednoho oddílu do druhého. Přesto nebyl prostor na výchovnou činnost zanedbáván, dokonce došlo i na sportovní aktivity. Jan Vácha z 1. skautského oddílu se účastnil první lesní školy a byl přeborníkem kraje v české házené a významným sportovcem v atletice. František Reiniš absolvoval úspěšně běh Běchovice – Praha a Zdeněk Michl vynikl v jízdě na kanoi.⁶⁸

Skauti se tradičně zaměřovali na prezentaci své činnosti a svého hnutí. Sbor skautů českobudějovických uspořádal v roce 1923 Skautský čajový večer, kterým významně přispěl k příznivému posuzování skautské práce v jižních Čechách. Po krátkém proslovu v zahajovací části se rozvinul bohatý program, k němuž vedle oddílů junáků přispěl i sbor skautek a 1. oddíl vodních skautů. Program obsahoval kromě hudebních, pěveckých, recitačních, dramatických a tanečních vystoupení rovněž praktické ukázky stavby stanu, zakládání táborových ohňů apod. Tehdejší veřejnost viděla, že skauting je pro mládež opravdu přínosný a je ideálním prostředkem k trávení volného času.⁶⁹

V roce 1924 se opět plně projevila aktivní činnost všech oddílů, v této době bylo v Českých Budějovicích šest skautských oddílů chlapeckých, dva dívčí, jeden vodních skautů a jeden oldskautů. V oddílech suchozemských i vodních byly velmi oblíbené jízdy na loďkách, které si skauti sami vyráběli. Vodácký sport se začal na jihu Čech postupně rozvíjet, průkopníci skautů vodáckého sportu byli: bratr Soudek, Seiml, Hronek, Michl, bratři Jiránkové, Zeman, Potůček, bratři Linhartové a další. Často docházelo k závodům a různým soutěžím mezi skautskými suchozemskými a vodáckými oddíly. Jízda na lodičkách byla populární i u civilního obyvatelstva, a tak vznikaly na řece Malši různé půjčovny loděk, které využívali i vodní skauti, neboť neměli dostatek prostředků na výrobu požadovaného počtu lodí vlastních. Poloha klubovny vodních skautů poblíž soutoku Malše a Vltavy byla k různým vodním soutěžím a závodům mezi oddíly přímo ideální.⁷⁰

⁶⁸ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 11.

⁶⁹ Časopis „Skaut – Junák“ ročník IX. (1923), s. 169.

⁷⁰ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 17.

Obrázek 9. Vlevo Žitný mlýn se starou plovárnou na řece Malši v Č. Budějovicích, kde byla v roce 1923–29 klubovna vodních skautů. Vpravo známější Přední mlýn, dnes hotel Budweis. Dobová pohlednice vydaná fotoateliérem Týra České Budějovice.

Obrázek 10. Tábor vodáckého skautského oddílu z Č. Budějovic v létě 1924 na řece Malši (patrně pod hradem Pořešín). Převzato z alba z pozůstalosti Petra Levého, junáka 2. skautského oddílu v Č. Budějovicích. Poskytla Helena Žahourová.

Rok 1925 se vyznačoval prosperitou 3. českobudějovického oddílu, zřejmě vlivem aktivního vůdce, který se věnoval skautské činnosti s plným nasazením a elánem. Jednalo se o vysokoškolského studenta Juliuse Müllera, který připravil úspěšný skautský tábor na řece Lužnici, kterého se zúčastnilo 40 skautů. Mezi známá jména patřili: bratři Balšánové, Čihák Freda a bratři Burešové, ti se stali později lékaři a Rudolf Bureš předsedou města České Budějovice. Vůdce 3. oddílu bratr Julius Müller sloužil svou pracovitostí a obětavostí velmi příkladně skautskému hnutí. Pocházel z chudé rodiny a na studium na Jirsíkově gymnáziu si musel přivydělávat brigádami, později vystudoval medicínu na lékařské fakultě Karlovy university v Praze. Byl nesmírně skromný a o svých zásluhách ve skautském hnutí se nikdy nezmiňoval, je však zřejmé, že od roku 1919 do roku 1927 vedl 3. oddíl v Českých Budějovicích a každoročně s ním tábořil. V roce 1921 složil vůdcovskou zkoušku v Praze, která navazovala na celou řadu odborných junáckých zkoušek a zkoušku tří orlích per. V roce 1923 mu byl ústředím Svazu skautů udělen odznak 1. českého hraničáře, s vyrytým nápisem 3. oddíl České Budějovice – Hraničář. V této době se rovněž zúčastnil 1. českého Gillwellu – první Lesní školy vedené A. B. Svojsíkem. Na základě jeho zkušeností byl přizván jako asistent do vedení 2. Lesní školy, kterou vedl bratr Elstner Frank Alexander. Bratr Julius Müller byl příkladným skautským vůdcem po všech stránkách a v tomto duchu vychoval i své tři syny.⁷¹

Velmi kladně na něj vzpomíná další skaut JUDr. Jan Kropáček, kterého v období let 1926 až 1927 přitahovala skautská činnost probíhající na území Českých Budějovic, často studoval junácké vývěsní skřínky, před lékárnou Anděl a v loubí českobudějovického náměstí. Podařilo se mu dostat do 3. oddílu, kde byl vedoucím tehdejší sekundář českobudějovické nemocnice, již zmíněný bratr Müller. Vzpomíná na svého vůdce jako na velmi milého, obětavého, vstřícného a nadšeného ctitele přírody. Všechny volný čas věnoval právě nejmladším členům oddílu a jejich výchově. Pořádal se skauty pravidelné nedělní výlety v okolí Těšína pod Hosínem, vždy spojené s napínavými hrami. Rovněž si často půjčovali pramičky od 2. oddílu vodních skautů a podnikali výlety po řece Vltavě. Bohužel se v roce 1927 vůdce oddílu Julius Müller

⁷¹ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 19.

názorově rozešel s místním vedením Junáka a z důvodů nepřekonatelných neshod a rozdílnosti v názorech převedl celý oddíl pod *Ligu lesní moudrosti*.⁷²

Navzdory úspěšné činnosti měl 3. oddíl vždy problémy se sháněním klubovny, situace se zlepšila až po převzetí vedení oddílu magistrem lékárny Adolfem Michlem, který byl synem bývalého župního zpravodaje. Skauti se začali scházet v lékárně, kde plánovali svou činnost. V létě vybudovali krásný tábor na řece Nežárce na Jemčině. Jedním z účastníků byl i Ladislav Šašek, který pomohl získat klubovnu v zahradním altánu v Nové ulici, prostory však nebyly ideální, proto se hledalo dál. Skauti se pokusili adaptovat bývalý prasečák ve dvoře restaurace U Černého koníčka v Žižkově ulici. Nějaký čas rovněž pobývali v domech určených k demolici, v Jeronýmově ulici číslo 5, v místnosti po zemřelé trafikantce Batalové. Nakonec se usídlili u novostavby rodinného domku otce jednoho z členů oddílu, v protileteckém krytu, který na zahradě vybudoval podnikavý stavitel.⁷³

V létě roku 1926 se konalo opět mnoho táborů na březích vodních toků. Došlo ke změnám v počtu členů u prvního oddílu, do družiny Vlků přistoupili další nováčkové: Arnold, Čihák – *Fíza*, Kopáček, Michálek apod. a se svými bratry tábořili na řece Lužnici u Bechyně. Druhý oddíl měl tábor U Lavičků pod Zvíkovem s třemi desítkami účastníků a vedl je Jan Klufa. Pro zpestření a zábavu jeli na svůj tábor z Českých Budějovic na pramicích, a to včetně dopravy veškerého táborového vybavení.⁷⁴

Do historie českobudějovického skautingu se výrazně zapsal 22. kmen vodních Junáků volnosti, který měl svou výchovnou činnost zaměřenou sportovně, což bylo v souladu se skautskými ideály. Mohl se tak chlubit sportovními úspěchy svých členů. V období kolem roku 1926 byla velmi úspěšná vodácká dvojice Zeman – Potůček. Ze zápisů v oddílových kronikách je patrné, že vodní skauti pořádali celou řadu závodů. Jako příklad lze uvést Kmenový závod z Českého Krumlova do Českých Budějovic, ze dne 22. září 1926. I přes nízkou vodu byl závod úspěšný a časy byly velmi dobré. V září získal oddíl vodních skautů první cenu ve veřejných propagačních závodech na 800 metrů. Během zimního období se vodní skauti přesměrovali na suchozemskou činnost, pořádali výpravy na Klet, na Šumavu a pramičky vyměnili za lyže a sánky. Nedočkavě však vyhlíželi, až rozmrznou vodní toky. První jarní vyjížďka proběhla

⁷² Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 21.

⁷³ Tamtéž, s. 22.

⁷⁴ Tamtéž, s. 23.

20. března 1927 po řece Malši směrem ke Špačkům, s kompletním obsazením 7 lodí. Chlapci již měli ve vlastnictví oddílů své vlastní lodě, které měli pojmenované: Kondor, Liard, Fram, Marica, Šotek, Tuleň, Flint. Lodě se proplétaly mezi četnými kmeny stromů, které voraři svazovali do vorů a připravovali k odplutí. Jez u německého pivovaru chlapci hladce přenesli, a to i další betonový, jen téměř u Špačků uvízli na mělčině, museli tak skočit do ledové vody a táhnout své lodě mělkým korytem. Výpravu ukončili na seřadišti vorů, kde se vyhřívali na sluníčku. Vraceli se domů až po západu slunce. V červnu 1927 uspořádali vodní skauti výlet do Prahy, kdy jeli na skautský sněm. Jako dopravní prostředek jim sloužily opět jejich lodě a cesta po řece Vltavě trvala pět dnů. Byla to plavba krásnou krajinou, chlapci projížděli pod hradem Zvíkov, vykoupani se na soutoku řek Otava a Vltava, pokračovali směrem na Prahu a statečně překonali i Svatojánské proudy. Konečně uviděli v dálce Vyšehrad, poté Hradčany. Ubytovali se ve skautském tábořišti a po prohlídce Prahy se zúčastnili skautského sněmu.⁷⁵

Bohužel došlo k další události, kvůli které chlapci z oddílu vodních skautů zanevřeli na Vltavu. Dne 2. května 1928 jim řeka vzala dalšího kamaráda, skaut Eduard Kolouch utonul pod Střeleckým jezem. Vrátili se proto ke klidnější Malši a pořádali výpravy po řece v okolí hradu Pořešín. V období roku 1929 pořádali další výpravy a uspořádali výlet na Dobrou Vodu u Českých Budějovic a rovněž na jejich oblíbený hrad Pořešín, kdy poslali lodě vlakem a zpět pluli po Malši do Českých Budějovic. Rovněž jezdili na Rechle, Trocnov, Dívčí Kámen, do okolí Tábora, Bechyně a podobně. Opakovaně pořádali Kmenové závody z Českého Krumlova do Českých Budějovic a za zmínku stojí uspořádání Prvního tělovýchovného dne, který proběhl 22. srpna 1931. Vodní skauti zorganizovali závod v těchto disciplínách: běh, štafeta, skok vysoký, skok daleký, vrh diskem a chodecké závody na 20 km. Tento závod se stal velmi populární, rozvíjel tělo i ducha, měl spoustu zájemců, a tak se z něj stala velmi úspěšná tradice. Zasluhou vodních skautů se stal pravidelnou aktivitou, která probíhala každoročně.⁷⁶

V červenci 1931 se v Praze konaly Slavnosti slovanských skautů, kam se sjelo na patnáct tisíc skautů ze všech slovanských zemí, a tak se z Václavského náměstí vydal

⁷⁵Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 25.

⁷⁶Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 26.

národnostně rozmanitý průvod. Za čestnou četou českých pražských skautů pochodovali Poláci, Bulhaři, Rusové, Rumuni, Jihoslované a Čechoslováci. Tento triumfální průvod si podmanil celou Prahu a došel až na Pražský hrad, aby vzdal hold prezidentovi české země. Druhou částí slavností byly ukázky z táborového života, kde téměř přes noc skauti vybudovali desítky vzorových táborů, které se po dobu slavností stali jejich obydlím. Tím nejkrásnějším na tomto setkání byly táborové ohně, celá velká rodina slovanská se sešla, aby poseděla kolem ohňů. Skauti si vyměňovali zkušenosti a besedovali o skautském životě. Slavnosti byly velmi podařené a Svaz junáků a skautů ukázal celému skautskému světu, co dovede bratrská skautská soudržnost. Slavnostmi byla nadšená, kromě skautů, i slovansky smýšlející Praha. Podle skautů se během slavností ukázalo, že v mládeži je síla a budoucnost a že skauting vede hlavně ty nejmladší k dobru a lepší budoucnosti.⁷⁷

Obrázek 11. Na fotografii je zachycen moment ze sjezdu slovanských skautů v Praze v roce 1931. Jsou na ní skauti z 3. oddílu z Českých Budějovic. Převzato ze skautského archivu expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

Jihočeská župa sdružující skautské oddíly z Českých Budějovic, Jindřichova Hradce, Třeboně a Soběslavi, absolvovala slavnosti se značným počtem svých členů. Představila se a vynikla zejména svou vlastní hudební tvorbou, na které se podílely

⁷⁷ Tamtéž, s. 28.

oddíly z Třeboně a Jindřichova Hradce. Velké poděkování patřilo tehdy Jindřichu Šimánkovi z Jindřichova Hradce, který vystoupení oddílů zorganizoval a ukázal tak všem kvalitu jihočeských skautů.⁷⁸

V pořadatelské činnosti opět ukázali skauti své schopnosti, když se v jižních Čechách začalo rozvíjet bezmotorové létání. Českobudějovická skupina Masarykovy letecké ligy uspořádala na Dlouhém vrchu u Dubičného dne 25. září 1932 ukázkový plachtařský den. Veřejnost tak mohla vidět, jaký je tento sport krásný a bezpečný. Akce byla zahájena přednáškou šéfpilota pražského ústředí s doprovodnými instruktivními obrázky o teorii a praxi létání. V neděli byl smontován kluzák typu *Skaut*, který byl často používán pro svou stabilitu a bezpečnou ovladatelnost. Vlastní lety byly provedeny v nadmořské výšce 551 metrů a předvedli je mimo jiné i bratři Manákové, synové profesora Manáka. O tuto akci byl velký zájem, neboť pro obecenstvo byl tento typ létání zajímavou novinkou. Pořadatelskou činnost, včetně vybírání poplatků, zajišťovali českobudějovičtí skauti, kteří se této úlohy zhostili rádi a provedli ji bezchybně.⁷⁹

Zdá se, že kolem let 1932 a 1935 nastal v jihočeském skautingu částečný útlum, neboť v tomto období nemají autoři z čeho čerpat, vzhledem k absenci historických materiálů. V Českých Budějovicích údajně fungovaly pouze tři oddíly a početní stavy oddílů se jen tak tak udržovaly při životě, činnost byla spíše družinová v rámci oddílů. Spolupráce s ostatními oddíly není v této době příliš patrná, zřejmě nedocházelo ze strany vůdců k navazování kontaktů. Činnost 1. oddílu se zdála být úspěšná, velmi se zlepšila pod vedením nového vůdce Emany Matouška, který vedl i jamboree v Praze a rovněž uspořádal tábor na starém místě na řece Nežárce. Bohužel v roce 1931 oddíl opustil a tato situace měla vliv na postupný úpadek oddílu. Ve vedení se poměrně rychle vystřídali tři další vedoucí, ovšem žádný nezůstal a oddílový majetek poztrácen a rozebrán. Oddíl se opět vzbudil až v roce 1935, ale o tom bude pojednáno později.⁸⁰

Druhý oddíl vedl bratr Rosín, který se snažil chlapcům zprostředkovat správnou skautskou výchovu. Tábořili již tradičně na Vltavě U Laviček na místě, ke kterému

⁷⁸ Jihočeské listy (1931).

⁷⁹ Jihočeské listy (1931).

⁸⁰ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 31.

se váže vorařská tradice. Třetí oddíl měl rovněž problémy, zejména v obsazení vedení oddílu. Přestože tábor v Krči u Protivína ještě v pořádku proběhl, na podzim odešel vedoucí oddílu Kropáček Jan studovat právo do Prahy. Vedení oddílu se ujali bratr Zikmund, Čihák a oddílový rádce Dupal Miroslav. Scházeli se v klubovně 2. oddílu, v dřevěné boudě v půjčovně loděk pana Kočvary. Početní stavy těchto tří oddílů málokdy přesáhly číslo třicet. Jednotlivé oddíly se ani nezajímaly o činnost ostatních, spolupráce nebyla navazována a mnohdy o sobě oddíly ani nevěděly. Vinou této situace mohlo být to, že oddíloví vedoucí neměli většinou potřebnou kvalifikaci a rovněž jim chyběla praxe. Veškerý zápal vedení byl zaměřen na práci ve svém oddíle a ke kontaktu ostatních neměl vůdce potřebu ani motivaci. Navíc styky budějovických oddílů s oddíly z jiných měst byly ojedinělé, docházelo k nim většinou z popudu oddílů dobře vedených z Jindřichova Hradce a Třeboně.⁸¹

V této době chybělo organizační metodické vedení, také vystoupení skautů na veřejnosti již nebylo tak časté jako dřív, jednalo se především o pořadatelské služby jiným organizacím. Za zmínku stojí pouze účast skautů na slavnostech v pivovarské zahradě na Pražské silnici, kde byla předvedena ukázka stavění stanů, závody ve vaření a různé skautské hry.⁸²

Během léta v roce 1934 došlo opět k uspořádání táborů, tábor 3. oddílu vedl bratr Zikmund Vilém na řece Nežárce u Kardašovy Řečice, na místě zvaném *Na Pecáku*. Po odchodu roverů se naštěstí podařilo sehnat dostatek nováčků, kteří zaplnili prázdné místo. Sehnat nové členy v této době nebylo úplně lehké, chyběla propagace oddílů, a tak se většinou jednalo o kamarády ze školy nebo ze sousedství.⁸³

Vůdce 3. oddíl byl v roce 1935 Čihák Felix – *Fíza* a měl potřebu opět nastartovat skautskou činnost, a to nejen v oddíle, ale i v Českých Budějovicích. Podílel se na mnohých aktivitách, za velmi prospěšné je možno považovat práci třetího oddílu v oblasti vzdělávací, která měla pozitivní dopad na výchovnou činnost. Aby se oddíly nedostaly do krize způsobené neznalostí a nevědomostí, byly uspořádány školící a vzdělávací semináře. Od listopadu 1934 probíhal mimořádně dobře připravený

⁸¹ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 32-33.

⁸² Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 32.

⁸³ Tamtéž, s. 36.

čtyřměsíční rádcovský kurz, který měl za úkol prohloubit znalosti požadované k nováčkovské a druhotřídní zkoušce. Přednášejícím v oblasti zdravotní byl MUDr. Bureš, tehdejší českobudějovický lékař, jeho odborné znalosti se staly velkým přínosem pro posluchače. Chybějící přednášky si rozdělili pořádající skauti z třetího oddílu, kdy se opírali především o vědomosti zveřejněné ve skautské literatuře. Tato snaha měla zlepšit výchovnou činnost v českobudějovických oddílech a opravdu se pozitivně projevila v rozmachu oddílových aktivit, také se o mládež začaly zajímat úřady a školy. Za podpory Městského školního odboru byl uspořádán kurz pro vedoucí oddílů, který vedl profesor Jiří Preininger. Kurz proběhl od 10. do 30. července 1935 v Měsíčním údolí u Vlašimi. Za to vše lze vyjádřit vděk třetímu oddílu a jeho vedoucímu.⁸⁴

Vyvrcholením oddílové činnosti byly opět letní tábory. U 3. skautského oddílu bylo táboření velmi úspěšné, tábor probíhal ve známé lokalitě *Na Pecáku* u Kardašovy Řečice na řece Nežárce a účast byla více než třicetičlenná. První a druhý oddíl neměl tak početnou členskou základnu, tudíž se oddíly spojily a tábořily společně na řece Vltavě pod hradem Zvíkov. Po příjezdu z tábora se pravidelně skauti scházeli každý týden, podnikali oddílové i družinové výpravy a skládali uvnitř svých oddílů oddílové zkoušky.⁸⁵

Českobudějovický Sbor Svazu skautů a skautek uspořádal ve dnech 3.–10. května 1936 v klubovně v areálu Lannovy loděnice za nynějším Dlouhým mostem výstavu, která byla hojně navštěvována. Právě v tomto objektu byla pronajata skautům klubovna, která sloužila všem třem oddílům. Na výstavě se vystavovaly skautské časopisy, fotografie z výletů, táborů, oddílových výprav, oddílové archivy, vlajky, totemy, různé oddílové výrobky, rukodělné práce apod. Nechyběl ani archiv bratra Vránka Jiřího, bývalého vůdce 1. oddílu, který vykonával v té době sekretáře Společnosti národů v Paříži. Výstava byla pro svůj úspěch prodloužena a pro svou mnohotvárnost se velice líbila.⁸⁶

⁸⁴ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 39.

⁸⁵ Tamtéž, s. 36-38.

⁸⁶ Tamtéž, s. 33.

Obrázek 12. Na fotografii je sborová klubovna 1., 2. a 3. skautského oddílu z Českých Budějovic v areálu Lannovy loděnice. Klubovna zde byla skautům v roce 1936 pronajata. Dnes má prostory k využívání Dům dětí a mládeže a v nynější době zde mají klubovny i 18. a 20. oddíl skautů v Českých Budějovicích. Skautský archiv expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

Sbor Svazu junáků a skautek RČS v Českých Budějovicích měl potřebu informovat veřejnost, rodiče a příznivce skautingu o způsobu junácké výchovy, stavu členů a další činnosti a táboreni. Proto vydal zprávu, která kromě zmíněného obsahovala i stručnou studii poměru rodičů k oddílu a přehled o stavu knihoven. Ve třech oddílech bylo k dispozici 160 ks svazků skautské literatury, 27 úplných ročníků Skauta – Junáka a 18 ročníků časopisu vůdce.⁸⁷

U příležitosti dvacetiletého skautingu v Českých Budějovicích se Sbor Svazu junáků a skautek RČS zúčastnil slavnostního odhalení Zátkova pomníku před radnicí, uspořádal již zmíněnou skautskou výstavu v Lannově loděnici za Dlouhým mostem. V závěru roku 1936 se zde konalo společné setkání Sborový čaj, kde byla plánována činnost do dalších let. Plánovaly se zejména oddílové výpravy po celé republice a samozřejmě také letní táborová činnost.⁸⁸

⁸⁷ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 34.

⁸⁸ Tamtéž, s. 43.

V roce 1937 pokračovaly tři českobudějovické oddíly v další skautské činnosti, organizovaly výlety na Klet, Dívčí Kámen, Kotek a pořádaly skautské tábory. Skautský oddíl 1. a 2. tábořil společně u Blanského rybníka, 3. oddíl vybudoval svůj tábor na břehu Vltavy u Hněvkovic nedaleko Týna nad Vltavou. Po prázdninách vznikl 4. a 5. oddíl katolických skautů, v semináři ve Skuherského ulici. Pro schůzky jim sloužila klubovna v budově v blízkosti Růženeckého kostela v Žižkově ulici.⁸⁹

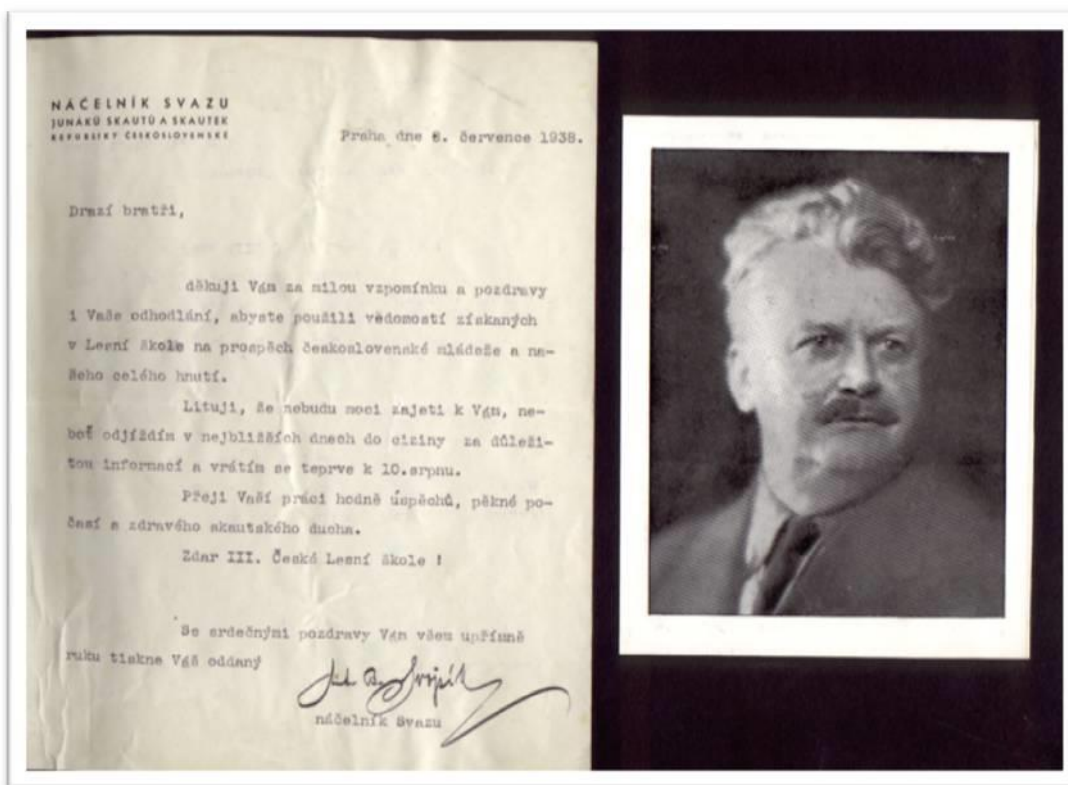
Obrázek 13. Společný tábor 1. a 2. oddílu z Českých Budějovic v roce 1937 u Blanského rybníka, severně od Hluboké nad Vltavou. Skautský archiv expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

Velmi smutnou událostí, která zasáhla i skauty z Českých Budějovic, bylo úmrtí zakladatele skautingu A. B. Svojsíka, dne 17. září 1938. Smrt nastala vinou streptokokové nákazy, kterou si přivezl z cest po Sovětském svazu. Na jeho poslední cestě jej doprovodilo i 30 skautů z Českých Budějovic. Z této události jsou dochovány fotografie v kronice 1. oddílu. Nejen tato smutná událost, ale i situace v předválečném Československu se odrazila i na českém skautingu. Rovněž v jižních Čechách byl rok 1938 plný nejistoty a strachu. Zdánlivě by se mohlo zdát, že se to příliš skautské

⁸⁹ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 42.

činnosti netýká, ovšem napětí a strach té doby se odrazil v každém skautu, a i v každém oddíle. Ovlivnil i skauting v Českých Budějovicích.⁹⁰

Rok 1938 byl plný očekávání věcí budoucích. V Německu řádil Adolf Hitler a na konci září bylo povoláno do zbraně 1 250 000 českých občanů připravených odrazit nacistického útočníka, za podpory československého lidu. Veškeré odhodlání vyznělo naprázdno podepsáním Mnichovské dohody. V noci z 29. na 30. září. Zástupci Velké Británie, Francie, Německa a Itálie podepsali dohodu, která ukládala československé vládě podstoupit pohraniční území, během chvíle tak naši občané přišli o oblast o rozloze 26 700 km². Toto území bylo zabráno Hitlerovým Německem. Znamenalo to velký otřes a zklamání pro všechny československé občany, během pár hodin se zřítily zdánlivě pevná stavba masarykovského demokratického státu budovaného 20 let.⁹¹

Obrázek 14. Vlevo je dopis od A. B. Svojsíka z roku 1938 před jeho cestou do Ruska, na které se nakazil nemocí streptokok. Jedná se zřejmě o jeden z posledních Svojsíkových dopisů. Vpravo je jeho portrét. Skautský archiv expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

⁹⁰ Tamtéž, s. 39.

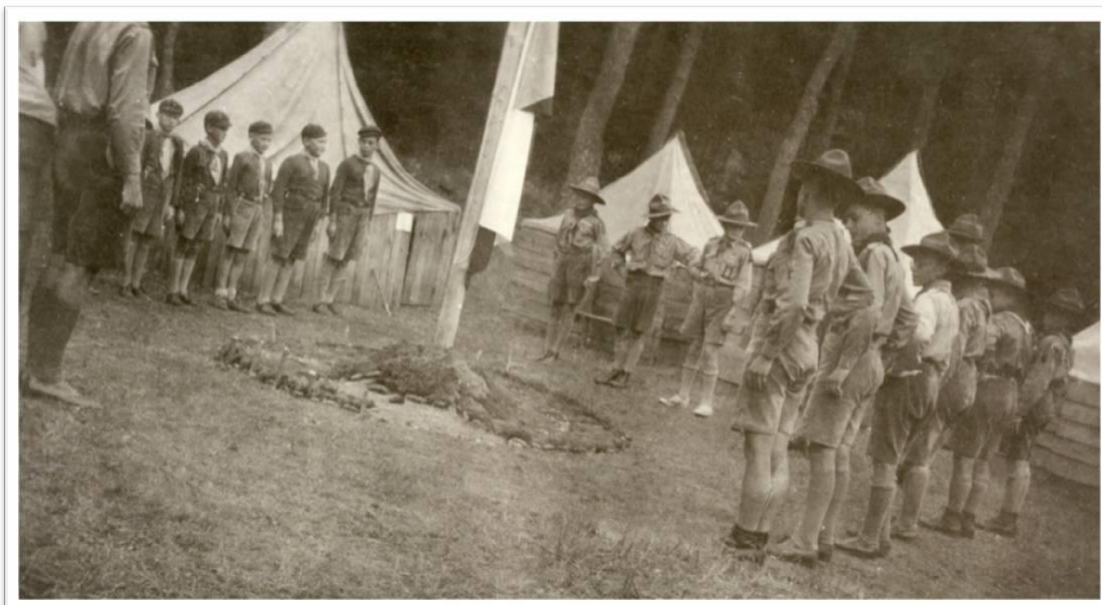
⁹¹ Rottenborn, O., Bobek, F. (1993). *Skauti za ostatními dráty*. Praha: Ostříž, s. 49.

Atmosféra druhé světové války měla vliv i na skautskou činnost, příprava a výcvik v době letních táborů spočívaly především v branné výchově. Letní prázdninový tábor 1. skautského oddílu v roce 1938 probíhal u Vlčkova mlýna ve Sviněticích, 2. skautský oddíl tábořil pod Zvíkovem U Lávičků. Jednotlivé oddíly byly napojeny prostřednictvím svých vedoucích přímo na městské velitelství civilní obrany, které se skauty počítalo jako se zkušenými pracovníky ve spojovací službě. V době letních táborů, kdy ohrožení státu ze strany nacistického Německa vrcholilo, bylo mnoho skautských táborů navštíveno štábními důstojníky vojenských velitelství z těch obvodů, kde byl tábor umístěn. Zmíněné návštěvy daly jasně najevo, že armáda se skauty počítá při plnění pomocných služeb. Návštěvy skautských táborů v jižních Čechách prováděl tehdejší ministr národní obrany Machník.⁹²

Tuto povinnost pojali skauti zodpovědně, a tak se během zářijových schůzek v klubovně za Dlouhým mostem v Lannově loděnici cvičili ve střelbě vzduchovkou, v signalizaci, v podávání první pomoci a v osvojení nejnovějších znalostí protiletectvé obrany. Náčrtky protitankových zátarasů a ochranných příkopů byly hlavním tématem narychlo svolávaných schůzek na způsob oběžníkových srazů pro případ pohotovosti. Všichni starší skauti, nad 15 let byli v pohotovosti a měli připravenou *plnou polní*, v praxi to znamenalo především baterku, nůž a ti šťastnější velmi potřebné jízdní kolo. Jedné zářijové noci k pohotovostnímu svolání došlo. Na pokyn chlapce, který objížděl skauty v domovech právě na kole, se dostavila na divisní vojenské velitelství v Linecké ulici naproti biografu Kotva, kde obdrželi úkoly. Ve dvojicích měli střežit můstky na konci Rožnova a podávat informace povozům, které odvážely suroviny, důležitý materiál a strojní vybavení do bezpečí. Byli určeni jako vedoucí zabezpečovacích a záatarasových prací. Tato noc byla pro skauty důležitým momentem, kdy dokázali svou oddanost heslu *Bud' připraven*.⁹³

⁹² Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 39.

⁹³ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 40.

Obrázek 15. Táborový nástup 2. oddílu z Č. Budějovic v roce 1938, kdy tábořili pod hradem Zvíkov. Skautský archiv expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

Školy byly vyklizeny a připraveny jako ubikace pro armádu nebo jako nouzové ošetřovny. Armáda, která převzala iniciativu, nabídla pomoc skautů Městskému úřadu v Českých Budějovicích za těch podmínek, že kdykoli bude třeba, jsou skauti k dispozici prvotně armádě. Skauti tak rozváželi hlášení v okolí Českých Budějovic, pro starosty okolních obcí připravovali materiál nebo nářadí pro občanské pracovní útvary na stavbu protiletectkých zákopů a protitankových překážek. Všichni dopravní strážníci byli povoláni k výkonu vojenské služby, a to byl opět prostor pro skautskou pomoc, chlapci vykonávali dopravní službu na místech průjezdových zátarasů, jako například pod viaduktem na Rudolfovské třídě nebo na městských křižovatkách. Rovněž prováděli administrativní a organizační službu při odvodu vozidel, které pak střežili v prostoru mezi soudní budovou a hvězdárnou, v místě dnešního zimního stadionu. Rovněž pomáhali při organizaci odevzdávání jízdních kol pro potřeby armády. Skauty také využíval československý Červený kříž, když jim svěřoval dohled nad dopravou zásob do narychlo zřizovaných ambulancí. Na skautských košilích měli skauti přišpendlenou malou československou vlajku s nápisem: *Nevzdáme se* a byli odhodláni udělat cokoli i proti případné přesile. Smutné chvíle nastaly při pomoci přejímání transportu uprchlíků – repatriantů, kteří opouštěli své domovy v pohraničním pásmu. Skauti a skautky měli za úkol postarat se o jejich občerstvení, ubytování, lékařskou péči apod., pomáhali především matkám s dětmi. Těchto uvedených činností se v jižních

Čechách zúčastnilo přibližně 50 až 60 skautů a skautek denně, a to ve věku 14 až 17 let.⁹⁴

Během okupace Československé republiky fašistickým Německem nebylo příliš důvodu k radosti. I v tomto těžkém období docházelo k pozitivním situacím, mezi které jistě patřil vznik 7. oddílu vedeného Ludkem Pouzarem a vznik 8. oddílu, jehož vedoucím byl Jindřich Rybák. Další radost českobudějovickým skautům udělalo opětovné založení oddílu vodních skautů v dubnu roku 1939, neboť jejich vedoucí Čihák – Fíza se po rozpuštění československé armády vrátil z vojenské služby domů. K vodáctví měl pozitivní vztah a také odbornou průpravu, neboť se před odchodem na vojnu věnoval kanoistice v Yachtklubu na Střeleckém ostrově. Zde poznal známé vodácké českobudějovické postavy, jako například dvojici Zeman – Potůček, bratry Linhartovy, bratry Michlovy apod. Většinou se jednalo o bývalé skauty. Jako členy si vybral chlapce ve věku 17–18 let, cílil na takové, kterým se ve stávajících oddílech nelíbilo, a byli na odchodu. O vodních skautech se tradovalo, že jsou elita, rovněž měli velmi líbivý kroj, a tak nebyl problém zaujmout nové členy, kteří v oddíle poznali, jak výborná je tam parta chlapců. Pouze bylo nutné sehnat peníze na stavbu lodí, skauti měli nápad, jak si přivydělat nějakou prospěšnou veřejnou činností. Oddíl si pronajal, opravil a uklidil chatu v Háječku v Krumlovských alejích, v místech dnešního letního kina. Pro veřejnost zde pořádali loutková a hudební představení, z řad členů oddílu byla sestavena i malá kapela, která vyhrávala před i během představení. Každý týden během nedělního odpoledne měly tak mnohé děti o zábavu postaráno. Vybíraná částka byla 50 haléřů od každého diváka a oddíl tak vydělal za odpoledne 30 až 50 korun. Představení se však nesměly účastnit židovské rodiny a později bylo úplně zakázáno. Po nedobrovolném přerušení činnosti nastudovali vodní skauti další hru – *Tisíc mil pod mořem*, kterou hráli v sále českobudějovické restaurace Rychta. Sál byl plný a chlapci předvedli, že sami něco dokážou. Suchozemské oddíly rovněž prezentovaly svou činnost a projevil se tak znak české povahy, v ani v době útlaku nepropadají lidé beznaději, naopak se semknou a mají k sobě blíže.⁹⁵

⁹⁴ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 42.

⁹⁵ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 53.

Obrázek 16. Na obrázku je Kopeckého chata v Háječku v Krumlovských alejích, postavena pro provoz loutkového divadla. Vodní skauti z Českých Budějovic zde obnovili provoz a v roce 1939 zde hráli divadlo. Fotografie je převzata ze skautského archivu expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

Nejistota a napětí stále vzrůstaly, krutost byla vidět všude a navzdory tomu, snad ze vzdoru proti útlaku, skauti pokračovali ve své práci dále. Členové 2. oddílu uspořádali skautský večer jihočeské poezie a hudby a snažili se vykonávat normální skautskou činnost. Pořádali výlety v okolí Českých Budějovic, na Borek, do Vidova, Čtyř Dvorů, na Dívčí Kámen apod. Situace však byla napjatá.⁹⁶

V létě roku 1940, se vše ještě vyostřilo, napětí stoupalo. Většina oddílů se snažila, i přes útrapy války, vést své tábory. Táborová činnost však byla násilně přerušena přepadením Gestapa a pomocnými jednotkami SS. Tento den popisují vedoucí oddílů z táborů na různých místech jižních Čech stejně. V ranních a dopoledních hodinách, v takovém časovém rozvrhu, aby se nemohly jednotlivé tábory informovat, přepadly dne 11. července 1940 jednotky Gestapa a SS skautské tábory, za doprovodu osobních a nákladních aut. Akce byla rychlá, proti odpůrcům se postavily velmi tvrdě. Tábor musel být okamžitě zbourán, vybavení bylo zabaveno a činnost ihned ukončena. Současně byla prováděna likvidace všech volně stanujících lidí, kteří tak ve svém soukromém čase trávili dovolenou. Tato akce byla předem plánovanou operací proti Junáku a vyvrcholila 28. října 1940 úplným zákazem Junáka, podpisem říšského protektora K. H. Franka. Následně bylo, dne 4. listopadu 1940,

⁹⁶ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 42–43.

přepadeno pražské ústředí Junáka, byl zabaven majetek organizace a znemožněna jeho další činnost. Toto byla první likvidace, po které v trochu jiných obměnách a v trochu jiné době následovaly další dvě.⁹⁷

Mnozí skauti se zapojili do odbojové činnosti, některým se podařilo uprchnout za hranice. Pro svůj židovský původ byli umučeni v koncentračních táborech zástupce vedoucího 3. oddílu Arnošt Katz, dále Ervin Popper a Hans Rechts také z Trojky, bratři Fürthové z 2. oddílu. Z dívčí jedničky Truda Popperová, Lilli Hebáková, Zuzka Kulková a další skauti a skautky. Jejich transport do Terezína se uskutečnil 18. dubna 1942. Nastala doba, která prověřovala charaktery jednotlivých lidí. Většina se snažila nezaplést do činnosti namířené proti okupantům a byli velmi opatrní, jiní hledali možnosti, jak nepřátelům vlasti škodit. Ve výchovné činnosti mládeže vzniklo vakuum, neboť došlo k postupné likvidaci i dalších organizací, jako byl Sokol, Orel apod. Některé oddíly a družiny se snažily udržovat svoji činnost přizpůsobenou situaci, a právě proto že neměly s ústředím nic společného, unikaly pozornosti úřadů. Jiné oddíly přešly do *Klubu českých turistů*, nebo pokračovaly ve *Foglarových klubech*. Rovněž se někteří skauti nemohli smířit s rozpuštěním oddílu a scházeli se tajně, ilegálně. Vzhledem k zákazu shromažďování a volného stanování byly aktivity spíše napodobováním skautské činnosti. Jakákoli jiná činnost, než německá byla hned likvidována. V lednu roku 1942 nastoupila nová protektorátní organizace Kuratorium für Jugenderziehung in Böhmen und Mähren – Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě. Základ činnosti vycházel z Hitler Jugend – Hitlerově mládeži, která byla vedená formou striktních zákazů a příkazů. Byla přísně sledována a vznikla z popudu říšského protektora R. Heydricha. V čele Kuratoria stál jako předseda tehdejší protektorátní ministr školství Emanuel Moravec a jako generální tajemník působil MUDr. František Teuner. Z počátku byla ke Kuratoriu chována velká nedůvěra, jako ke všemu, co vznikalo během protektorátu. Členství bylo vnucováno i jihočeské mládeži, a to i přes její odpor. Ve snaze uchránit mládež od nacistického vlivu působícího v Kuratoriu vznikla v Českých Budějovicích organizační skupina v čele s bývalým sokolským pracovníkem Františkem Bonušem, skauty, tehdy ještě studenty

⁹⁷ Tamtéž, s. 49.

Ing. Jaromírem Markem, PhMr. Janem Beranem, Ing. Jaroslavem Übermajerem, Janem Punčochářem, Jaroslavem Kottem a také Rudolfem Kalčíkem, Františkem Strakou, Josefem Fejtkem, Karlem Kakešem, Zbyňkem Petrášem a dalšími. Tato skupina, kterou tvořili skauti, sokolové a ostatní členové bez organizační příslušnosti, dala základ vzniku vedení Kuratoria v Českých Budějovicích. Vedoucí skupina pracovala v tomto složení, až na malé obměny, do konce okupace. Vzhledem ke skautským zkušenostem vytvářeli podmínky pro hry, cvičení, táborovou činnost, upevňovala se rovněž fyzická zdatnost a odolnost, cvičila se střelba, signalizace, uzlování a branná výchova.⁹⁸

Členství v kuratoriu skýtalo určité výhody, například umožnění služebních cest po celém regionu, materiální a finanční zabezpečení, čehož se hojně využívalo. Rovněž nic nebránilo ve znovuotevření sokoloven, kluboven a tělocvičen. V jihočeské oblasti, nazývané tehdy Blatsko, byla soustředěna řada okresů a do každého z nich zasahovala činnost oblastního pověřence českobudějovického Kuratoria. Touto cestou bylo možné v těch okresech, kde bylo bezpečno, pořádat různé srazy, letní tábory, a dokonce i ilegální Lesní skautskou školu za vedení skauta Jaromíra Preiningera, bývalého člena Svazu junáků a skautů republiky Československé a vůdce Lesních škol. Tato ilegální činnost probíhala v chatě na březích Malše u Velešína ve dnech 22. – 31. srpna 1943, kdy František Bonuš pozval Jaromíra Preiningera, který zde jasně zformuloval cíle duchovní výchovy české mládeže. Pod jeho vedením prožívali skauti příjemné chvíle, neboť dostali zcela jasně formulovanou odpověď na své otázky, a co bylo řečeno, bylo rovnou i prakticky ukázáno s poučením, kde a jak hledat nové prameny.⁹⁹

V letních měsících roku 1944 se pořádaly tábory například v Doubí u Třeboně, u rybníka Mrhal nebo v Protivíně, oblastní tábor pro dívčí vedoucí skautky probíhal na Hačce. Na mnoha táborech probíhaly u slavnostních ohňů přísahy věrnosti Československé republice před rozvinutou československou vlajkou. V říjnu proběhlo setkání jihočeských skautů v Hamru u Třeboně, které svolal František Bonuš. Toto setkání vzešlo z nutnosti dát vedoucím určitý ideový podklad pro výchovu nové generace. Byly zde zadány úkoly vypracovat určitý plán činnosti, který by cílil

⁹⁸ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 60.

⁹⁹ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 60–61.

na výchovu mládeže bez zloby a zášti. K naplnění úkolů došlo na dalším setkání v Počátkách v dubnu v roce 1945. Desetidenní program byl, vzhledem k blížícímu se konci války, upraven na kratší dobu, obsahem byly hlavně aktivity směřované k posílení národní hrdosti a věrnosti Československé republice.¹⁰⁰

Pro představu, jak se mládež tehdy bavila, v tom období válečné hrůzy, je možno uvést příklad jedné schůzky, nazvané *Slavnost zimního slunovratu* pořádané v klubovně Lannovy loděnice, dne 23. 12. 1944. V úvodu pronesl jeden skaut báseň *V zemi české*, dále následovala hra od vůdce Lesních škol bratra Preiningera *Slavnost zimního slunovratu*, poté jeden skaut (Rejšek) předvedl krásné sólo na housle a další skaut (Rosenfelder) přednesl báseň od Jaroslava Vrchlického. Dále pokračoval sborový zpěv: *Když vítr bije do plachet*. Aktivity tohoto typu měly za cíl jediné, posílit národní vědomí, národní hrdost a věrnost Československé republice.¹⁰¹

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 56.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 49.

Historie českobudějovického skautingu v poválečném období

Konečně přišel den, na který se skauti těšili pět let, 5. květen 1945. Prohlášení v československém rozhlasu bylo jasným signálem pro českobudějovické junáky, že to, o čem pět let snili, se stalo skutečností.¹⁰²

Po skončení války se jihočeští skauti, bez ohledu na osobní bezpečnost, ihned hlásili do služby u tehdejších Národních výborů. Zpočátku to byla pouze malá skupinka skautů, později se však přidávali další a další chlapci. Mnozí měli příbuzné v koncentračních táborech a bylo třeba se připravit na přicházející transporty bývalých politických vězňů a vytvořit repatriační tábory, které byly převážně v oblasti Suchého Vrbného, Dobré Vody a Čtyř Dvorů. Nelze zapomenout ani na dívky, které také tvrdě pracovaly i během náročných podmínek. Uklízely domy, měly noční hlídky a staraly se o pacienty, mnohdy velmi zesláblé pobytem v koncentračních táborech. Skauti i skautky si brzy osvojili všechny práce a nebyla žádná, které by se vyhýbali. Chlapci pomáhali tam, kde bylo potřeba jejich síly, dívky pomáhaly v kuchyni, staraly se o potravu, praly a žehlily prádlo a všemožně pomáhaly nemocným. A to nejen v repatriačních táborech, ale i ve vojenské nemocnici. Pro své úkoly si chodili skauti do kanceláře k tomu zřízení, kde probíhala organizace rozdělování povinností. Tato místnost se nacházela v budově vedle kostelíku u sirotčince, později v Biskupské ulici v bývalé prodejně ryb.¹⁰³

¹⁰² Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 60.

¹⁰³ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 61.

Obrázek 17. Repatriační tábor v Suchém Vrbném v roce 1945, zřízený pro německé obyvatelstvo před jeho odsunem. Skauti a skautky z Českých Budějovic zde pomáhali. Skautský archiv expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

Dne 10. května 1945 v 10 hodin dopoledne vjely jednotky sovětské a americké armády na náměstí, které bylo zcela zaplněné budějovickými občany. Odpoledne po manifestačním uvítání osvoboditelů na Masarykově náměstí se schází na Sokolském stadionu tisíc hochů a dívek ve věku 10 až 16 let. S nimi bývalí vedoucí a jiní činovníci Junáka z doby před rozpuštěním. Taková účast se nečekala. Nezbývá nic jiného než nechat mládež seřadit do trojstupu, hochy a dívky zvlášť a počítat s tím, že ti, kteří se znají z bývalých oddílů, či ze školy, nebo z bydliště, zůstanou pohromadě. Odpočítáváním po deseti trojicích jsou vytvořeny oddíly s jedním starším junákem, či skautkou. Tak je utvořen základ 24 oddílů chlapeckých a 7 dívčích. Jsou vytvořena tři chlapecká střediska po osmi oddílech a jedno středisko dívčí. Střediska pak příslušela do okrsku, který byl nazván Okrsek Velké České Budějovice.¹⁰⁴

Navzdory tomu, že v těchto těžkých časech chyběli vyškolení vedoucí a nebyly klubovny, kroje, materiál, zůstalo obrovské nadšení pro skautskou myšlenku. Velký počet členů ve skautských oddílech představoval náročnost na čas, na organizaci a na schopnosti činovníků. Jejich metodická práce a původní znalosti byly částečně

¹⁰⁴ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 62.

zapomenuty, proto byla nutná častá improvizace. Velké nadšení pro skautskou činnost však hnalo skautskou myšlenu dopředu. Jako příklad lze uvést program první schůzky 10. oddílu, kdy proběhly nejprve nováčkovské zkoušky, poté zpěvy skautských a národních písní a na závěr skautská hymna. V Hroznové ulici byl otevřen krámk se skautskými potřebami, zásluhou bratra Šnorka a jeho manželky. Všichni zájemci si zde mohli koupit různé součástky kroje, odznaky, části výstroje apod. Byla to velká pomoc, neboť po válce byl problém tento materiál sehnat a všeho bylo nedostatek.¹⁰⁵

U veřejnosti byla patrná podpora junáckého hnutí, bohužel se v těchto časech začaly objevovat i snahy zařadit mládež pod patronaci Komunistické strany Československa. Zakládající skupina z Československého svazu mládeže v Českých Budějovicích, zejména její starší členové Moravec a Dobiáš, se snažila ovlivnit činovníky Junáka a požadovala, aby se skautské oddíly staly jejich členy. Počet junáků a skautek byl mnohem větší než počet členů Československého svazu mládeže. Nehledě na to, že Junák měl v Českých Budějovicích tradici již od roku 1916, kdežto svazáci čerpali výchovné prvky od komsomolců ze Sovětského svazu, což bylo junákům cizí. Slučovací schůzky junákům nic nepřinesly a jihočeský Junák neměl o slučování zájem, snažil se zachovat čerstvě obnovenou identitu.¹⁰⁶

Junáci a skautky byli zváni tou dobou téměř na každé veřejné dění nejen v Českých Budějovicích, ale i v okolí. Obvykle pomáhali při pořadatelských službách a při organizaci různých slavností, kde se ještě mnohdy účastnili programu se svým vystoupením. Skauti byli velmi schopní, a proto se těšili veliké oblibě u pořadatelů akcí. Na jaře roku 1945, konkrétně 26. 6. se konalo na Kleti manifestační setkání zástupců vlády. Skauti opět pomáhali při organizaci a tvořili špalír cestou k tribuně, samozřejmě všichni v krojích. Konečně přijeli vzácní hosté, mezi nejvýznamnější patřil zástupce vlády za vojsko plukovník Vávra a předseda okresu Sedlák. Po delších projevech byla naplánovaná taneční zábava, pro všechny krojované členy skautského a sokolského hnutí. Druhý den se skauti podíleli na úklidu okolní přírody, která byla dost zaneřáděná.

¹⁰⁵ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 65.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 61.

Dokonce obdrželi děkovný dopis od Okresní správní komise v Českém Krumlově, za obětavou pomoc a čínorodou spolupráci.¹⁰⁷

Činnost oddílů byla v roce 1945, mimo běžné schůzky a pomoci při slavnostech, zaměřena na letní táborovou činnost, tzv. letní žňové tábory. V tomto prvním roce znovuzrození Junáka se na tábory připravovalo pět nejaktivnějších českobudějovických oddílů. Dochovaly se zprávy o táboře 14. a 10. oddílu na řece Vltavě U Bočků. Skauti tábořili poblíž Litoradlic, kam chodili hojně pomáhat při žních. Po večerech hráli a zpívali veselé písně u táborových ohňů, u slavnostního slibovali lásku a věrnost vlasti. Jen neradi se vraceli z krásné kotliny, kde prožili šťastné léto, zpět do města.¹⁰⁸

Aktivita okrskových středisek byla rovněž na vzestupu, činovníci nejen psali o skautském hnutí v jižních Čechách do novin, ale rovněž si zařídili jednou týdně svůj vstup v programu českobudějovického rozhlasu. Jednalo se o čtvrt hodinový pořad nazvaný Junácká hlídka, kdy hlasatel četl předem připravený text, případně skauti předvedli skupinovou recitaci či zpěv. Vše se odehrávalo pod přísnou režii herce Masopusta. Původně se vysílalo z českobudějovické radnice a později z novější budovy rozhlasu v ulici U Tří lvů.¹⁰⁹

Po ukončení války se konaly různé typy oslav a manifestací. Například 6. oddíl se vydal 29. července 1945 na oslavu výročí připojení Vitorazska k naší republice. Obyvatelé v pohraničí tak viděli, že skauti z vnitrozemí na ně také myslí a jsou vždy ochotni pomoci. Město České Velenice bylo stále rozbombardované a byl to pro skauty žalostný pohled. Organizátoři akce využili tradičně Junáky k pomoci při organizaci oslav a k pořadatelské činnosti. Další podobná manifestace, při které skauti také pomáhali, probíhala také v Českém Krumlově, dne 12. srpna 1945.

¹⁰⁷ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 63.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 65.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 64.

Obrázek 18. Oslavy výročí 25 let připojení Vitorazska k ČSR konané 29. 7. 1945, po bombardování v závěru války. Českobudějovičtí junáci pochodují rozbořenými ulicemi Českých Velenic. Skautský archiv expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

V oblasti vzdělávání proběhl v Horních Černošicích ve dnech 26. srpna až 2. září 1945 státní kurz pro junácké vedoucí. Vedoucími kurzu se stali bratr Grim a Janota, instruktoři byli bratr Průcha, Martinovský, Dvořák. Z českobudějovických skautů se kurzu zúčastnil bratr Karel Willinger. Dne 8. – 9. září 1945 se konal v ústřední knihovně v Praze Sněm Junáka, zejména z důvodu projednání jeho vstupu do Československého Svazu mládeže. Nejen sál byl úplně plný, ale obrovský dav skautů se tísnil i před budovou. Situace nebyla pro Junáky příznivá, po celé Praze vylepili plakáty, které poukazyvaly na to, že chtějí samostatnou junáckou organizaci. Sněmu se zúčastnil tehdejší ministr školství profesor Nejedlý Zdeněk, jehož účast měla podpořit projednávané téma. Zveřejnil myšlenku vlády Československé republiky, která podporuje sjednocení Junáka pod Československý svaz mládeže. Došlo k velmi ostrým projevům nesouhlasu, skauti navrhovali, aby bylo povoleno hlasování, a to nejen delegátům, ale i skautům stojícím před budovou. Situace byla napjatá, když byl vypnut mikrofon, který přenášel dění v sále ven na ulici. Náčelník Plajner trval na tom, aby bylo do jednání zahrnuto potvrzení úmluvy uzavřené v roce 1938 katolickými skauty. V opačném případě chtěl rezignovat na svou funkci, totéž požadoval i bratr

Martinovský a bratr Trochta, ústřední duchovní rádce. Zástupci Československého svazu mládeže odpověděli vyhýbavě, že nemohou jednat za celé vedení, ale již bylo patrné, že k junácké činnosti panuje nedůvěra a na skautské činovníky bude vyvíjen nátlak ke vstupu do svazácké organizace. Českobudějovičtí skauti přijali touto situací s nevolí a velmi rozladěni. O dva měsíce později se konal Sněm slovenských skautů v Žilině, kterého se za jižní Čechy zúčastnil bratr Čejka, vedoucí 19. českobudějovického oddílu. Situace byla podobná, všude byla vidět snaha vládních mocností o začlenění Junáka mezi svazáky.¹¹⁰

V této době měli skauti potřebu řešit situaci ohledně kluboven. Kopeckého chata v Háječku v Krumlovských alejích byla značně zdevastovaná a žádný úřad nechtěl riskovat přidělení chaty nějaké instituci, tak jí obdržel 10. oddíl. V Železné panně měl svou klubovnu oddíl číslo 6, ve skladu uhlí U Candrů ve Staroměstské ulici měl klubovnu 8. oddíl, ve skladu stavební firmy Petráš v Doudlebské ulici si pořídil klubovnu 15. oddíl. V altánku zahrady bývalé reálky našel azyl 3. oddíl. Katolické oddíly 4, 16, 17 a 21 se scházely v sále katolických tovaryšů ve Skuherského ulici, následně měly klubovnu v sousedním domě Růženeckého kostela v Žižkově třídě. Ostatní oddíly se scházely různě, kde se dalo, nebo využívaly společně klubovnu v Lannově loděnici za Dlouhým mostem.¹¹¹

Okřskové středisko rovněž nemělo situaci ideální, v původním prostoru v Hradební ulici č. 18 se částečně usídlil Československý svaz mládeže, se svým placeným správcem panem Dobiášem. Vzhledem k této situaci byli činovníci nuceni scházet se i v jiných místech, například v bytě u Glauberů v Malinovského třídě, dnešní Lannova třída. Pan Glauber byl známý českobudějovický oční lékař a jeho syn Tomáš Klaubr se stal prvním tajemníkem okrsku a zároveň byl iniciátorem navázání styku s francouzskými skauty, neboť disponoval znalostmi francouzského jazyka. Později byl schopen na velvyslanectví domluvit a zařídit vše potřebné, aby proběhla návštěva francouzských skautů v Českých Budějovicích a našich ve Francii.¹¹²

¹¹⁰ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 63.

¹¹¹ Tamtéž, s. 65.

¹¹² Tamtéž.

Oddíly 16, 17 a 21 uspořádaly na počest svátku svatého Václava junáckou besídku v sále Katolických tovaryšů ve Skuherského ulici, kde byl přítomen i oblastní velitel bratr Krčmář a jeho zástupce bratr Klapka. Českobudějovičtí skauti rovněž vzdali hold obětem nacismu, 1. listopadu 1945 se sešli v hojném počtu v Krumlovských alejích, aby uctili památku popravených a zemřelých v koncentračních táborech. Organizaci řídil bratr Čihák – *Fíza*, pod jeho dohledem se skauti seřadili a pochodovali na náměstí, kde se zařadili za československou armádu. Před velkým katafalkem, na němž byla symbolická rakev, zahalená československou vlajkou, se shromáždili pozůstalí, osvobození vězňové, armáda, vojsko, legionáři, hasiči, Sokolové, Orlové, Junáci, baráčníci žáci všech škol. Shromáždění uctilo památku padlých hrdinů hlubokou minutou ticha. Následovala slavnost, kterou zahájil předseda Svazu osvobozených vězňů Karel Matzner. Kromě vojenské hudby se představilo pěvecké sdružení Foerster, které zapělo Smetanovu *Motlitbu*. Režisér Jihočeského divadla Jan Vávra přednesl báseň *Mrtvým hrdinům*. Následovaly projevy a na závěr shromáždění zazněla státní hymna. Poté byla symbolická rakev za zvuků děla přeložena na lafetu a vezena v průvodu k Černé věži, kde byl vybudován hrob s nápisem *Obětem nacismu*, v místech, kde je nyní pomník arcibiskupa J. V. Jirsíka. Smutná chvíle nastala, když pozůstalí pokládali na hrob květiny a věnce a při tom vzpomínali na hroby svých blízkých, které jsou buď někde v dáli, nebo ani neexistují. Při defilé kolem symbolického hrobu i junáci zavzpomínali na své bratry, kteří se již z války nevrátili. Z českobudějovických junáků byli umučeni skauti bratr Fried, Katz, Větrovský a jiní.¹¹³

Další oslava následovala vzápětí, dne 7. listopadu 1945 si Jihočeši připomínali výročí Velké říjnové revoluce. Opět byl zorganizován průvod, kterého se zúčastnili kromě československé a sovětské armády a hasičů i junáci, sokolové a orlové. V sevřených útvarech pochodovali na náměstí a nesli zapálené pochodně. Slavnost zahajovala sovětská armáda československou hymnou a vojenská kapela československé armády hymnou sovětskou. V tomto prvním roce junácké činnosti v poválečném čase probíhalo kromě slavností i plno dalších drobných aktivit, které mnohdy ani nebyly autory zaznamenány. Jednou z nich byla zelená brigáda, kdy

¹¹³ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 68.

na základě pokynů od městské vodárny pomáhali skauti se zahazováním rýh po opravách náletem poškozeného potrubí. K této velmi potřebné činnosti se sešlo 15 skautů, a to i starší členové. O tom, jak udělali svou práci poctivě, se dochovala i zpráva v tisku, popisující čestnou občanskou povinnost skautů okrsku Velké České Budějovice s tím, že správa vodárny si velmi cení jejich výkonu a patří jim velké poděkování.¹¹⁴

Při popisu různých junáckých akcí je vidět všeobecné nadšení nejen u dětí, ale i u dospělých. Tato optimistická atmosféra jistě pramenila z radosti z osvobozené země. Navzdory tomuto nadšení se jen velmi těžko zajišťoval táborový a oddílový materiál, kroje a další vybavení, neboť se žilo na lístky a potravin i šatů byl nedostatek. Rovněž z časových důvodů bylo pro vůdce oddílů těžké vykonávat výchovnou činnost. Nedostatek času pro činnost oddílu byl způsoben požadavky účasti na slavnostech a manifestacích, také se požadovala účast na jednání se zástupci Československého svazu mládeže. To vše odvádělo od vlastní skautské práce. V této době se vyvíjel a již začínal dobře pracovat okrsek České Budějovice – venkov. Staral se o oddíly v okrese České Budějovice, zejména o jejich registraci. Velitel okrsku byl bratr Šnorek a se svými činovníky vykonal mnoho návštěv skautských oddílů ve většině míst v okrese. Nejaktivnější v tomto okrsku bylo III. středisko v Hluboké nad Vltavou.¹¹⁵

V prvních lednových dnech roku 1946 byla udělena předsedovi Městského národního výboru Rudolfu Burešovi, zástupci okrsku Junáka Velké České Budějovice zdravotní, graficky zpracovaná s junáckou výzdobou. Podepsáni byli Ing. Krčmář, Ing. Kořínek, bratr Teslík a Čihák. Zdravice měla za úkol nejen zavzpomínat na období, kdy bratři Burešové byli členové českobudějovického oddílu, ale i oficiálně představit vedoucí činovníky a požádat o podporu a pomoc při rozmachu hnutí. To se zřejmě podařilo, neboť rok 1946 byl rokem neobyčejného rozkvětu činnosti českobudějovických oddílů. Rovněž se podařilo získat konečně prostor, kde měli činovníci oddílů, středisek a okrsku místnost pro svoje akce. Nejdříve se jednalo o původní sklad po německé organizaci v Rudolfovske ulici, později se podařilo získat klubovnu v 1. patře Žižkova domu číslo 27 v Malinovského ulici, dnešní Lannově třídě.

¹¹⁴ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 68–69.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 79.

Prostory byly ideální, poměrně velké a na druhé straně chodby byla klubovna chlapecká a dívčí, rovněž kancelář okrsku.¹¹⁶

V květnu bylo na území Českých Budějovic pořádáno mezistátní chodecké utkání ČSR – Dánsko – Norsko – Švédsko. Sraz byl u Švecových kasáren, start probíhal v ulici za kasárnami, dnes Jaroslava Haška, a trasa vedla přes Čtyři Dvory do Českého Vrbného k bývalému hostinci U ruského cara. Délka trati byla podle věku závodníků, od 2,5 km do 10 km. Skauti z českobudějovických oddílů dosáhli výborných umístění, zejména Tošner, Ašenbrener a Rodan – Potůček.¹¹⁷

Kromě schůzek a účasti na různých slavnostech se většina oddílů připravovala na letní táborovou činnost, rovněž docházelo k opětovnému získávání původních, nebo přidělování nových kluboven. V tomto roce byl patrný rozmach junácké činnosti i na jihu Čech, v okrsku Velké České Budějovice bylo řádně registrováno 27 oddílů chlapeckých, 7 oddílů dívčích a klub oldskautů, scházející se v budově Průmyslové školy stavební. Celkový počet příslušníků Junáka v okrsku činil přibližně 700 členů. V červnu se velká většina oddílů připravovala na své letní táborové činnosti. Navazovala se rovněž zahraniční spolupráce. V létě roku 1946 přijelo několik oddílů francouzských skautů, přibližně v počtu 100 členů, na návštěvu do Českých Budějovic. Dva dny strávila francouzská výprava prohlídkou města a jeho okolí, nechyběly ani exkurse do místních závodů, například do českobudějovické tužkárny, smaltovny a pivovarů. Rovněž navštívili zámek v Hluboké nad Vltavou a českobudějovickou radnici, kde byli ve velkém sále oficiálně přivítáni. Následoval slavnostní průvod městem se zakončením na Sokolském ostrově, kde byl připraven velký veřejný táborový oheň. Další den se Francouzi přesunuli na letní tábory 6. a 14. oddílu u Rychnova nad Malší, 15. oddílu u Zvíkova a 22. oddílu k Bočkům u Týna nad Vltavou. Na táborech strávili společně všichni 14 dnů, vyvrcholením této mezinárodní spolupráce byl Den česko-francouzské vzájemnosti, pořádaný 18. srpna v Jelení zahradě v Českém Krumlově. Této slavnosti se zúčastnil i francouzský velvyslanec Maurice Dejean a jiné významné osobnosti. Předem plánovaný program slavností byl dodržen a skauti odjížděli spokojeni do Francie. Jihočeští skauti pro tuto akci, které měla v té době velký význam, udělali maximum. Organizace celé akce nebyla bez starostí, největší zátěží bylo materiální

¹¹⁶ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 75.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 73.

a finanční zabezpečení pobytu a nejnужnějších nákladů. Z návštěvy byl na radnici proveden zápis do pamětní knihy města a dochovaly se fotografie zaznamenávající nejen slavnostní chvíle ve městě, ale i pobyt na letních táborech.¹¹⁸

Během svého letního táboření ani ostatní skauti nezaháleli, kromě běžného táborového programu byl uspořádán sběr lesních bylin a další pomocné práce. Junácký tábor 6. oddílu probíhal u obce Tichá, nedaleko opuštěné pohraniční obce Cetviny, v počtu 40 skautů. Program se zaměřoval na junácké hry a výpravy, rovněž byla procvičována morseovka, čtení map, první pomoc apod. Pro stát vykonávali chlapci prospěšné aktivity, během tábora pomáhali při pasení dobytka a při žních. Druhý dívčí oddíl tábořil v pohraničí nedaleko Rychnova nad Malší na Svatém Kameni, tři týdny obýval jednu z opuštěných chalup, což bylo v té době běžné. Dívky také pomáhaly při sběru lesních plodin. Vodní skauti tábořili v tomto roce na břehu řeky Lužnice.¹¹⁹

Obrázek 19. Snímek jednoho z táborů v roce 1946, kterého se zúčastnili spolu s budějovickými i francouzští skauti. Skautský archiv expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

¹¹⁸ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 74.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 76.

Obrázek 20. Na snímku pochodují skauti z Českých Budějovic. Fotografie pořízena na dni česko-francouzské vzájemnosti, který se uskutečnil 18. srpna 1946 v Českém Krumlově. Skautský archiv expozitura České Budějovice, Krajinská 384.

Jihočeští skauti se zaměřili také na oblast vzdělávání, kromě Lesních škol dokončovali vedoucí čekatelské a vůdcovské zkoušky, které byly písemné i ústní. V tomto místě je nutno připomenout zásluhy dívčího skautingu, kdy dívky uspořádaly oblastní lesní školu *Hamr 1946*. Garantem této akce byla zemská místonáčelnice Viola Králová a oblastní velitelka Marie Šebestová – *Máša*. Útočiště našly v mlýnu v Hamru u Říмова, odtud pochází pojmenování školy. Během pobytu mezi skautky zavítal také spisovatel a básník Ladislav Stehlík, malíř Alois Moravec, grafik Karel Štěch a majitel římovského zámku pan rada Dyk, vzácný bibliofil a kulturní historik. Tito hosté se účastnili slavnostního ohně pořádaného dívkami a byli poctěni jeho zapálením.¹²⁰

Uskutečnila se také Lesní škola katolická, v Černošicích u Bechyně. Katolické oddíly, kterým se tehdy říkalo homogenní, byly oddíly s náboženskou výchovou, ne tolik odlišnou od skautského pojetí výchovy. Oba směry se přirozeně doplňovaly. V Českých Budějovicích pracovaly náboženské oddíly č. 4, 17, 16, a 21. Oddíly 17, 16

¹²⁰ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 76.

a 21 měly společnou klubovnu v Lannově třídě č. 28. Tyto tři oddíly úzce spolupracovaly a o prázdninách používaly tábořiště Lesní školy, nebo přímo vytvářely zázemí pro její kurzy.¹²¹

Jihočeští Junáci nezapomínali ani na významné momenty a výročí. Koncem září byla na fasádu domu v ulici Fráni Šrámka č. 26 nainstalována pamětní deska, s textem: „První schůzka českobudějovických junáků“, jednalo se o schůzku družiny Vyder, která proběhla 6. února 1916. Na podzim vyvrcholily oslavy výročí 30 let skautingu v Českých Budějovicích, k této události byl vydán i jubilejní odznak, zhotovený podle návrhu Felixe Čiháka – *Fízy*. Součástí oslav byl průvod od klubovny v Malinovské (dnes Lannově) třídě do ulice Fráni Šrámka, kde byla odhalena zmíněná mramorová pamětní deska. K výročí dále skauti uspořádali, dne 6. října 1946, junáckou pouť na Masarykově náměstí. Probíhala po vzoru Jarmarků ze 14. století, jejím účelem bylo podchytit dobré nápady a přebytek peněz použít na částečnou úhradu zájezdu skautů do Francie, plánovaného v následujícím roce. Součástí oslav byla rovněž výstava v okrskové klubovně v Malinovského třídě, prezentující činnosti junáckých oddílů během uplynulých třiceti let. Vystavovaly se kroniky, fotografie a různé tiskové zprávy dokumentující činnost oddílů, zejména v posledních dvou poválečných letech. Výstavu doplňovaly i vlastní výrobky z táborů. Na vstupním panelu byla vyobrazena velká zeměkoule, na jejímž spodním okraji byli skauti z pěti světadílů spojeni za ruce s nápisem „...*Skauting spojuje národy*...“¹²²

Rovněž se skauti připravovali na Svojsíkův závod, což byla všeobecná soutěž oddílů, okrsků, oblastí a ústředí. Závod probíhal vždy každý druhý rok, jednalo se o motivaci k lepší činnosti, proto byl dlouhodobějšího charakteru. Průběh závodu byl stanoven na 1. leden až 31. srpen 1946. Vyhlášení závodu nutilo každý oddíl připravovat se co nejlépe, neboť jedině tak byly položeny základy pro další úspěšnou činnost. Závodu předcházely základní okrskové a oblastní soutěže, jejichž náplň obsahovala vědomosti ohledně správného vedení oddílu, junácké činnosti a zdatnosti,

¹²¹ Tamtéž, s. 79.

¹²² Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 77.

trénování zručnosti a plnění dobrých skutků. Svojsíkův závod byla celostátní akce a vždy se jej účastnily i českobudějovické oddíly.¹²³

V roce 1947 se jihočeští skauti soustředili na Skautskou pouť, šesté světové jamboree ve Francii a na organizaci táborové činnosti. V oblasti metodického vedení se činovníci zaměřili na zpracování dvouletého plánu rozvoje českobudějovického Junáka, pro roky 1947 a 1948. Junáci se rozhodli zlepšit úroveň družin, oddílů a středisek, zdokonalit práci vyšších jednotek a ústředí. Výsledky práce si zaznamenávali do budovatelského průkazu. Jednalo se o úkoly vlastní: organizační, propagační, výchovné, hospodářské a zdravotní. Dále o úkoly veřejné: zejména o pomoc v zemědělství, pomoc při napravení škod, které území a hospodářství jižních Čech utrpělo válkou, plnění úkolů pro Městské národní výbory a sběr cenných druhotných surovin. Zvýšenou prací se měly nahradit válečné škody, ve skautské praxi to znamenalo odpracování 70 hodin na každého člena. V rámci této junácké dvouletky se během letních táborů konala na Šumavě borůvková brigáda.¹²⁴

Obrázek 21. Ranní nástup skautů z Českých Budějovic, Hluboké nad Vltavou, Zlivi a Trhových Svinů na šumavské brigádě v srpnu 1947. Foto převzato ze soukromého archivu Antonína Palmy.

¹²³ Tamtéž, s. 79.

¹²⁴ Tamtéž, s. 92.

Světové jamboree ve Francii, v pořadí šesté, bylo největší ze všech předchozích. Pouhé dva roky po válce uspořádali francouzští skauti pro své skautské bratry z celého světa nezapomenutelné setkání, kterého se zúčastnilo 42 tisíc skautů! Československá delegace čítala 500 členů, kteří předvedli v Aréně národů symbolickou scénu, vyjadřující touhu československé mládeže po věčném míru. Presentace československého skautingu byla zprostředkována i prostřednictvím výstavy o uplynulé činnosti a vystoupením dvou hudebních kapel. Ani zástupci jižních Čech zde nechyběli, zúčastnily se dva českobudějovické oddíly číslo 15 a 22. oddíl č. 8 odjel do Francie již dříve na letní tábor francouzských skautů, jeho pobyt byl spojený s následnou účastí na 6. světovém skautském jamboree.¹²⁵

Letní junácké tábory byly pořádány jen u části českobudějovických oddílů, ale i tak prožilo 220 junáků a skautek letní měsíce ve skautském táboře. Kromě toho ostatní oddíly pořádaly krátké i delší putovní tábory s různými náměty. V rámci junácké dvouletky probíhal v jižních Čechách hromadný sběr borůvek, tzv. Šumavská brigáda. Skautský okrsek České Budějovice venkov, společně se střediskem Hluboká nad Vltavou, Zliv a Trhové Sviny, pořádal společný tábor u opuštěné obce Zhůří pod Javornou, 3. oddíl tábořil na řece Černé pod Soběnovem, nedaleko mlýna U dubu, tou dobou se s ním spojil i 2. a 5. oddíl. Oddíl č. 6 tábořil u Spolského rybníka, 8. oddíl měl tábor na Cikánské loučce poblíž řeky Malše pod obcí Výheň. Nelze zapomenout ani na dívčí tábor, který probíhal na Brusné u Lhenic.¹²⁶

Nový školní rok začal s předsevzetím chovat se svědomitě ve škole i v oddílech. Činnost všech českobudějovických oddílů nebyla úplně plynulá a některé pozvolna zanikly. Stále však byla tři střediska, která vedli bratři Šandera, Egner a Willinger. V tomto období se projevovale aktivnější spolupráce středisek s okrskem, každé středisko mělo za úkol vypracovat svůj návrh na okrskovou aktivitu. Nejlepší návrhy byly postupně realizovány. Slavnou návštěvu přivítali junáci v Českých Budějovicích. Dne 21. listopadu 1947 přijel náčelník Junáka Dr. Rudolf Plajner se sestrou Marií Žákovou na pozvání oblastního velitele a zemského místonáčelníka Ing. Krčmáře. Proběhlo několik neoficiálních setkání a rozhovorů v okrskové klubovně. V pamětní

¹²⁵ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 96.

¹²⁶ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 101.

knize bylo zapsáno: „...*Československým pracovníkům a všem těm, kteří zde vyorávají junáckou brázdu, v té sladké, těžké a přeci milované jihočeské půdě, tiskne upřímně ruku Marie Žáková...*“¹²⁷

V prosinci končil první rok junácké dvouletky, což znamenalo určité administrativní povinnosti, které vedoucím oddílů narůstaly. Museli se svými rádci zajistit plnění všech úkolů, a i výchovnou činnost v oddílech, mnohdy měli práce až nad hlavu.¹²⁸

Zrušení skautingu v Českých Budějovicích a ukončení jeho činnosti

Začátek roku 1948 nenasvědčoval tomu, že se jihočeská junácká činnost blíží ke svému závěru. Oddíl vodních skautů, pod vedením bratra A. Michla, uspořádal dne 7. ledna 1948 v Besedě Skautský ples, pod záštitou předsedy Městského národního výboru JUDr. Aloise Neumana. Znamou Foglarovu hru *Tábor ve sluneční zátocce*, nacvičoval od začátku roku rovněž 3. oddíl, představení proběhlo 8. a 15. února v Jihočeském divadle. Oddíl tak ukázal československé veřejnosti i ostatním oddílům, že to zvládají nejen v přírodě, ale i na divadelním jevišti. Hra ukazovala život junáků takový, jaký skutečně je. Autor hry Jaroslav Foglar byl dlouholetý vůdce junáckého oddílu a ve své předloze ukázal skutečné skautské prostředí. Ze hry bylo vidět, že není možné, aby někde jinde získal chlapec tolik schopností pro život jako v junáckém oddíle a táboře.¹²⁹

V únoru 1948 proběhl komunistický státní převrat v Československu, který ovlivnil i dění v junáckém hnutí, kde nastala velká čistka. Dne 25. února vznikl akční výbor ústředí Junáka, který okamžitě odvolal připravovaný sněm a již se nebránil začlenění Junáka do Svazu československé mládeže, s požadavkem na zachování Baden-Powellova skautingu. Na pokyn Sovětského svazu byla svolána porada všech evropských socialisticky zaměřených mládežnických organizací, v srpnu 1948, kde byl skauting podroben ostré kritice, a bylo vydáno nařízení budování pionýrských organizací. Všichni skautští vůdcové a činovníci, kteří byli starší 15 ti let, se museli od září povinně přihlásit do Svazu československé mládeže, to aby mládež nevychovali nepřátelé nové doby. V opačném případě nesměli vykonávat své funkce, navíc byla nařízena horní věková hranice 28 let. To proto, aby mládež nevedli starší

¹²⁷ Tamtéž, s. 103.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 104.

skauti, potencionální nepřátelé nového směru. S tím se většina činovníků nehodlala smířit a raději rozpustila své oddíly a počet členů Junáka v českých zemích klesá ze 180 tisíc (z roku 1947) na pouhých 30 tisíc registrovaných v dubnu 1949. Součástí perzekuční politiky totalitního komunistického režimu proti Junáku byly i soudní procesy. Skautská, a i ostatní veřejnost vnímala toto období jako přechod od demokracie k totalitě.¹³⁰

V Českých Budějovicích byl v únoru 1948 ustanoven akční oblastní výbor Junáka, kdy všichni členové svým podpisem potvrdili souhlas s prohlášením Ústředního akčního výboru Junáka v Praze, ve kterém se zavazovali ke kladnému postoji k událostem zpevňujícím lidově demokratickou republiku. V praxi to znamenalo, že budou vychovávat mládež k aktivní účasti na výstavbě státu a k pomoci v boji proti nepřátelům, kteří by bránili základním ideám skautského hnutí, to je mezinárodnímu sbratření všech lidí a vybudování lepší společnosti. To vše samozřejmě v pevné jednotě se Svazem české mládeže, skauti měli v dobré víře zájem na posílení a upevnění spolupráce s touto organizací. V každém kraji byl Svazem české mládeže stanoven krajský junácký tajemník, který shromažďoval zprávy z okresní skautské činnosti a byl povinen o tom podávat hlášení. V Českých Budějovicích se jím stal skautský bratr Zikmund Vilém. Jihočeská oblast v té době zahrnovala okresy České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Kaplice a Třeboň. Z podnětu oddílů v těchto okresech vznikla myšlenka plánování krajské lesní brigády junáků, jednalo se o vítanou pomoc při lesních pracích na Šumavě. Brigáda měla být zaměřena nejen na sběr lesních plodů, ale i na úpravu lesních cest při kácení dřeva, sušení a sklizeň sena.¹³¹

V březnu navštívili České Budějovice bratři Jiří Preiniger a Pavel Křivský, aby informovali o situaci v pražském ústředí Junáka. Motivovali Jihočechy k prohlubování junáckých znalostí a pěstování charakterových vlastností i nadále, kdyby Junák přestal existovat. V polovině roku nabírala situace v junáckém hnutí na vážnosti, v létě byla organizace vyloučena z členství z Mezinárodního skautského ústředí, protože svým zapojením do Československého svazu mládeže nesplňuje podmínky členství. Krajský akční výbor Junáka ve svém oběžníku oznamuje zbavení činovnícké funkce a vyloučení z Junáka Hýska a Miloty z 1. oddílu v Poříčí – Boršov nad Vltavou. Provinili se tím, že se

¹³⁰ Rottenborn, O., Bobek, F. (1993). Skauti za ostatními dráty. Praha: Ostříž, s. 7.

¹³¹ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 42.

v období jarních voleb podíleli na rozmnožování letáků nepodporujících Komunistickou stranu Československa. Toto byla neblahá předzvěst osudu mnoha skautských činovníků.¹³²

Dne 22. května 1948 probíhalo na Sokolském ostrově slavnostní zahájení Majálesu, společně se skautskou poutí. Vrcholila příprava na letní skautské tábory, Mezinárodní dětský fond věnoval na stravování junáků během táborů velké množství potravin, což všem činovníkům velmi pomohlo. V létě roku 1948 bylo postaveno na území jižních Čech celkem 62 táborů, v období 17. – 28. srpna 1948 se uskutečnila II. Šumavská brigáda, které se zúčastnilo 1500 chlapců a dívek, skauti pomáhali tradičně při sběru lesních plodin a při různých lesních a polních pracích.¹³³

Navzdory těmto aktivitám byla atmosféra v českém junáckém světě velmi smutná, po zdrcující kritice tohoto hnutí a prvních politických procesech zanikla velká část skautských oddílů. Ve dnech 23. -24. dubna 1948 je v Praze pořádán slučovací sjezd nové organizace Československého svazu mládeže, druhý den sjezdu je založena Pionýrská organizace, paradoxně v den svátku svatého Jiřího – patrona skautů. Tato situace má dopad i na jihočeské skautské oddíly, z původního počtu čtyřiaadvaceti oddílů existují v září pouze čtyři. Jedná se o oddíly 10 a 11, dále o 1. oddíl Rožnov a 2. oddíl Čtyři Dvory. Již v úvodu roku se 10. oddíl stěhuje do klubovny v Železné panně, uvolněné rozpuštěným 6. oddílem. Bratru Mánkovi Ivanovi se podařilo svolat na slavnostní schůzku 14 členů oddílu a postupně obrodit 10. oddíl, který se dostal až k počtu 30 členů. V létě pořádal tábor u rybníka Dvořiště.¹³⁴

Jaká politická situace panovala v Českých Budějovicích, bylo patrné při zahájení schůzek oddílů v září 1949. Na schůzku v Železné panně se vůdce oddílu Hušánek nedostavil, později přišla zpráva, že byli zatčeni Richard Choun, Jiří Kouba, Karel Kolouch, Miloš Brom a Ivan Mánek. Společně s dalšími skauty, z budějovické odbojové skupiny Pavel, byli zatčeni a odsouzeni za protistátní činnost. V soudním procesu byly vyřčeny následující rozsudky: Mánek Ivan - 4 roky vězení, 10 tisíc pokuty, čtvrtletní půst; Miloš Brom - 3 roky vězení; Richard Choun - 1 rok vězení; František Zahrádka –

¹³² Tamtéž, s. 106.

¹³³ Tamtéž, s. 106–107.

¹³⁴ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 111.

Prášek- 20 let vězení a bývalý vedoucí Karel Pecka - Cápek byl za protistátní činnost odsouzen na doživotí.¹³⁵

Vůdcové a činovníci oddílů, jejichž činnost postupně ustala, si připomínali junácký slib a zákon a navzájem se ujišťovali, že se budou dál neorganizovaně scházet a vídat. Pevně věřili, že po nějaké době bude činnost samostatné junácké organizace obnovena.¹³⁶

Obnovení skautingu v Českých Budějovicích v padesátých letech

Politická situace v českých zemích byla ovládaná Komunistickou stranou Československa. Na programu bylo zatýkání, vyslýchání a různé perzekuce. Státní tajná policie pracovala na plné obrátky a probíhaly soudy všech možných odpůrců režimu, mnohdy na základě smyšlených skutečností. Starší skauti, kteří začali studovat na vysokých školách v Praze a ti, kterým nebyla studia povolena, navázali spojení s Dr. Pavlem Křivským. Společně s ostatními skauty vytvořil skupinu lidí, nazvanou *Kruh*, která se scházela za účelem vzdělávání ve filosofii, logice, historii a etice. Skupina byla volně otevřená každému, Křivský pracoval na ministerstvu vnitra a v rámci této instituce organizoval pro členy různá setkání, srazy brigády. Postupem času, kdy se situace přiostrhovala, se ilegální činnost *Kruhu* stávala stále nebezpečnější, někteří členové se přestali schůzek účastnit.¹³⁷

V té době existoval, vzhledem k nepříznivé situaci, český skauting již jen formálně, v tomto období byla jakákoli skautská činnost pro komunistickou stranu něčím naprosto neakceptovatelným. Rozhodnutím Ústředního výboru Československého svazu mládeže byl dne 1. 1. 1951 český Junák zrušen. Výchovy české a slovenské mládeže se ochotně ujala pionýrská organizace. Vznik pionýrských oddílů byl spojen s tragédiemi skautských oddílů a jejich činovníků. Svazáčtí nohsledové brzo zjistili, že mají neomezenou státní a stranickou podporu v akcích namířených proti skautům. Z duše nenáviděli skauty a jejich symboliku, přesto ji použili upravenou. Ze *Skautské stezky* byla *Pionýrská stezka*, jejich heslo nebylo: *Buď připraven*, ale *Vždy připraven*.¹³⁸

¹³⁵ Rottenborn, O., Bobek, F. (1993). *Skauti za ostnatými dráty*. Praha: Ostříž, s. 69.

¹³⁶ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 104.

¹³⁷ Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století*. Praha: Mladá fronta, s. 43.

¹³⁸ Rottenborn, O., Bobek, F. (1993). *Skauti za ostnatými dráty*. Praha: Ostříž, s. 9.

Přesto se v Českých Budějovicích schází i nadále odvážný 10. oddíl, poslední útočiště pro chlapce z rozpuštěných oddílů. Kteří chtějí i dál pokračovat ve skautské činnosti. Pořádají výlety a schůzky, dokonce i letní táboření na břehu rybníka Žár u Nových Hradů. Samozřejmě toto nezůstalo bez povšimnutí, pořádání tábora bylo považováno za trestnou činnost. Při návratu z tábora čekali na oddíl na budějovickém nádraží soudruzi z Československého svazu mládeže. Zabavili veškeré vybavení oddílu a nechali táborníkům pouze jejich osobní věci. Vůdce oddílu bratr Hušánek byl zanedlouho potom zatčen a vyslýchán.¹³⁹

Za zmínku stojí připomenout si opět Dr. Pavla Křivského, který i po zrušení Junáka odmítl opustit skautskou stezku a navzdory jeho politické příslušnosti v KSČ i nadále hlásal skautské ideály. Ve svém Kruhu praktikoval filosofická a duchovní témata. Pro svou výchovnou skautskou činnost byl v roce 1952 zatčen a v zinscenovaném veřejném procesu, který odsoudil skautské hnutí, obviněn z těžkých protistátních činů a odsouzen na doživotí ve věznicích Leopoldov a Valtice. V podstatě za nic strávil v nelidských podmínkách ve vězení 13,5 roku. Příslušníci českobudějovického společenství Kruh byli rovněž pronásledováni, vězněni, vyslýcháni StB nebo museli vykonávat nucené práce, někteří pod nesnesitelným tlakem emigrovali. Přesto však Křivského společenství Kruh, spjaté společným snažením, sítí přátelských a později i rodinných vztahů, žije ve vzájemné pospolitosti dodnes.¹⁴⁰

Padesátá léta byla typická celou řadou soudních procesů, které se nevyhnuly ani skautům. Mnozí činovníci Junáka byli obviňováni z nezákonné výchovné činnosti, z přípravy kapitalistické revoluce, velezrady a špionáže. K výslechům do justičního paláce v Českých Budějovicích byli zváni obvinění, došlo i na členy 15. oddílu. Dne 17. října 1952 byly vyneseny rozsudky v zinscenovaném soudním líčení. Bývalý vedoucí oddílu Ing. Jaromír Marek byl nespravedlivě odsouzen na osm let vězení. Tato atmosféra politické nesvobody měla samozřejmě vliv i na činnost jihočeských skautských oddílů. V této nelehké situaci pracovaly oddíly v ilegalitě až do roku 1968, kde jim svitla naděje na lepší časy.¹⁴¹

¹³⁹ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 42.

¹⁴⁰ Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích*, s. 112.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 119.

Během vývoje skautingu bylo pochopitelně v jižních Čechách středem dění město České Budějovice. Odtud se ovšem myšlenka skautingu rychle šířila i do ostatních regionů a měst Jihočeského kraje.

5.2 Historie skautingu v Jindřichově Hradci od jeho počátku do roku 1950

Počátky skautingu v Jindřichově Hradci – dvacátá a třicátá léta

V roce 1914 vzniká v Jindřichově Hradci první skautská družina pod vedením poručíka Rudolfa Regentíka. Vzhledem k nadcházejícím válečným událostem, které brání v rozvoji skautingu, se chod družiny nemohl dál rozvíjet. Každopádně základy pro jindřichohradecký skauting jsou položeny a po vzniku nové republiky Jindřichův Hradec opět ožívá ve skautském duchu.¹⁴²

Po konci druhé světové války došlo i ke změnám v Junáku – českém skautu. Nejdůležitějším úkolem bylo sjednocení českého skautingu v jeden směr. V této době existovalo mnoho organizací a každá měla svou vlastní koncepci a rozdílné názory na výchovu mládeže. Důležité však je, že svoboda názoru ožívala také ve venkovských městech. Konkrétně v létě roku 1919 vzniká v Jindřichově Hradci první početnější skautská družina. Vedl ji učitel Ilich a bratři Hronové. Družina vznikla převážně ze členů sokolského dorostu a z žáků městské obchodní školy. První dívčí družina vznikla v Jindřichově Hradci pod vedením Jiřiny Buchtové z Nové Včelnice, kde záhy rovněž vznikl rovněž chlapecký oddíl. Dalším rokem na jaře 1920 přibyl další oddíl, který byl tvořen z jindřichohradeckých gymnazistů, vedený kvintánem Daliborem Zdeňkem. Tohoto roku v létě se také uskutečnily letní tábory, v knize se bohužel nedozvídáme, kde byly konány. Roku 1920 také vedl výpravu do Jindřichova Hradce významný hradecký rodák br. Dr. Josef Šimánek, který plnil dlouhá léta funkci náčelníka Junáka. Společně s ním přichází i Jindra Šimánek, s kterým zůstaly spjaty dějiny skautského hnutí a stal se velmi významnou osobností pro skauting v celé jihočeské oblasti až do roku 1938, kdy zemřel. Byl také spoluzakladatelem skautingu na českém jihu. Středisko, které založil v Jindřichově Hradci, mělo celkem 20 členů. Oddíl se skládal ze dvou družin – *Lišky*, které vedl bratr Regentík a *Rackové*, pod vedením bratra Kaše. Klubovna družin se nacházela v prostorách muzea. Častým místem schůzek byl také zahradní altánek u Šimánků (naproti dnešní střední zemědělské škole). Po dobu své činnosti organizoval také bratr Šimánek mnoho vůdcovských kurzů pro skautské

¹⁴² Doláková, V., Fürst, I., Fürstová, P., Hajný, P., Havel, J., a kol. (1999). *Pod junáckou vlajkou. Almanach k 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci*. Jindřichův Hradec, s. 6.

vedoucí, těžce sháněl kroje, a když se oddíly množily a rostly, snažil se je dobře finančně zabezpečit. Při budování dívčího skautingu mu byla nápomocna jeho drahá choť.¹⁴³

Obrázek 22. Portréty dvou nejvýznamnějších skautských vedoucích v Jindřichově Hradci. Vlevo je poručík Rudolf Regentík. Vpravo bratr Jindřich Šimánek. Fotografie převzaty z almanachu Doláková, V., Fürstová, P., Hajný, P., Havel, J., a kol. (1999). *Pod junáckou vlajkou*. Jindřichův Hradec.

Na sklonku prvního desetiletí československého junáckého hnutí se stal Jindřichův Hradec sídlem skautské župy Svazu a Jindra Šimánek Župním zpravodajem. Starostou se stal Dr. Ferdinand Hoffmeister, kterému také vděčil jindřichohradecký skauting velmi mnoho za svůj rozvoj, v budovatelských letech.¹⁴⁴

V průběhu třicátých let nebylo skautů v Jindřichově Hradci mnoho a ani veřejnost o nich příliš nevěděla. Středisko – oddíl přebírá po bratrovi Šimánkovi bratr Hanus. V létě pořádá tábor u Malého Ratmínova, kterého se zúčastnily tři družiny: Lišky, Rackové, Kamzíci. Roku 1936 a 1937 tábořili skauti na Zvůli, na břehu pstruhového rybníka v překrásném prostředí česko-moravského pomezí. Z tábora 1937 se dochoval filmový záznam, v němž byl názorně zachycen chod táborového života. Na stejném místě tábořily i dívky pod vedením Blaženy Šimánkové. Spolu s ní se na vedení podílely i sestry Milena Malíková, Jana a Eva Protivenská, Hanka Nouzáková

¹⁴³ Doláková, V., Fürst, I., Fürstová, P., Hajný, P., Havel, J., a kol. (1999). *Pod junáckou vlajkou*. *Almanach k 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci*. Jindřichův Hradec, s. 9.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 9.

a mnohé další. Roku 1936 také bylo setkání všech skautů a skautek z celých Čech a Moravy. Jindřichohradečtí skauti se této akce také zúčastnili. Celkem se na akci vypravilo 40 skautů a skautek, kteří byli hosty populární pražské dvojky, která je nechala přenocovat ve své klubovně. Roku 1938 umírá Jindřich Šimánek. Na jeho pohřeb se sjeli skauti z celého jihočeského kraje. Tohoto roku má oddíl – středisko 5 družin. Oddíly se scházely ve starých kasárnách, kde měli klubovnu a v létě se i přes velmi napjatou politickou situaci koná tábor. Tábořiště si skauti z Jindřichova Hradce vybudovali v údolí Doupník u Strmilova. V prosinci 1938 dochází k rozdělení na tři oddíly a vzniká tak plnohodnotné středisko. 1 oddíl vedl bratr Jiří Klimeš, 2. oddíl bratr Ryšavý a 3. oddíl (vlčata) bratr Regentík. Dalšího roku se klubovny přestěhovali do Žižkovských kasáren, kde se všechny oddíly scházely. Letní tábory se konaly na třech místech. První oddíl tábořil v Žabí zátoce u rybníka Peruť, druhý oddíl u rybníka Samson u Horní Cerekve a vlčata tábořila v údolí Doupník u Strmilova. Roku 1940 už má středisko 6 oddílů a v květnu pořádá 1. oddíl v Národním domě skautský filmový večer, který má obrovský úspěch a dále šíří popularitu hradeckého skautingu. Tohoto roku se tábory nekonaly, z důvodu, že byli oddíly a skautští činovníci stále více pronásledováni německou tajnou policií. Dne 28. 10. byl vydán oficiální rozkaz k rozpuštění Junáka a k zabavení střediskového majetku (v J. Hradci datovaný 8. listopadem). Oddíly se však dále scházely v tajnosti. Následujícího roku (1941) skončily pravidelné schůzky, oddíly a vedoucí však zůstávají v kontaktu.¹⁴⁵

Skauting v Jindřichově Hradci v poválečném období

Po druhé světové válce se do skautského hnutí hlásilo mnoho chlapců a dívek a zájem o skauting prudce rostl. Nebylo tomu výjimkou ani v Jindřichově Hradci. V roce 1945 mělo středisko 13 oddílů. Z toho 6 bylo skautských, 4 vlčácké smečky, 2 oddíly dívčí a 1 roj světlušek. V létě se skauti zúčastnili žňové brigády v pohraničí. Velitelem brigády byl určen bratr Regentík se stanovištěm v Číměři. Skauti a skautky byli podle jednotlivých oddílů rozmístěni do okolních vysídlených obcí, aby spolu s novými osadníky zajistili sklizeň žní. Do akce se zapojili i skauti z Nymburka pod vedením osvědčeného skautského vůdce Miroslava Sobotky. Pohraničí okresu se pro všechny skauty a skautky stalo jak dobrovolným pracovištěm, tak tábořištěm pro léto 1945.

¹⁴⁵ Doláková, V., Fürst, I., Fürstová, P., Hajný, P., Havel, J., a kol. (1999). *Pod junáckou vlajkou. Almanach k 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci*. Jindřichův Hradec, s. 14.

Kromě polních prací a různých pomocných služeb se nezapomínalo ani na skautský výcvik a výchovu, takže bylo možno provádět nováčkovské zkoušky a skládání slibů. Hlavním úkolem po letních žních, bylo pro skauty najít vhodné klubovny, kde by mohli i přes rok provádět svoji skautskou činnost. Dostalo se jim ale nepochopení od městského úřadu, a tak se scházeli, kde se dalo.¹⁴⁶

I následující roky probíhala v Jindřichově Hradci skautská činnost a letní tábory. O konkrétním chodu oddílů a letních táborech v roce 1946 a 1947 se bohužel nedochovaly žádné informace. Následující léta 1948–1950 dochází k postupnému omezování skautské činnosti a rušení Junáka komunisty. K oficiálnímu rozpuštění dochází 1. ledna 1951.¹⁴⁷

Obrázek 23. Jindřichohradečtí skauti a skautky na třetím zámeckém podlaží v Jindřichově Hradci. Převzato z almanachu Doláková, V., Fürst, I., Fürstová, P., Hajný, P., Havel, J., a kol. (1999). *Pod junáckou vlajkou. Almanach k 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci.* Jindřichův Hradec.

¹⁴⁶ Doláková, V., Fürst, I., Fürstová, P., Hajný, P., Havel, J., a kol. (1999). *Pod junáckou vlajkou. Almanach k 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci.* Jindřichův Hradec, s. 20.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 21.

5.3 Historie skautingu v Písku od jeho počátku do roku 1950

Počátky skautingu v Písku

Zájem o skauting, hlavně mezi studenty píseckého gymnázia, projevil již během první světové války profesor Josef Kaiser. Za počátek píseckého skautingu se však považuje den 16. března 1919, kdy přijel do města profesor A. B. Svojsík a pronesl zde propagační přednášku pro místní zájemce. Na základě Svojsíkovi přednášky svolal 2. dubna 1919 Karel Oberreiter první informativní schůzi a následně, o týden později, rozdělil 24 nováčků do 4 družin a založil 1. písecký oddíl. Karel Oberreiter byl profesor tělocviku. Skauti prozatím používali tělocvičný kabinet jako klubovnu, kde se pravidelně scházeli. Oddíl začal také pořádat víkendové akce do přírody, kterých se zúčastňovali všichni členové. Na výpravách zkoumali stopy lesní zvěře a učili se skautské značky. Od poloviny června se aktivně věnovali hledání tábornické základny, kterou našli na soutoku Otavy s Lomnicí. Na konci školního roku měl oddíl už 49 členů – všichni se zúčastnili tábora. Ze zápisu je patrné, že všichni členové zvládali denní chod a život na táboře výborně, i přesto že občas klesla ranní teplota pouze na 3 stupně.¹⁴⁸

Po letních prázdninách se začali chlapci znovu scházet až na konci října, a to minimálně dvakrát do měsíce. Schůze probíhaly buď v učitelském kabinetu, nebo se chlapci vydali na výpravu do přírody. Účastnili se také veřejných sbírek a veřejně prospěšných akcí.¹⁴⁹

Roku 1920 dochází k založení 2. skautského chlapeckého oddílu v Písku, pod vedením vysokoškoláka Josefa Peterky. Skupina se skládá především ze studentů píseckého gymnázia. Společně podnikali odvážné cesty do blízkého okolí, ale také daleko za hranice. Peterka do oddílu ovšem nepřijímal nováčky, a tak když členové odešli studovat nebo museli nastoupit do zaměstnání, museli omezit skautskou činnost a oddíl se koncem dvacátých let rozpadl.¹⁵⁰

Do stejného období se datují i začátky dívčího skautingu v Písku, který vznikl na základě motivace přednáškou, pořádanou pražskými studentkami René a Miroslavy

¹⁴⁸ Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 7.

¹⁴⁹ Peroutka, O. (1968) *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*, s. 5.

¹⁵⁰ Peroutka, O. (1968) *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*, s. 6.

Mladějovskými, které jsou považovány za průkopnice českého dívčího skautingu. Povídání o skautingu zaujalo především paní učitelku Veselou, díky které se tábora pod vedením pražských studentek zúčastnily studentky písecké reálky. Vlastní dívčí oddíl byl založen až roku 1922 pod vedením vysokoškolačky Marie Liškové.¹⁵¹

Obrázek 24. Na fotografii celý 1. skautský oddíl z Písku z roku 1919 i s vůdcem Karlem Oberreiterem (úplně vpravo). Z almanachu Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*.

Skauting v Písku ve dvacátých a třicátých letech

Na počátku 20. let stále pokračovala činnost 1. oddílu pod vedením již zmiňovaného profesora Oberreitera. Chlapci se i nadále scházeli v učitelově tělovýchovném kabinetu, podnikali víkendové akce, na kterých soutěžili ve stavbě stanu na čas, ve stopování a odlévání stop. Mnoho času věnovali také sportovním aktivitám. Roku 1920, při oslavách 85. narozenin básníka Adolfa Hejduka uvítali ve městě pana prezidenta T. G. Masaryka a další osobnosti. V letech 1920–1925 pokračovala i nadále skautská činnost. V létě se uskutečnily tábory u Zvíkova pod Vartou. V roce 1923 místo tábora polovina skupiny putovala údolím Šumavy s bratrem Oberreitem a druhá polovina pod vedením Františka Pechouška pobývala v Krkonoších, Orlických horách a na Moravě. Po roce 1926 se profesor Oberreiter vzdal

¹⁵¹ Šmíd, V. (2010) *Almanach k 90. výročí založení skautingu v Písku a 20. Výročí jeho obnovení po roce 1989*. Písek, s. 23.

funkce vedoucího oddílu. Na jeho místě se vystřídala celá řada následovníků, nikdo z nich však nedokázal oddíl vést tak dobře jako on. Přestože se v létě tábory stále pořádaly, v průběhu roku byl oddíl aktivní jen minimálně. Nekonal se žádné schůzky a výpravy do přírody a nedocházelo k přijímání žádných dalších nováčků.¹⁵²

Přehled táborů dle dochovaných záznamů:

- 1924 – 5. až 16. července – Vltava pod Vatron
- 1925 – 7. až 18. července – na stejném místě
- 1926 – 14. až 24. června – u Týna nad Vltavou
- 1927 – 4. až 18. července – na Vltavě u Hněvkovic
- 1928 – 1. až 11 srpna – na Lužnici u Bečic
- 1929 – 12. až 20. července – na Vltavě u Hněvkovic

Také dívčí oddíl zahájil po roce 1922 svou pravidelnou činnost. Děvčata se scházela každý týden a aktivně se věnovala skautské činnosti, ale také sportovním aktivitám spojeným s pobytem v přírodě. Každý rok se jako vyvrcholení skautské činnosti konal tábor o letních prázdninách, pod vedením sester Mladějovských z Prahy. Takto dívčí oddíl fungoval až do roku 1925, kdy už skautky tábořily samostatně u Týna nad Vltavou. Tábor, který vedly Věra Volfová a Vlasta Pospíšilová, si samy vybudovaly. Po roce 1930 se chod oddílu minimalizuje, velká část skupiny odešla na studie nebo do zaměstnání. Dívky se však i nadále scházely o letních prázdninách, kdy jen s batohem na zádech prošly Krkonoše, Jeseníky, Vysoké Tatry, Beskydy a několikrát Šumavu.¹⁵³

¹⁵² Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 8.

¹⁵³ Tamtéž, s. 9.

Obrázek 25. Na fotografii děvčata z 1. dívčího skautského oddílu z Písku na tábořišti u Týna nad Vltavou v roce 1925. Fotografie z almanachu Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*.

Důležitý byl pro písecký skauting rok 1930, kdy přichází z Ústí nad Labem obětavý skautský činovník Josef Jiroušek, který stál v čele oddílu 18. let. Spolu s ostatními oldskauty zorganizoval na jaře roku 1930 nábor nováčků a oddíl měl už v říjnu téhož roku okolo třiceti členů. Každý následující rok pořádali skauti a vlčata tábory, které byly známy velkým počtem zúčastněných. Například tábor v létě 1931, který se uskutečnil u Staňkovského rybníka nedaleko Jindřichova Hradce, byl známý tím, že se kvůli velkému počtu zúčastněných musel uspořádat do dvou náměstíček. V létě 1932 tábořil 1. oddíl společně s nově obnoveným 2. oddílem. Následující letní tábor byl známý především tím, že se po jeho konci tábořiště nebouralo, ale bylo využito ještě pro táboření rodičů s dětmi. Letní tábor v roce 1934 se konal na Moravě. Tábory v roce 1935 a 1936 se bohužel neuskutečnily, a to hlavně z důvodu, že Josef Jiroušek byl pracovně vázán mimo Písek.¹⁵⁴

¹⁵⁴ Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 11.

Obrázek 26. Družina skautů z 1. skautského oddílu z Písku v roce 1930. Almanach Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*.

Dívčí skauting v Písku byl koncem dvacátých a začátkem třicátých let ovlivněn nedostatkem vedoucích. Až v roce 1931 svolila sestra Jarmila Pospíšilová, že převezme vedení děvčat. Nábor se uskutečnil 24. května v tělocvičně reálky a znamenal úspěšné rozšíření oddílové základny na počet 30 děvčat. Jména a seznam děvčat se dochoval až do dnešní doby. Roku 1933 a 1934 skautky tábořily na soutoku řeky Otavy a Lomnice. Další informace o chodu dívčího oddílu ve dvacátých a třicátých letech bohužel nejsou dochovány.¹⁵⁵

V létě 1937 zorganizovali dva mladí vedoucí měsíční putovní tábor po Jugoslávii, kterého se zúčastnilo celkem 11 skautů. Putování mělo velký úspěch, chlapci se poprvé koupali v moři a navštívili nádherná místa. Po návratu a vzpomínkách na všechny zážitky si chlapci slíbili, že se pokusí rozhábat a podpořit skautské hnutí v Písku. Stagnaci v píseckém hnutí se pokusilo chlapcům lehce potlačit na začátku roku 1938, poté však v osudových chvílích našeho státu byli povoláni všichni místní skauti do služeb civilní protiletecké obrany a činnost skautingu v Písku začala zase lehce uvadat. Tato těžká doba byla osudná také pro zakladatele junáka A. B. Svojsíka, který

¹⁵⁵ Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 15.

onemocněl a následně 17. 9. 1938 zemřel. Na jeho místo nastupuje Rudolf Plajner. Začátkem roku 1939 fungovaly v Písku 3 chlapecké oddíly, které byly následně 4. listopadu 1940 rozpuštěny gestapem. Ze skautů se stali pracovníci a pomocníci podzemního hnutí, někteří zemřeli v koncentračních táborech.¹⁵⁶

Obrázek 27. Na fotografii jsou skautky z 1. dívčího skautského oddílu v Písku v roce 1931. Z almanachu Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*.

Skauting v Písku v poválečném období

Po těžkém a dlouhém válečném období se zase začalo skautům a skautkám blýskat na lepší časy. Došlo k znovu obnovení 1. chlapeckého oddílu v čele s Vladimírem Štěrbou, který už v červenci 1945 uspořádal s chlapci tábor na Štědróníně. Dále obnovil svou činnost i 2. chlapecký oddíl, který postavil svůj tábor také už v létě, a to na řece Otavě u Dědovic. Nově začínají svou činnost v Písku 3. a 6. chlapecký oddíl. 3. oddíl pod vedením Františka Máchy, který společně s šedesáti chlapci tábořili u Otavy na Cukávkách. 6. oddíl, který vedl Miloš Blažek, tábořili v Čížové, kde bydleli v zámku a pracovali na žních. Vznikly také dívčí oddíly – 1. dívčí oddíl, který pod vedením Libuše Franců bydlel v letní škole a dívky pracovaly na žních v Těchnici a ve Zlákovicích. Dále 2. a 5. oddíl tábořily společně ve Starém Sedle a vedly je Věra Márová a Zita Havelková. Třetí dívčí oddíl byl založen rovněž v červnu 1945

¹⁵⁶ Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 13.

a vedla jej Vlasta Kohoutová. Čtvrtý dívčí oddíl měl tábor ve Štědroníně a vedla ho Libuše Kvasničková se zástupkyní Miladou Pavlovou.¹⁵⁷

Obrázek 28. Na fotografii jsou chlapci z 3. oddílu z Písku na táboře na Cukávách v roce 1945. Z almanachu Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*.

Na podzim, když skončily letní tábory, oddíly s velkými počty členů se začaly rozdělovat a utvářet střediska. První středisko se jmenovalo Šípka a vedl ho Vladimír Štěřba. Do tohoto střediska patřil 1. vodní oddíl, 1. chlapecký oddíl, 6. chlapecký oddíl, 7. chlapecký oddíl a jedenáctá smečka vlčat. Dále pak vzniká 2. středisko, které se jmenuje Vatra a vedl ho Miroslav Mára. Toto středisko sdružovalo 2. vodní oddíl, 2. chlapecký oddíl, 5. Klub OS Otava, 9. chlapecký oddíl a 10. smečku vlčat. Písecký skauting se dále rozrostl o 3. středisko, které nemělo žádný název, a patřil sem 3. chlapecký oddíl, 4. smečka vlčat a 12. homogenní katolický oddíl. Další a poslední písecké středisko patřilo dívkám. Vedoucí střediska byla Libuše Kvasničková a Věra Volfová.¹⁵⁸

¹⁵⁷ Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 16.

¹⁵⁸ Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 17.

Teď se ale vraťme k prvnímu středisku a k jeho oddílům. 1. vodní oddíl založil Karel Nováček a jeho základem byla družina Albatrosů z 1. chlapeckého oddílu. Na začátku roku 1946 vedení oddílu přebírá Mirko Bernas se zástupcem Jaroslavem Šedivým. Společně s 12 ti chlapci se v létě 1946 zúčastnili tábora, který postavili na řece Vltavě u Neznašova. Tábor zakončili jízdou na dvou pramičkách a se dvěma kajaky po Vltavě do Zbraslavi. Hlavní činností po návratu z tábora byla výroba kajaků a v létě 1947 chlapci opět jeli Vltavu ze Zlaté Koruny. Roku 1948 se pro nepřízeň počasí plavby po Váhu zúčastnili jen oddílový vedoucí M. Bernas a J. Šedivý. Klubovnu měl 1. vodácký oddíl na Alšově náměstí v domě, který je nyní již bohužel zbořen a v prostoru je vystavěna Česká spořitelna. Chlapci byla klubovna velmi oblíbená, vnitřek měli vymalovaný jako pirátskou loď.¹⁵⁹

Obrázek 29. Chlapci z 1. oddílu vodních skautů v Písku z roku 1946. Z almanachu Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku.*

V roce 1946 taktéž proběhl střediskový tábor u Bechyně, kterého se zúčastnil 1. chlapecký oddíl, malý 7. oddíl pod vedením Václava Vodičky a 11. smečka vlčat, kterou vedl M. Harant. Střediskový tábor hostil 80 členů a vedl ho Vladimír Štěrba.¹⁶⁰

¹⁵⁹ Šmíd, V. (2010) *Almanach k 90. výročí založení skautingu v Písku a 20. Výročí jeho obnovení po roce 1989.* Písek, s. 25.

¹⁶⁰ Šmíd, V. (2010) *Almanach k 90. výročí založení skautingu v Písku a 20. Výročí jeho obnovení po roce 1989.* Písek, s. 26.

6. chlapecký oddíl tábořil po celý červenec samostatně ve velmi nepříznivých podmínkách na Vltavě u Kučeře v lokalitě, jež se nazývá *Moravcovo peklo*. Tábor vedl Miroslav Blažek, který byl na podzim roku 1946 povolán k výkonu vojenské služby. Vedení oddílů přebírá Václav Břicháček, který si přivádí svou starou družinu Kondorů a tím oddíl velmi posiluje. Klubovnu měl oddíl v Tylově ulici. Po Vladimíru Štěřbovi přebírá vedení prvního oddílu Jiří Pilka. Sedmý oddíl se bohužel po odchodu Václava Vodičky na studie rozpadá a Mirka Haranta ve vedení 11. smečky vlčat nahrazuje Vladimír Hezoun. O rok později (1947) se opět konají letní tábory 1. střediska. První chlapecký oddíl pod vedením Jiřího Pilky odjíždí ve dnech 2. 7. – 28. 7. na tábor na Slovensko k potoku poblíž Ružomberoku. Letního dobrodružství daleko domova se celkem zúčastnilo 22 chlapců, kteří na místo jeli vlakem. Veškerý materiál na tábor měli sbalený v bednách, o který se během cesty střídali v nošení. Šestý oddíl tábořil na Šumavě u řeky Otavy. Pobyt v přírodě trval 4 týdny a hlavním vedoucím byl Václav Břicháček. Na stejném místě pak tábořila 11. smečka vlčat, která šestý oddíl v pobytu u Otavy vystřídala na 14 dní v srpnu, pod vedením Vladimíra Hesouna – *Dědka*. Po táboře byli chlapci už staří a dostatečně připraveni na přestup z vlčat do chlapeckého oddílu a vzniká nově utvořený 9. chlapecký oddíl, který vedl bývalý vedoucí 1. chlapeckého oddílu Vladimír Štěřba. Roku 1948 byla skautská činnost vesměs ukončena po letních táborech. 1. chlapecký oddíl už tohoto roku nejel ani na tábor. 6. chlapecký oddíl zrealizoval svůj tábor v Brdech u Padrtských rybníků. Chlapci odjeli na tábor již 20. června, z důvodu sokolského sletu končila škola dříve. Čtyřtýdenní tábor vedl Václav Břicháček a chlapci se v jeho průběhu potýkali s velmi špatným počasím. Chlapci z nově utvořeného 9. chlapeckého oddílu, který byl založen na podzim roku 1947, tábořili v létě na Otavě za Dlouhou Vsí.¹⁶¹

Druhé středisko bylo tvořeno z pěti oddílů, jak je výše uvedeno. 2. vodní oddíl vznikl na podzim roku 1945 a vedl ho Karel Špíler. Oddíl měl dvě družiny, které vedli rádcí Pícha a Oldsbauer. Chlapci ve 2. oddíle byli velmi aktivní, účastnili se skautských dnů, různých hnutí a sjezdů a v létě roku 1946 uskutečnili putovní tábor po Vltavě z Českého Krumlova do Prahy. Účastníci svou cestu trávili na 2 pramicích a 3 kajacích

¹⁶¹ Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 18.

a přespávali ve vypůjčených vojenských stanech – jehlanech. Roku 1947 měla většina chlapců před maturitou a na skautskou činnost měli velmi málo času. Na podzim se oddíl rozešel. 2. chlapecký oddíl tábořil v červenci roku 1946 u Nežárky poblíž zámku Jemčina společně z 10. smečkou vlčat. Někteří členové smečky tábor pro špatné počasí nedokončili. Smečka po táboře zanikla a vlčata se rozcházejí do skautských oddílů. Dalšího roku (1947) 2. chlapecký oddíl opět tábořil na Nežárce, a to v těsné blízkosti tábořiště pražských skautů. Následující léto vybudoval oddíl tábor u Broumova, který strávili společně se skauty ze Rtně v Podkrkonoší. Tábor vedl Miroslav Mára. Vybudovat společný tábor byl nápad dvou skautů ze Rtně, kteří studovali v Písku a občas pomáhali ve 2. oddílu. Po ukončení tábora písečtí skauti prošli Adrspašské skály a podívali se až do Krkonoš. Klubovnu měl 2. chlapecký oddíl v místnosti jednoho městského domu na Drlíčově. Strop místnosti zdobilo noční souhvězdí, které sloužilo jako učební pomůcka. Poslední oddíl 2. Střediska byl 9. chlapecký oddíl, který měl v roce 1946 tábor na Lužnici u Stádlce. Podle vzpomínek bývalých členů se táboru zúčastnilo 23 členů. Po táboře převzal vedení Jiří Šťovíček. Na podzim roku 1947 byl oddíl zrušen a jeho číslo 9 dostal nově vzniklý oddíl ve středisku Šipka.¹⁶²

¹⁶² Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 19.

Obrázek 30. Na fotografii 11. smečka vlčat z Písku se svými vůdci z roku 1946. Z almanachu Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*.

V historii se dále posouváme ke třetímu píseckému středisku, které tvořily 3 oddíly. Konkrétně o 3. chlapeckém oddílu se nám nedochovalo příliš zpráv. Víme jen, že tábořil roku 1946 na Cukavách. Tábor vedl František Mácha a vaření obstarávala paní Máchová. V létě 1947 tábořil 3. oddíl pravděpodobně na stejném místě a roku 1948 vybudoval tábor na levém břehu Vltavy u soutoku s Lužnicí. Dalším členem střediska byla 4. smečka vlčat. Vlčata pod vedením MUDr. Hada jela roku 1946 na tábor k Hnačovskému rybníku jižně od Plánice u Klatov. Stany na táboře byly již na podsadách a střecha byla postavena z vojenských maskovacích celt. Na totéž místo jela vlčata i příští rok 1947. Letní tábor v roce 1948 domluvil MUDr. Had v Horní Vltavici, kde vlčata pro nepřízeň počasí spala v blízké opuštěné chalupě a na vyhlídnuté tábořiště se stěhovala, až po zlepšení počasí. Klubovnu, kterou chlapci velmi rádi navštěvovali, měla 4. smečka ve staré papírně. Pan doktor Had se snažil chod smečky udržet v činnosti i v roce 1949. Přes veškeré překážky se mu to bohužel nepodařilo. Posledním členem tohoto střediska byl 12. homogenní katolický oddíl. Tento oddíl se scházel v domě v ulici Fráni Šrámka, kde měl klubovnu. Oddíl byl známý tím, že vykazoval bohatou činnost: vycházky, učení skautských disciplín, sázení stromků apod. Registrovaným vůdcem a také duchovním rádcem byl P. Augustin Chlest. Ve skutečnosti však oddíl vedl František Filip, kterého od roku 1947 zastupoval Jan

Písko. V roce 1946 měl oddíl 44 členů a v létě tábořili ve Volšovech u Sušice pod Svatoborem. Táboření se však zúčastnilo jen 18 chlapců. Roku 1947 tábořil oddíl na stejném místě a tábora se zúčastnilo 25 členů. V roce 1948 tábořili taktéž ve Volšovech u Sušice. Oddíl měl na táboře vždy málo stanů, a proto si chlapci jako obydlí vystavěli malé chatičky z prken. V následujícím roce už bohužel oddíl nepokračoval v organizované činnosti. Poslední akce, které se 12. oddíl zúčastnil, byla na podzim roku 1948 velká orientační hra v píseckých lesích a poslední skautský slib.¹⁶³

Dívčí oddíly v Písku utvořily jedno středisko, které vedla již výše zmiňovaná Libuše Kvasničková. 1. dívčí oddíl měl tábor pod vedením Libuše Franců na Vltavě u Údraže. Trval měsíc a zúčastnilo se ho 35 děvčat. Roku 1947 trávila děvčata letní čas tábořením v Lučkách u Ďumbierem u Liptovského Mikuláše. Tábor 1948 vedla už Vlasta Němečková, protože bývalá vedoucí Libuše Franců se odstěhovala z Písku. S děvčaty byla však stále v kontaktu. Dívky tohoto roku tábořily na Zbizožském potoce u Rokycan a tábora se zúčastnilo 18 skautek. Klubovnu měl oddíl původně v dřevěném stavení na dvoře reálky a později se přesunul do suterénu domu v Tyršově ulici. Dalším dívčím píseckým oddílem byl 2. oddíl, který dlouhou dobu fungoval bez vedoucích. V červenci roku 1946 odjíždí na tábor u Červené nad Vltavou, který už vede Marta Holendová, která se hned po táboře funkce vzdává, a tak bylo na konci srpna rozhodnuto na okrskové schůzi, že se k druhému dívčímu oddílu připojí 6. roj světlušek a jejich vedoucí sestra Kellnerová se stane vůdkyní nového 2. dívčího oddílu. V roce 1947 tábořila děvčata u Otavy za Dlouhou Vsí na místě po 6. chlapeckém oddílu. Letní tábor 1948 měla děvčata společně s 5. oddílem na Nežárce u Rodvínova. Dalším oddílem ve středisku byl 3. dívčí oddíl, který vedla Vlasta Nádherná a Světla Plánská. Letní tábor u sv. Anny v roce 1946 trval pouze 10 dní. Tábor musel být z důvodu deštivého počasí a stále stoupající hladinou řeky Otavy ukončen dříve. Oddíl po táboře přišel o vedoucí a dívky byly přeřazeny do 4. dívčího oddílu. Bylo o tom rozhodnuto na okrskové schůzi v lednu 1947. 4. dívčí oddíl tábořil v roce 1946 pod vedením Libuše Kvasničkové u Vlašimi v Měsíčním údolí. Letního tábora se zúčastnilo celkem 35 děvčat. V roce 1947 se tábora u Loštic zúčastnilo 15 skautek a vedla jej opět Libuše Kvasničková.

¹⁶³ Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku*. Písek, s. 20.

Následujícího roku přebírá vedení oddílu Libuše Šípková. Ta však letní tábor již nezajišťovala a po Vítězném únoru, kdy bylo zřejmé, že bude Junák zrušen, oddíl zlikvidovala. 5. dívčí oddíl byl po odchodu Věry Márové začátkem roku 1946 bez vedoucí. Oddíl měl však dobrou rádčyni, a tak vyvíjel činnost samostatně s pomocí Věry Márové, která pomáhala s vedením na dálku. Dívčí oddíl měl 44 členek ve čtyřech družinách. Tábor se v tomto roce uskutečnil a byl u Neznášova proti soutoku Lužnice a Vltavy. Vedla ho Věra Márová, která přijela z Mariánských lázní, kde pracovala jako učitelka. V roce 1947 se tábor bohužel neuskutečnil a v roce 1948 skautky tábořily na Nežárce u Rodvína. Tábor byl společný pro 5. a 2. dívčí oddíl a vedla jej Věra Kreutzerová. Počasí však dívkám nepřálo, bylo velmi deštivo a voda v řece stoupala velmi rychle, takže skautky musely po týdnu tábor opustit. Velmi smutný je zápis v kronice: „...*Moc jsme brečely při loučení, protože jsme tušily, že je to poslední tábor před zrušením Junáka...*“¹⁶⁴

Oddíl 6. roj světlušek vznikl hned v květnu 1945. Vedla jej Věra Adámková. V roce 1945 a začátkem roku 1946 se světlušky zúčastnily jen oddílových schůzek a jednodenních výletů do přírody. V létě roku 1946 měly tábor společně se 3. oddílem u sv. Anny pod vedením Věry Adámkové. Světlušky bydlely v malých montovaných chatkách. Tábor skončil předčasně pro špatné počasí a povodeň na Otavě. Po táboře byl celý roj připojen k druhému dívčímu oddílu. 31. března roku 1946 vzniká 1. dívčí oddíl Smrkovice. Jako vedoucí působila učitelka Vlasta Landová, která však ze Smrkovic brzy odešla a tak vedení oddílu přebírá její zástupkyně Jülie Laštovková. Oddíl byl tvořen třemi družinami. V létě bohužel děvčata nejela na tábor, jelikož musela pomáhat doma. O prázdninách se však děvčata velmi často scházela, učila se novým skautským dovednostem a podnikala výlety do přírody. Koncem roku 1946 získaly dívky klubovnu v prázdném domku a uspořádaly tam vánoční besídku. Následujícího roku přebírá vedení oddílu Danuše Babková.¹⁶⁵

¹⁶⁴ Šmíd, V. (2010) *Almanach k 90. výročí založení skautingu v Písku a 20. Výročí jeho obnovení po roce 1989*. Písek, s. 30.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 31.

Obrázek 31. Na tomto snímku jsou zachycena všechna děvčata z 1. skautského oddílu v Písku v roce 1946. Z almanachu Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku.*

Obrázek 32. Na fotografii jsou všechna děvčata z 5. oddílu z Písku v roce 1946. Z almanachu Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku.*

5.4 Historie skautingu v Táboře od jeho počátku do roku 1950

Počátky skautingu v Táboře – dvacátá a třicátá léta

Skautská činnost v tábořské oblasti se začala rodit hned v období vydání knihy *Základy junáctví*, od zakladatele skautingu A. B. Svojsíka, na kterou táborští skauti přísahají dodnes. První zmínka o tábořském skautovi Karlovi Müllerovi se dochovala již v roce 1913. Vznik samostatné republiky byl v Táboře využit k založení několika důležitých organizací, v roce 1919, reagoval na popud Alice Masarykové, dcery prezidenta, JUDr. Emanuel Chalupný. Ta na schůzi ženského spolku Zora v městském tábořském divadle doporučovala skauting jako vhodnou formu péče o mládež. Emanuel Chalupný se rozhodl, že se postará o založení skautského odboru při tábořském Sokole. A tak dne 22. a 23. března 1919 přijeli do Tábora skautští instruktoři z Prahy, aby na schůzi v sokolovně představili podstatu a metody skautské výchovy a při výletech na Kozí Hrádek a do Pintovky předvedli ukázky skautské činnosti. Následně vznikl skautský odbor při jednotě Sokol, a i když se nejednalo o samostatnou organizaci, představoval významný prostor pro rozvoj skautingu. Vedení se chopil Emanuel Chalupný, kterému lze jistě právem přičíst zásluhu za vybudování tábořského skautingu. V té době bylo šířící se skautské hnutí roztržité, chlapci byli současně registrovaní i u Psohlavců, později u Baden-Powellových skautů. Táborští vyvinuli velkou aktivitu při jeho sjednocování.¹⁶⁶

¹⁶⁶ Chalupský, E. (1929). *Sbor skautů v Táboře 1919-1929*, s. 4.

Obrázek 33. Na fotografii je Emanuel Chalupný – zakladatel táborského skautingu. Fotografie je pořízena na táboře u Starého rybníka okolo roku 1931. Převzato z archivu Junáka města Tábor.

V táborském regionu byl o skautskou činnost velký zájem, bohatá činnost skautů přesáhla hranice města. V čele oddílů stáli především učitelé, lékaři a právníci. Již od počátku skautské činnosti měly oddíly širokou základnu přátel a podporovatelů, a tak krátce po vzniku chlapeckého skautského oddílu vznikl v roce 1919 i dívčí oddíl skautek pod vedením Věry Kusýnové. V roce 1920 byla založena dětská družina Žabek, kterou vedla Lída Hantáková a měla 16 členů. Současně s rozvíjením oddílové činnosti začínalo pravidelné prázdninové táboření skautů i skautek, většinou čtyřtýdenní.¹⁶⁷

V roce 1921 se konalo 1. české skautské setkání, tzv. jamboree, kterého se zúčastnilo několik oddílů. Z táborských skautů se prezentovala v oblasti recitace sestra Zdena Vališová.

Až do roku 1929 fungoval pouze jeden dívčí oddíl, který vedla sestra Lída Hantáková celých 10 let. V tomto období bylo potřeba zajistit klubovny pro oddílovou činnost. V prvotní fázi se oddíly scházely v Sokolovně, později byly klubovny v altánu v okresní zahradě, dále v cihlovém altánu na sadech, v hasičské věži a ve staré obecní

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 5.

škole. Táborští skauti svou činností přesahovali daleko za hranice svého města, organizovali různá setkání a srazy. Jako příklad lze uvést již zmíněný sjezd Psohlavců, hostitelskou činnost zahraničních skautských návštěv anebo naopak zahraniční výpravy za spřátelenými skautskými oddíly. Při návštěvě prezidenta T. G. Masaryka byli právě místní skauti těmi, kteří jej vítali a doprovázeli. Tábořské skautské oddíly se v té době aktivně zapojovaly do společenského života a často konaly pořadatelskou službu.¹⁶⁸

Podle Baden-Powellového vzoru byl zaváděn program pro Vlčata, hochy mladší 11 let. Tato činnost byla v počátečním vývoji, v republice žádné smečky Vlčat dosud nefungovaly. Když v srpnu roku 1920 založil skautský sbor chlapecký družinu Vlčat, dal tak podnět k založení skautských sborů v Bechyni a Pacově. Vznik této družiny jasně ukazuje aktivitu tábořských skautů, neboť první družina Vlčat vznikla v Praze a druhá v Táboře.¹⁶⁹

Obrázek 34. Na fotografii je družina prvních tábořských vlčat. Fotografie pořízena roku 1920. Převzato z almanachu Chalupský, E. (1929). *Sbor skautů v Táboře 1919-1929*.

¹⁶⁸ Chalupský, E. (1929). *Sbor skautů v Táboře 1919–1929*. s. 6.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 7.

Bratr Petr Gajdík založil roku 1920 *Sdružení přátel skautingu*, na činnosti tohoto spolku bylo patrné, že podpora skautského hnutí je veliká. Skauti se těšili oblibě, měli vlastní program, a kromě skautské výchovné činnosti se věnovali pravidelnému cvičení a nezanedbávali ani vzdělávací oblast, organizovali rádcovské a propagační kurzy a přednášky. V létě uspořádali vzorový a ukázkový tábor v Pintovce.¹⁷⁰

V lednu 1920 byl uspořádán sjezd Psohlavců, jehož účastníci se intenzivně snažili o spojení jednotlivých organizací, pod sokolskou jednotu. Vzhledem k vyvrcholení názorových rozporů s vedením Sokola k tomu nedošlo a skautský sbor byl nucen úplně se osamostatnit. Někteří vůdcové, sokolové i skauti, měli naději, že se někdy v budoucnu oba spolky k sobě vrátí. K této situaci už nikdy nedošlo, ale spolupráce sokolů a skautů se v budoucnu úspěšně zlepšovala a trvá dodnes. To že se skautům v samostatné činnosti dařilo, dokazuje velmi úspěšný skautský tábor, v roce 1921, kterého se zúčastnilo 70 chlapců společně s oddílem Vlčat z Prahy. Vedení tábora se ujali bratři Burianové a bratr Müller.¹⁷¹

Chlapecké oddíly pokračovaly úspěšně, svou činnost ještě rozšířily o vodní oddíl skautů, zásluhou doktora A. Stránského. Členové tohoto oddílu si sami postavili několik lodí a velmi tím přispěli k propagaci vodních sportů v Táboře. Naopak dívky skautky měly časem problémy způsobené nedostatkem vůdkyň, jejich činnost ochabla. V třicátých letech byla činnost oddílu plynulá a každoročně probíhaly letní tábory. Nejoblíbenějším místem se stalo táboření na dolním toku Lužnice pod Dobronicemi, které jim díky laskavosti místního lesního panství bylo vždy rezervováno. Kromě toho tábořili u rybníka Jezera za Kozím Hrádkem, u Kostelce za Radkovým, u rybníka Dvořiště na Třeboňsku, u Pecáku na Nežárce nebo u Křenovic na Nežárce. O výsledcích skautské výchovy svědčilo několik krásných příběhů, kdy skauti svým příkladným chováním zachránili život tonoucím dětem.¹⁷²

V čele skautského sboru v letech 1920–1928 stáli tito činovníci: župní zpravodaj a ředitel reálného gymnázia Antonín Turek, okresní zpravodaj a profesor Dr. E. Chalupný, zástupce okresního zpravodaje profesor Frösl a vůdcové 1., 2. a 3. oddílu. Předsedou Místního sdružení se, po odchodu vrchního rady Gajdíka, stal ředitel

¹⁷⁰ Chalupský, E. (1929). *Sbor skautů v Táboře 1919–1929*, s. 8.

¹⁷¹ Chalupský, E. (1929). *Sbor skautů v Táboře 1919–1929*, s. 8.

¹⁷² Tamtéž, s. 8–9.

reálného gymnázia Dr. Zlatníček a následně viceprezident krajského soudu Dr. B. Matějovský.¹⁷³

Jako ukázkou skautské činnosti v tomto období lze uvést například účast na Národních skautských slavnostech v Praze, čtrnáctidenní putování Jugoslávií, tábor v Nízkých Tatrách společně se skauty z Liptovského Mikuláše, putovní výpravy po krajině Francie a Lotyšska. Rovněž se účastnili realizace Husova pomníku a byli přítomni při jeho odhalení dne 6. 7. 1928. Oslavy desetiletí táborského skautingu proběhly v rámci Jihočeské výstavy v Táboře a u jejich příležitosti byl vydán almanach a pamětní odznak. Roku 1931 se konaly na stadionu u Jordánu *Skautské dny*, na kterých nechyběla výstavka, závody v lukostřelbě, hry a turnaje, slavnostní oheň a vzorový tábor. Za největší událost lze ovšem označit akci Tábory slovanských skautů v Praze. Úkolem zúčastněných oddílů bylo vybudovat vzorový podsadový tábor, který se táborským skautům velmi povedl.¹⁷⁴

Následovaly putovní tábory ve Vysokých Tatrách, v Podkarpatské Rusi a také výprava na skautské slavnosti v Gmündu. Konaly se různé průvody městem, ale i vzdělávací kurzy. Vzdělávací kurz, vhodný pro vodní skauty vedl sám bratr Chalupný a učil zde stavbě kajaku a plavbě na něm. Táborští junáci se zúčastnili odhalení Švehlova pomníku před Hospodářskou akademií, skautských slavností v Třeboni i uvítání rumunského krále Carola II v Praze.¹⁷⁵

Po počátečním nadšení přišel celkový útlum a úbytek členů, způsobený hospodářskou krizí. V táboře pracoval v roce 1931 pouze jeden chlapecký a jeden dívčí oddíl. Vedení dívčího oddílu se ujala sestra Ludmila Kellerová a až později v letech 1936–1937 byl zaznamenán nárůst členů. V roce 1937 vznikly další dva oddíly, které vedly Irena a Věra Dvořákové, Alena Kaňková a Jiřina Brejlová. V roce 1939 bylo v Táboře registrováno 230 chlapců a 180 dívek a na jaře v roce 1940 vzniklo samostatné skautské dívčí středisko.¹⁷⁶

¹⁷³ Tamtéž, s. 10.

¹⁷⁴ Chalupský, E. (1929). *Sbor skautů v Táboře 1919–1929*. s. 11.

¹⁷⁵ Junák – Tábor. Historie skautingu v Táboře. Získáno 20. 3. 2020. <http://www.junak-tabor.cz/historie/>

¹⁷⁶ Tamtéž.

Obrázek 35. Táboření 1. chlapeckého skautského oddílu z Tábora okolo roku 1931. Fotografie převzata ze soukromé sbírky bratra Michaela Kučery – *Bobra*.

Blížící se druhá světová válka, společně s uvědomováním si válečných hrozeb, znamenala pro skauty pocit sounáležitosti. Snažili se, být užiteční a chtěli pomáhat. Poskytovali pomoc uprchlíkům ze Sudet a pomáhali s jejich zásobováním a zabydlováním.¹⁷⁷

Skauti 6. oddílu nacvičili a sehráli v městském divadle, dne 30. 4. 1940, hru Jaroslava Foglara *Tábor ve sluneční zátocce*, jako by tušili, co je v létě tohoto roku čeká. Skautské tábory přepadlo a násilně zlikvidovalo gestapo. Táborové vybavení bylo zabaveno a někteří účastníci táborů byli ihned, v mnohdy nedostatečném oblečení, odvezeni do budovy gestapa v Táboře. Zde byli vyslýcháni a včetně dětí zadržováni ve sklepních prostorech po dobu tří dnů. Dva měsíce poté, dne 28. října 1940, došlo k oficiálnímu rozpuštění skautského hnutí, rozhodnutím říšského protektora K. H. Franka.¹⁷⁸

¹⁷⁷ Junák – Tábor. Historie skautingu v Táboře. Získáno 20. 3. 2020. <http://www.junak-tabor.cz/historie/>

¹⁷⁸ Tamtéž.

Skauting v Táboře v poválečném období

Průběh druhé světové války probíhal v duchu okupování českých zemí nacistickým Německem. Mnoho skautů se zapojilo do protinacistického odboje a mnoho na to doplatilo svým životem. Proto při obnovení činnosti Junáka v květnových dnech 1945 panovalo mezi skautskými činovníky nadšení a euforie, v Táboře bylo znovuzkříšení organizace velmi oslavováno. Nadšení a radost z nabyté svobody znamenalo pro tábořský skauting obrovský nárůst členské základny, oddíly doslova praskaly ve švech.¹⁷⁹

Poválečná skautská činnost byla zaměřena na pomoc a obnovu svobodné země. Táborští skauti nastoupili do služby, roveři byli využíváni jako spojky a zaměřovali se na službu ve sladovně a na nádraží. Vodní skauti z 5. oddílu pomáhali na Blanickém předměstí s odklizením trosk bombardováním poničených domů.¹⁸⁰

V této situaci byl velký problém sehnat klubovny pro skautskou činnost, skauti se scházeli v restauraci Na Koruně v Kotnovské ulici, která patřila manželům Burianovým, ochotným ji půjčovat. Naštěstí dostali přidělený kousek lesa a louky za Novým mostem u Pintovky, kde mohli svépomocí postavit dřevěnou klubovnu, hřiště táborový kruh. Další z kluboven byly v různých částech města, například u rybníku Jordán, u řeky Lužnice, ve sklepě místní spořitelny, a také na Maděrově vrchu a v Čelákovicích. Při shánění a zařizování kluboven výrazně pomáhaly oddíly starších oldskautů.¹⁸¹

V červnu roku 1945 obnovilo středisko tábořského Junáka svou činnost, vedením byl pověřen bratr Václav Matoušek – *Toušek*. Krátce po válce mělo již 6 chlapeckých oddílů, 2 dívčí oddíly, 1 oddíl vodních skautů a 1 oddíl oldskautů pod vedením bratra Vrátí Heřmánka. V každém oddíle bylo asi 60 skautů, kteří byli rozděleni do 4 družin. Tábořská skautská oblast dále obsahovala, v období krátce po válce, tři střediska se 14 oddíly, v kterých se sdružovalo celkem 690 členů.¹⁸²

Skauti se těšili na první svobodné táboření, a tak již v létě roku 1945 probíhaly tábory, snad jedinou výhodou války byl dostatek materiálu a vybavení, který zůstal

¹⁷⁹ Junák – Tábor. Historie skautingu v Táboře. Získáno 20. 3. 2020. <http://www.junak-tabor.cz/historie/>

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² Tamtéž.

po armádách. Improvizace probíhala i při výrobě krojů, kdo postrádal svojí původní košili, buď si upravil civilní, nebo se dala ve skautské prodejně levně koupit vojenská. Stačilo odpárat německé označení, našít domovenku a připnout odznak. Náplň činnosti prvních poválečných táborů byla zaměřena na pomoc národnímu hospodářství, probíhaly různé brigádní činnosti na pomoc zemědělství. Tak například 5. vodácký oddíl odjel na žňový tábor na Křivoklátsko, kde během pěti týdnů odpracovalo 25 chlapců 4000 hodin. Jiný 6. oddíl pracoval při žních v Hartmanicích na Šumavě, 7., 3. a 1. oddíl pracovali u Kamenice nad Lipou a 2. dívčí oddíl byl na žňové brigádě ve Vlásenicích u Jindřichova Hradce. Je vidět, že skauti pomáhali, kde se dalo, a tehdejší činnost byla odlišná od současných táborových programů.¹⁸³

V poválečném období bylo všude vidět plno nadšení radosti, skauti byli hrdí na svoji organizaci a na svůj kroj, často je bylo možné vidět při různých slavnostech, jak seřazeni a se vši parádou kráčeli pod prapory, které museli po celou dobu okupace ochraňovat a skrývat. Rovněž se konaly skautské střediskové hry, kterých se účastnilo až 500 dětí. Oblibě se těšily táborové ohně na Babí hoře, na Horkách a jeden dokonce probíhal nedaleko vily manželů Benešových, kteří své pozvání bohužel omluvili. Velké oblíbenosti se v té době těšily i rozmanité kulturní aktivity. V tábořském divadle pořádali skauti akademii a hráli hru s názvem *Modrý chrobák*. V hotelu Grand odehráli mikulášskou zábavu s programem a tancem a proběhla I. junácká maškaráda. Skautské loutkové divadlo opanovalo Střelnici a vodáci promítali krátké filmy. V roce 1946 zůstává 1. chlapecké středisko největší výchovnou jednotkou a začíná vydávat měsíční zpravodaj *Táborák*. V té době se uskutečnil první ročník Svojsíkova závodu, úspěšný byl 7. oddíl, který vyhrál okrskové i oblastní kolo.¹⁸⁴

Táborští skauti se účastnili celé řady soutěží, závodů a oslav. Vodní skauti se roku 1947 účastnili v Praze Závodu přes tři jezy. Z celkového počtu 32 zúčastněných oddílů se umístili na osmém místě, což lze považovat za úspěch. Další hojná účast tábořských oddílů byla na Partyzánských oslavách v Mnichu, kde v nočním orientačním pochodu zvítězila tábořská hlídka. V tomto roce je zaznamenán rovněž vznik první

¹⁸³ Junák – Tábor. Historie skautingu v Táboře. Získáno 20. 3. 2020. <http://www.junak-tabor.cz/historie/>

¹⁸⁴ Tamtéž.

mezioddílové roverské družiny *Rysů*. Ovšem za nejvýznamnější událost lze jistě považovat mezinárodní jamboree Míru, konané ve Francii. Na toto velkolepé setkání odjeli čtyři zástupci tábořských skautských oddílů.¹⁸⁵

Tuto úspěšně rozvíjející se činnost bohužel přerušily politické události nadcházející doby. Vůdčí komunistická strana začala posilovat svou moc a svobodomyšlné skautské hnutí jí stálo v cestě. Rokem 1948 se začalo schylovat k dalšímu zákazu skautingu, který měl nahradit Socialistický svaz mládeže. Začaly vznikat akční výbory Junáka, datum krajského tábořského byl 12. 4. 1948. Většina činovníků však byla vyškrtuta a nahrazena právě členy Socialistického svazu mládeže.¹⁸⁶

V tábořských oddílech se postupně početní stav členů snižoval, na jaře roku 1948 ještě vznikla družina vodních skautek s názvem Lekniny, ale vše se chýlilo ke konci. Toto smutné období byla předzvěst dalšího násilného ukončení skautské činnosti, v září se ještě s obtížemi zúčastnili skautky a junáci pohřbu pana prezidenta Edvarda Beneše, ale na podzim byla již činnost Junáka postupně utlumována a likvidována. Komunisty ovládaný Československý svaz mládeže společně s Pionýrskou organizací tak převzal veškerou výchovu mládeže.¹⁸⁷

5.5 Historie skautingu ve Strakonících od jeho počátku do roku 1950

Počátky skautingu ve Strakonících – dvacátá léta

Ze vzpomínek Antonína Chvojky se dozvídáme, že velké slovo při zakládání strakonických oddílů měl fezárenský technik Emil Šejtka, který velmi krátce působil jako oddílový vedoucí. Později však odešel do tělocvičné jednoty Sokol. Za oficiálního zakladatele skautingu ve Strakonících se však považuje Josef Duda, který vedl 1. oddíl. Zástupce vedoucího oddílu byl bratr Ungr a župního vůdce dělal písecký profesor Oberreiter. Po založení oddílu - 1921 potřebovali chlapci klubovnu pro své schůze. Díky panu Oberreiterovi později sehnali prostor pro svou skautskou činnost. Klubovna byla v malé komoře za jevištěm sálu v Pantheonu. Chlapci také podnikali různé výlety a táboření. Za zmínku stojí náročný pochod na Svatobor přes Helfenburg, táboření

¹⁸⁵ Junák – Tábor. Historie skautingu v Táboře. Získáno 20. 3. 2020. <http://www.junak-tabor.cz/historie>

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Tamtéž.

u Řepice a rovněž tábor v Holi, o kterém bude pojednáno později. V roce 1921 se ve strakonickém oddílu utváří první družina s názvem Zálesáci. Ve stejné době v Ohradě a v Zátkově ulici vzniká další patra, scházející se na Kalvárii.¹⁸⁸

Roku 1923 přebírá oddíl po zakladatelovi Dudovi bratr Josef Vítek. Téhož roku došlo i k zahájení první Lesní školy. Škola byla určena především pro vůdce a byla v oboře Jemčina. Od školy, kterou vedl F. A. Elstner se očekávalo lepší vzdělání pro skauty a větší množství literatury pro skautskou činnost. Dalšího roku vzniká ve Strakonících další družina, kterou tvořili kluci od měšťanské školy. Do družiny patřil K. Zelenka, šest bratrů Vlkových, Antonín Píkl, V. Rainager a H. Holman. Tato parta se řídila trampským směrem a většinu volného času trávili u řeky Otavy a Volyňky. První větší tábor strakonických skautů proběhl v roce 1923 v Bažantici. Chlapci spali na zemi, ve stanech bez podsad. Tábor trval čtrnáct dnů a jeho chod byl velmi jednoduchý – všichni dělali všechno. V průběhu tábora chlapci plnili různé bobříky. Následujícího roku - 1924 skauti tábořili pod Štěkeňským jezem u řeky Otavy. Po táboře probíhala dále skautská činnost a chlapci se s nástupem podzimu začali připravovat na Vánoční besídku. Také podnikali výlety po okolí a užívali si zimních radovánek na sněhu a ledu. Po zimě – to už se psal rok 1925, se jednodenní vycházky proměnily ve dvoudenní akce a pomalu se začal připravovat další tábor. Letní tábor 1925 byl putovní. Hoši putovali po trase Kubova Huť, Boubín, Boubínské jezírko, Zátoň, Lenora a Soumarský most. Trasa byla naplánována na deset dní, z toho tři dny tábořili u jezírka a čtyři dny na Soumarském mostě. Zpět domů se chlapci navrátili vlakem. Velkou akcí bylo také odhalení Žižkova pomníku u Sudoměře. Akce se konala 12. července 1925 a strakoničtí skauti se této akce zúčastnili.¹⁸⁹

Velkou změnou pro 1. oddíl byl rok 1927, kdy vedení oddílu přebírá správce strakonické nemocnice Aleš Rab. Zástupcem se stává František Velek. Nový vůdce pomáhá oddílu i finančně. Na letní tábor, který byl opět u Štěkně pod jezem, se nakoupily krajinky, z kterých byly vyrobeny podsady. Chlapci spali ve 12 ti stanech s podsadou a tábořili pod jezem 14 dní. Po návratu z tábora oddíl dostává novou

¹⁸⁸ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 6.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 8.

klubovnu v přízemí staré strakonické školy. V roce 1927 také vzniká 2. strakonický oddíl pod vedením Karla Šlehofera. Druhý oddíl měl klubovnu v altánu v Lázeňské ulici. Následující roky se skauting ve Strakonících úspěšně vyvíjel. Oba oddíly většinou pořádaly společné akce a výpravy. Soutěžilo se ve sportovních a skautských disciplínách všeho druhu. K omezení činnosti došlo od Vánoc 1928 až do února 1929, kdy Strakonice postihly abnormální čtyřiceti stupňové mrazy. Klubovnu nebylo možné vytopit a ve městě popraskalo vodovodní i kanalizační potrubí. Po tomto období se stav obou skautských oddílů udržuje na 30 ti členech. Jeden člen 1. oddílu však velké mrazy a problémy spojené s nimi nepřežil.¹⁹⁰

Obrázek 36. 1. strakonický oddíl s původní vlajkou, před nemocnicí ve Strakonících po pohřbu svého člena bratra Bočka v roce 1929. Foto z almanachu Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*.

Z důvodu vážné nemoci K. Šlehofera, který odjíždí do zahraničí na léčení, jsou již oba oddíly spojeny a vzniká jeden velký silný oddíl, který měl asi 25 až 30 členů. Společně s chlapci se začínají výprav účastnit i první odvážná děvčata. Převážně sestry členů oddílu. V roce 1930 se chlapci zúčastnili výročí postavení mohyly J. Žižky u Sudoměře. Na akci šli pěšky a u pochodu nechyběla ani vlajka a trubač. Od 15. srpna

¹⁹⁰ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 11.

pak oddíl odjíždí na tábor postavený v trojúhelníkovém rohu Křemelky. Tábořiště se skládalo z 6 ti stanů na podsadách a dalších dvou stanů bez podsad.¹⁹¹

Obrázek 37. Ukázkový tábor na Křemelce, kde od 15. srpna 1930 tábořili skauti ze Strakoníc. Z almanachu Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*.

Následuje další rok 1931, kdy je 2. oddíl stále bez vedoucího. Oddíly tedy zůstávají i nadále spojeny. V období od 28. června do 2. července se v Praze konalo Slovanské jamboree, kterého se jindřichohradečtí skauti zúčastnili. V roce 1932 byly registrovány první skautky, které vedla Marie Žlábková. Děvčata vytvořila oddíl, který navštěvovalo zprvu asi 25 členek. Chlapecký oddíl se v té době rozšířil na 35 členů. Chlapci a děvčata mají klubovnu dohromady. Pro skautky jsou vyhrazeny v klubovně dva dny v týdnu. Téhož roku také odchází vedoucí 1. oddílu František Velek na studia do Prahy a vedení oddílu přebírá teprve 16 let starý František Janout, který pro svůj věk mohl plnit jen funkci tzv. místovůdce. Vůdcovské křeslo tedy zůstalo na nějaký čas prázdné. Na místo vůdce na krátkou dobu nastupuje oblíbený učitel tělocviku Josef Kahud, kterému se podařilo pro chlapce najít novou klubovnu v novostrašnické radnici, ve zvýšeném přízemí. Oddíl byl v té době tvořen družinou Šakalů s rádcem Augustinem Nikolou, družinou Vlků, kterým rádcovoal Václav Vlček a družinou Rysů, vedenou Janem

¹⁹¹ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 12.

Matějkou. V roce 1933 přičiněním bratra Matějky přichází do oddílu nový člen Stanislav Vydra, který se ihned stává členem družiny Rysů a později místorádcem. Oddíl běžel jak hodinky a chlapci se pomalu připravovali na letní tábor. Vyráběli podsady na dvoře novostrašnické radnice, skládali skautský slib a užívali si spoustu zábavy při schůzkách a na výpravách. Letní tábor v roce 1933 byl postaven u rybníka nedaleko hájovny v lese Holi. Tábor byl však velkou starostí pro bratra *Fatyho* – Františka Janouta, jelikož byl na celé vedení tábora sám. Chlapci mu však se vším velmi pomáhali a tábor byl velmi vydařený a všichni zúčastnění na něj ještě dlouho poté vzpomínali. Na konci léta získává mladičkový místovůdce *Faty* pro oddíl nového vůdce oddílu, kterým se stal učitel Josef Křivanec. Oddíl pod jeho vedením i nadále vzkvétá. Důležitou akcí pro oddíl bylo jaro 1934, kdy se oddíl představuje ukázkovým tábořením na Sokolském stadionu na Křemelce. Hlavním aktem byl slibový oheň, při kterém bratr Křivanec přijal od nováčků skautský slib. V létě tohoto roku tábořili chlapci opět u rybníka nedaleko Sedlice a tábor byl znovu velmi vydařený. Na podzim, konkrétně dne 11. října 1934 pozval bratr Janout do Strakonice A. B. Svojsíka na propagační přednášku do Sokolovny. Díky jeho přednášce získal strakonický skauting opět nové členy. Po odchodu bratra Křivance z oddílu získává zástupce *Faty* nového vůdce, technického úředníka, pana Josefa Richtra. Členové oddílu na svého vůdce vzpomínali jako na neobyčejně hodného a dobrosrdečného inteligentního člověka. Později získává přezdívku bratr *Balů*.¹⁹²

Začátkem března roku 1935 cestují vlčata a skauti ke Slaníku, pak k Horní Zástavě u Sedlice a před Velikonocemi na vytypované tábořiště u Černětic. O Velikonocích pořádají skauti velký táborák v lesním zákoutí po pravé straně silnice na Drachkov. Nováčkové oddílu skautů a smečky vlčat zde skládali slib. V sobotu a v neděli (15. – 16. května 1935) podniká oddíl s bratrem *Balů* výlet k pramenům Vltavy. O letních prázdninách byl tábor v krásném prostředí u řeky Volyňky pod vrchem Bethánem, mezi Černěticemi a Malenicemi. Tábor měl výbornou úroveň a řada skautíků zde snila o svém budoucím štěstí. Po táboře prodělal oddíl skautů menší změny. Vůdcem však zůstává Josef Richtr – *Balů*, zástupce se stává Jan Frídl z Březnice (*Faty* odchází studovat). Smečku vlčat vedl bratr Eduard Szigetti – *Baghýra*, o kterém

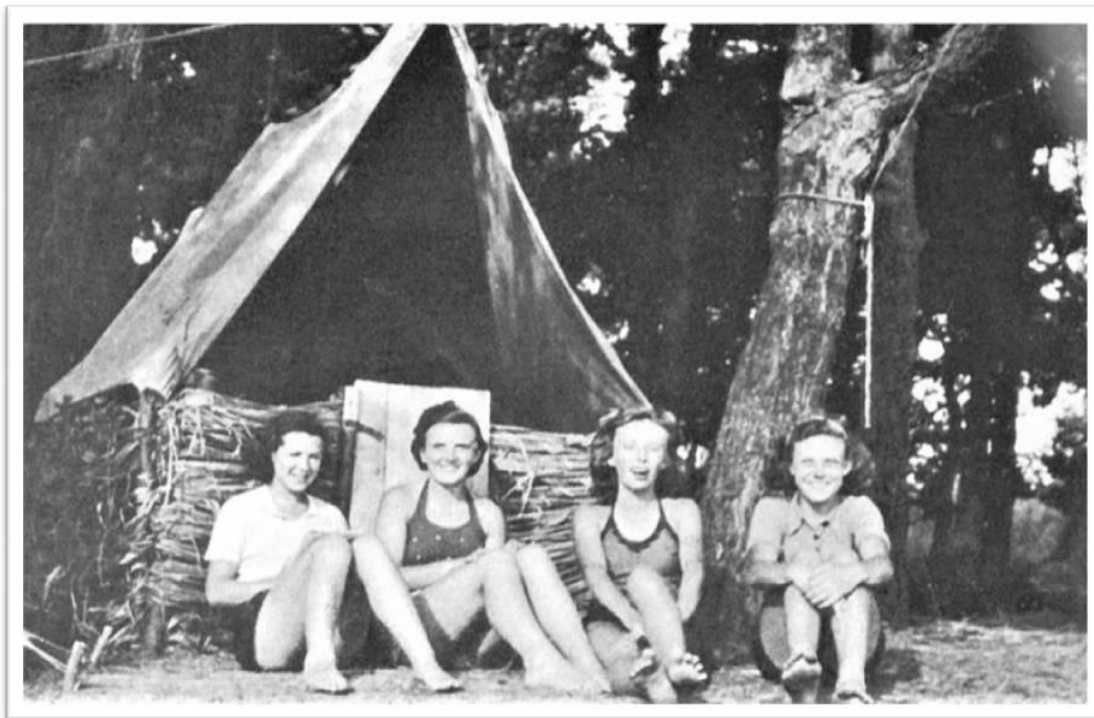
¹⁹² Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 14.

budu níže ještě psát. V listopadu roku 1935 se skauti a skautky zúčastnili společné akce v klubovně, kdy ji rekonstruovali, malovali a uklízeli. Práce byla zakončena výletem děvčat na Hradiště.¹⁹³

V následujících řádkách bych ještě ráda zmínila několik vět o dívčím skautingu. Jak už bylo výše stručně napsáno, dívčí oddíl byl založen ve Strakonících v roce 1932 a vedoucí se stává Marie Žlábková. Později se k ní přidává Helena Žáčková, jako rádkyně jedné z družin. V letech 1932/33 měl dívčí oddíl kolem 25 děvčat. V roce 1934 předává Marie Žlábková natrvalo vedení dívčího oddílu skautek Heleně Žáčkové. Činnost dívčího oddílu pod vedením sestry Žáčkové i nadále vzkvétala. V roce 1936 zakládá Marie Šmrhová – Keyzlarová další oddíl starších dívek, které si říkaly *Junačky*. Ve vedení dívčích oddílů nedocházelo tak často ke změnám jako ve vedení oddílu chlapeckých. Ve stejném složení tedy skautky fungovaly až do roku 1940, kdy došlo k rozpuštění oddílu. Skautky podnikaly různé pěší výlety po okolí, pravidelně se scházely v klubovně a pořádaly různé propagační akce a besídky. V létě 1934 se konal první tábor děvčat. Skautky tábořily v nádherném prostředí u Milavy společně s pražskými skautkami. Tábor vedla sestra Žáčková společně s pražskou vedoucí dívčího oddílu prof. Emílií Milčícovou, s kterou měla velmi blízký vztah. Letní tábor se velmi vydařil a děvčata na něj s láskou vzpomínala. Další rok tábor byl tábor pod Bethánem u Černětic, který měl zvláště výhodnou polohu pro dopravu věcí ze zastávky Nišovice – Ráčí. Z lomu Betáně byla vozíková dráha do vápenky poblíž zastávky. Stačilo tedy jen naložit vozík a převézt veškerý materiál až do blízkosti tábora. Jelikož děvčata neměla svá vlastní vybavení, jezdila převážně na tábory po skautech a půjčovala si vybavení jejich. Poslední tábor dívčího oddílu byl v roce 1940 a konal se opět společně s pražskými skautkami na překrásném tábořišti u Milavy.¹⁹⁴

¹⁹³ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 14.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 16.

Obrázek 38. Poslední tábor pražských skautek se strakonickými skautkami v roce 1940. Byl to první a poslední tábor s vyplétanými podsadami z rákosí. Převzato Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*.

Od vzniku dívčího skautingu ve Strakonících se činnost skautek velmi prolínala s chlapeckými oddíly. Děvčata měla s chlapci společnou klubovnu až do roku 1936. Následující léta měla děvčata klubovnu vlastní. Nacházela se na zahradě u Dlohošů. Se stavbou děvčatům pomáhali chlapci, ale největší zásluhu na stavbě měl bratr Szigetti, který děvčata i chlapce finančně podporoval. Oddíl děvčat měl před válkou největší počet členek. V roce 1938 a 1939 oddíl navštěvovalo společně se světluškami okolo sedmdesáti dívek.¹⁹⁵

Za zmínku z této doby ještě stojí rodina Szigettiova, která stála u vzniku chlapeckého, ale i dívčího skautingu. Koncem roku 1934 vstupuje do skautského hnutí pan Eduard Szigetti s chotí Stefanií. Podstatný vliv na zapojení rodičů do skautingu měla i dcera Nora, která byla členkou oddílu skautek. Pan Szigetti měl obrovský elán, obětavost a především dobré srdce. Skauting ve Strakonících podporoval i finančně. Jeho pomoc a činnost ve skautu přináší velký rozkvět. Bratr Szigetti byl předsedou

¹⁹⁵ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 17.

přípravného Sdružení přátel Junáka, okresním zpravodajem a vedl smečku vlčat. Jeho choť byla pravou rukou svého manžela a vedla 1. oddíl světlušek.¹⁹⁶

Na konci roku 1935 měl strakonický skauting asi 76 členů a skládal se z oddílů skautů (24 členů), skautek (20 členek), smečky vlčat (19 členů) a oddíl světlušek (14 členek). Župním zpravodajem byl písecký profesor Oberreiter, okresním zpravodajem br. Szigetti – *Baghýra* a náčelníkem sboru bratr Křivanec. V roce 1936 vedl oddíl skautů i nadále bratr Josef Richtr a Josef Frýdl, oddíl skautek Helena Žáčková a oddíl světlušek Stefanie Szigettiova a Božena Neužilová. Oddíl rowerů vedl V. Samec a oddíl *Junaček* prof. Marie Keyzlarová – Šmrhová. Jednu zimní neděli v únoru 1936 svolává bratr *Baghýra* celý sbor do klubovny, do které se sotva všichni vešli. Nejdříve slavnostně slibovaly malé světlušky, následně probíhala soutěž ve zpívání skautské hymny. Jako každý rok se skauti a skautky 7. 3. 1936 zúčastnili průvodu na oslavu prezidenta T. G. Masaryka. Celý sbor i nadále v průběhu roku pořádal různé hry a výlety po okolí. Za zmínku stojí výlet skautek 12. 4. 1936, kdy se vydali na výšlap k Helfenburku. Výlet se příliš nevydařil, jelikož děvčata na cestě zasáhly prudké sněhové přeháňky a studený vítr.¹⁹⁷

Ke konci roku dochází ke změně vedení vlčat. Bratra Vydru střídá bratr Kolaja – *Otásek*, který družině rádcovoal až do zákazu skautingu v roce 1940. Následující rok 1937 byl rovněž velmi úspěšným. Sbor v tomto roce navštěvovalo již 172 členů, a kromě doposud fungujících oddílů vznikl podruhé druhý oddíl skautů, který celkovou činnost silně obohatil. Ani děvčata se nenechala zahanbit. 28. března. vyrazila jako každý rok k hradu Helfenburg, kde při slavnostním táboráku složily tři nové členky oddílu skautský slib. Začátkem května pak vyrazily skautky na Prácheň a při zpáteční cestě potkaly skauty z 1. oddílu, kteří šli stanovat na Rábí. 15 května se pak skautky vydávají na třídní výlet na tábořiště u Černětic a smečka vlčat v čele s bratrem Vydrou pochodovala 16. – 17. 5. z Horažďovic do Rábí. Při cestě navštívila chatu horažďovických skautů, kde se setkala s rovery ze Strakonice. Veškeré tábory tohoto roku proběhly znovu na krásném místě na břehu Volyňky u Černětic. Kromě sedmi

¹⁹⁶ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 20.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 26.

odvážných děvčat z 1. oddílu, která putovala místo tábora po krásách Šumavy. Z dochované kroniky je známo, že 1. den skautky odejely vlakem do Klatov, kde si prohlížely památky a odpoledne se vydaly pěšky do Velhartic, kde přenocovaly na seně. Druhý den vyrazily pěšky na Můstek, třetí den pokračovaly za velmi špatného počasí přes Hojsovu Stráž, Hamry, Ostrý, na Černé jezero. Déšť je donutil vyhledat noclehárnu s ubytováním. Čtvrtý den šly opět přes Černé jezero k Čertovu jezeru, do Železné Rudy. Pátý den pokračovaly přes Prášílské jezero, Prášily, Javoří pilu, Polední horu, Modravu do Filipovy Huti, kde našly nocleh u dobrých lidí na seně. Následující den jejich cesta směřovala podél řeky Vydry přes Čeňkovu pilu do Rejnštejna, do poslední německé vesnice Dlouhé vsi a do Sušice, v které přenocovaly v gymnáziu. Poslední sedmý den si děvčata prohlédla město Sušici a zpět domů se vrátila vlakem.¹⁹⁸

Dne 7. září 1937 byl registrován 2. skautský oddíl ve Strakonících, který vznikl z vlčat z 1. oddílu. Vůdcem oddílu se stal bratr Standa Vydra. Oddíl po jeho založení navštěvovaly tři družiny. Družina *Tygrů* s rádcem Jiřím Spálenkou, *Kondorů* s rádcem Jiřím Würtherlem a *Vyder* s rádcem Františkem Cikánkem. V Průběhu měsíce září oddíl navštěvovalo 34 chlapců. Celý strakonický sbor skautů si v neděli 12. září 1937 začal stavět vlastní klubovnu na Plevně. Stavba pokračovala až do roku 1938. Se stavbou pomáhali jak rodiče, tak i přátelé skautingu. Sbor čítal v tomto roce (1938) 65 děvčat a 126 chlapců. Dosavadní klubovny v Novostrakonické radnici a na zahradě u Dlohošů již byly chlapcům a dívkám malé, a tak netrpělivě čekali na otevření nové klubovny. Očekávané události se všichni strakoničtí skauti a skautky dočkali 24. dubna, kdy bylo slavnostní otevření klubovny. Od slavnostního otevření neslo Plevno název *Svojsíkovo hradiště*. Stará klubovna na Svojsíkově hradišti byla od jejího otevření často využívána. Nejen, že sloužila jako místo pro oddílové a družinové schůzky, ale pořádaly se zde i jiné akce. Skauti zde po večerech opékali buřty u táboráku, pořádaly zde filmové večery.¹⁹⁹

¹⁹⁸ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 32.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 33.

Obrázek 39. Fotografie nové klubovny na Plevně, která byla skauty a skautkami ze Strakonice slavnostně otevřena 24. dubna 1938. Z almanachu Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*.

Na jaře 1938 probíhala skautská činnost ve Strakonících celkem plynule. Na začátku května se první oddíl vydal na pěší výlet na oblíbený Helfenburg. Vážnost situace však byla připomenuta 21. května částečnou mobilizací a omezením výletů na Šumavu, kde se již pohraniční oblast hemžila vlajkami SPD a pro naše skauty zde nebylo bezpečno. I přesto se druhý oddíl 4. – 6. června vydává po trase Rábí, Sušice, Dlouhá Ves, Rejnštejn, Čeňkova pila, Povydrří, Antygl, Horská Kvilda, Vimperk a vlakem do Strakonice.²⁰⁰

Na začátku června dochází ke změně vedení v prvním oddílu. Za odcházejícího bratra *Balů* nastupuje bratr Toman, který je později pokřtěn na přezdívku *Akelu*. V létě ještě proběhly tradičně letní tábory, které chlapcům a děvčatům znepříjemňoval jen občasný déšť. Na podzim se však situace kolem skautského hnutí stále zhoršovala. V pohraničních oblastech docházelo ke střetům a 22. září 1938 byla vyhlášena mobilizace. S rokem 1939 přichází i velké změny. Z Prvního oddílu odchází bratr *Faty*. Koncem února je nucen opustit svou funkci okresního zpravodaje bratr *Baghýra*

²⁰⁰ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 37.

a děvčata opouští i jeho žena *Pat*. Tato zpráva byla pro strakonické skauty a skautky zdrcující. V pondělí 6. 3. 1939 opouští *Baghýra* se svou rodinou Strakonice a jejich cesta vede do jugoslávské Krapiny. Strakoničtí skauti a skautky si užili ještě pár společných výletů a skauting ve Strakonících nadále pomalu upadá. V létě se ještě uskutečnily tábory. Chlapci tábořili po děvčatech v *Údolí přátelství* u rybníka Zákupu. Od 17. listopadu jsou schůzky pro zákaz sdružování zrušeny. Přišel rok 1940 a nesl s sebou bohužel samé mínusy. Stav členů všech oddílů se snížil na počet 200, ale stále se snažili i přes zákaz podnikat nějaké akce. 21. ledna proběhly sáňkařské závody pro celý sbor. Od 2. března hrála každou sobotu družina *Vyder* z 1. oddílu v klubovně loutkové divadlo na téma *Mistr Dratvička*. Na konci března proběhl na Sokolském stadionu Sokolský závod v běhu, kterého se skauti také zúčastnili a v červenci ještě organizuje profesor Macek společný chlapecký tábor u Vacova a Vrbice, který ale chlapci museli krátce po zahájení opustit. Pro veškerý materiál přijel povoz a následně chlapci opustili tábořiště a vydali se pěšky na vlak. Strakoničtí skauti měli velké štěstí, že byli včas informováni. Jiné tábory byly již drasticky likvidovány a mnozí vůdci nacisty zatčeni. Stejný problém s likvidací tábora měly i strakonické skautky, které téhož roku tábořily společně s pražským oddílem u rybníka Milava. Tábor vedla profesorka sestra Milčíková. Toto letní táboření se zapsalo do historie tím, že jako první mělo podsady vyrobené z rákosí. Čtvrtého listopadu oznamuje bratr Janout strakonickým skautům a skautkám rozpuštění junáka a zapečetění kluboven.²⁰¹

Někteří strakoničtí skauti se však potají scházeli i nadále. Konkrétně chlapci z 2. oddílu si postavili v lese na tajném místě chatu. Místo, na kterém bouda stála, pojmenovali *Bobří údolí*. Dále si chlapci stavěli kajaky a pramice.²⁰²

Skauting ve Strakonících v poválečném období

Po konci druhé světové války, konkrétně 27. května 1945 byli svoláni skauty a skautky na 10. hodinu na Plevno. V uvedené dobu se sešli jak staří členové oddílů, tak i mnoho nováčků. Účastníci byli rozděleni do pěti oddílů a děvčata měla první schůzku 31. května ve staré dobré klubovně na zahradě u Dlohošů. Následně se projednal první střediskový poválečný výlet na *Kopečky* u Virtu, kde již měl každý oddíl

²⁰¹ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 42.

²⁰² Tamtéž, s. 43.

svůj program. Na konci května byly v klubovně u Dlohošů sestrou Šmejkalovou vytvořeny tři dívčí oddíly. 1. oddíl patřil nejstarším skautkám, 2. oddíl mladším skautkám a 3. oddíl tvořily světlušky. V červnu 1945 mělo středisko následující oddíly: První oddíl *Černých vlků* vedli L. Kuděj, Jan Dlohoš, František Bezpalec. Druhý oddíl *Hvězda* byl svěřen do rukou Stanislavu Vydrovy a Jiřímu Malkovskému. Třetí oddíl vedli *Áťa* Kemr, Josef Jelínek a Luděk Kabát. Čtvrtý oddíl vedli Josef Plojhar, Miloslav Holman a Jaroslav Vaňata. Pátý oddíl *Šíp* po krátkém vedení bratra Haizrema a Stanislava Trávníčka přebral Mirek Kůla – *Alík* a později bratr Mirek Kubička. Šestého oddílu vlčat se ujal bratr Topinka a Jan Černochoch. Druhou smečku vlčat vedl bratr Ocásek. První oddíl skautek vedly Irena Zibarová, Božena Švecová a Věra Dušková. Druhý oddíl skautek vedla Milena Chramostová a Zdena Čejková. Třetí roj světlušek byl přidělen Libuši Kroftové, Ludmile Štaidlové a Marii Němcové. V červenci vznikl vodácký oddíl v čele s Františkem Vojtou, který dostal pořadové číslo šest. Vlčata se tedy stala oddílem číslo sedm. Po vodáckém oddíle byl ještě založen osmý oddíl oldskautů, který vedl J. Gerl, K. Dach a V. Samec. Chlapecký kmen měl v tomto období 424 členů a dívčí kmen 209 členek. Zástupcem okrskového velitele byl Jan Nepauer, velitel střediska Stanislav Vydra a okrsková velitelka prof. Vlasta Šmejkalová. Členská základna v té době byla obrovská, majetek minimální a kluboven poskrovnu. Kromě ukrytého zařízení pro dva tábory u Mrázů a v Přečíně nebylo nic. Čeho však byl dostatek, byla chuť k junáckému životu.²⁰³

20. června vznikl a byl pokřtěn střediskový časopis „*Tam – tam*“, jehož název navrhl bratr Miroslav Kůla. O výtvarnou stránku se staral Jiří Malkovský a redakci řídil Stanislav Vydra a Jaroslav Vaňata. V pátek 29. 6. 1945 se konaly junácké slavnosti na Podskalí, kde se stala nejoblíbenější vzpomínkou závod v pojídání koláčů. Úspěšný den byl zakončen večerním táborákem s ohňostrojem, do jehož programu přispěli i přítomní bratři z Husince, Horažďovic a Volyně. Počet oddílů se ve Strakonících i nadále zvětšoval. Během července založili bratři Škopek, Bernard a Bouz oddíl katolických skautů a bratr *Wanagu* se všemožně snažil získat nové klubovny. Po několika žádostech byl úspěšný a zástupci města připisují středisku junáka Panskou zahradu s montovaným domem. Ani další oddíl nenechal na sebe dlouho čekat a pod

²⁰³ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 51.

vedením bratra Františka Vojty – *Muky*, vznikl nový vodácký oddíl. U starších děvčat byla také snaha o založení vodních skautek, ale pro nedostatek zájemkyň se tak nestalo. Letní tábory se roku 1945 nekonaly pro nedostatek materiálu. Za největší úspěch poválečného období lze jednoznačně považovat získání kluboven v Panské zahradě, do kterých se později vešlo všech čtrnáct oddílů, a ještě zbylo místo pro kancelář a sklad.²⁰⁴

Obrázek 40. Část skautů ze Strakonice při květnovém povstání roku 1945 v Praze. Z almanachu Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*.

Nával dětí do skautského hnutí ve Strakonících i nadále trval. Bratr *Wanagu* musel pro množství své práce opustit druhý oddíl, u kterého převzal vedení bratr Malkovský. Dále byly rozděleny a rozšířeny dívčí oddíly o čtvrtý oddíl vedený Zdenou Čejkovou a pátý oddíl vedený Boženou Švecovou. Chlapecký oddíl byl rozšířen o devátý oddíl vedený Jirkou Majerem, ale dlouhého trvání neměl. V polovině srpna byli strakoničtí skauti pozváni horažďovickými skauty na jejich 25. narozeniny. Dne 18. srpna se tedy strakoničtí skauti a skautky vydali na oslavy do Horažďovic. Oslav se zúčastnili také skauti z Písku, Prahy, Sušice, Blovic, Olšan, Katovic a Klatov. Dvoudenní oslavy se velmi vydařily a po letních prázdninách se chlapci a dívky vrátili ke své

²⁰⁴Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 51.

oddílové činnosti, která již byla více ustálená. Každý týden se konaly oddílové a družinové schůzky. Důraz se kladl především na skautskou výchovu, sportování a ruční práce. Veškerá oddílová, družinová a samostatná činnost jednotlivce byla bodována. Činnost všech oddílů probíhala bez problémů, občas jen docházelo ke změně vedoucích a rádců jednotlivých družin. Skauti i skautky ze Strakonice podnikali i nadále různé výlety do okolní krajiny a zúčastňovali se sportovním klání, kde mezi sebou soupeřily všechny strakonické oddíly. Rok 1945 je zakončen mikulášskou a následně vánoční besídkou. Obě akce se uskutečnily v budově Sokolovny.²⁰⁵

Následující rok 1946 byl pro skauty a skautky plný očekávání a celé středisko do něj vstupovalo s velkým předsevzetím. Jeho začátek však příliš radosti nepřinesl. Dne 9. ledna vypukl z nikdy nevyřešených příčin oheň v klubovně na Svojsíkově hradišti – Plevně. Celá klubovna vyhořela do základů. Skauti okamžitě začali hlídat klubovny v Panské zahradě, aby dalšímu podobnému neštěstí zabránili. Hlídek v Panské zahradě se chopili starší, především vodáci, ale nic podezřelého se již nezjistilo. Z později zjištěných okolností vyplynulo, že požár v klubovně byl založen úmyslně. V roce 1946 také došlo ke změnám ve vedení oddílů. Strakonický 1. oddíl děvčat převzaly sestry B. Mrázová, D. Půtová, E. Blažková a Zd. Divišová. Oddíl číslo 2 vedla Milena Chramostová s V. Moulíkovou a Jiřinou Bernášovou. 3. oddíl byl veden Libuší Kroftovou a Ludmilou Štaidlovou. Čtvrtému oddílu velely V. Čejková, Věra Dušková, Dáša Masáková a Zd. Tomanová. V 5. oddíle bylo 41 členek s vedoucí B. Švecovou, Milenou Rodovou a Marií Jíchovou. Také u některých chlapeckých oddílů došlo ke změnám ve vedení. 1. oddíl byl svěřen Janu Dlohošovi, do vedení vodáckého oddílu nastupuje bratr M. Knoll, 3. oddíl vedl L. Škola a Jindřich Hejlík. Dále odchází od 2. oddílu zástupce bratr Štrébl, který byl pověřen vedením čtvrtého oddílu. Po přehledu vedení oddílů se opět vrátíme k programu střediska. Po požáru v klubovně na *Svojsíkově hradišti* byla přejmenována *Panská zahrada* na *Skautskou zahradu*. Pro skautky se stal velmi významný 22. únor, kdy v sále Bílého vlka pořádaly besídku k oslavě *Mezinárodního dne skautek*. Na besídce zazněla píseň amerických vůdkyň: *Klid dej mi řeko*, proslov k významu dne a na závěr se pěla *Mezinárodní hymna skautek*. Následující den ještě

²⁰⁵Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 54.

druhý oddíl skautek pořádal maškarní besídku u Lišků, na které se zlatým hřebem večera stal bratr Otta Sedláček se svou maskou nádherné kovbojky. Od 21. do 24. března se konal v Praze sněm SČM, na kterém byl přítomen bratr Škopek a Bezpalec za Strakonice. Sněm neměl pozitivní program. Junák se totiž měl stát nástrojem, přesněji *volavkou* k budování ČSM. Prvním krokem záměru byl povinný vstup starších do této organizace. Počátek května byl přímo přeplněný akcemi a nelze se divit. Byl tomu právě rok, co máme vlastní republiku. Oslavy zahájily 4. května vztyčením vlajek a odpoledne patřilo závodivé štafety mezi Sokolem, Junákem a SNB. Vítězství si odnášeli Sokolové. Slavnosti končily 8. května slavnostním ohněm a ohňostrojem.²⁰⁶

Přichází doba prvních poválečných táborů. Děvčata i chlapci stloukají ve skautské zahradě podsady a každý se již těší na očekávané dobrodružství a zážitky pod stanem. Tábořiště byla následující: 1. oddíl s třiceti účastníky za Rojnicemi, 2. oddíl se sedmatřiceti účastníky za Velkou Turnou u Babáku, 3. oddíl s dvaceti účastníky u Rejnštejna, 4. oddíl s osmadvaceti účastníky u Černětic a 5. oddíl v počtu 38 členů pod Velhartickým hradem. Pátý oddíl pak střídala v táboření děvčata z 1. oddílu. Vodní skauti putovali po vodě do Prahy a ostatní dívčí oddíly tábořily po chlapcích v Černěticích a u Velké Turné. Všechny tábory v tomto roce se obešly bez problémů a dívky i chlapci na ně se šťastným úsměvem ještě dlouho vzpomínali. Přehoupla se druhá polovina roku a celé středisko se zúčastňovalo různých závodů a sportovních akcí. Na programu byl velmi často střediskový táborák s ohňostrojem. Rok 1946 je klasicky zakončen besídkou, na které si děvčata s rovery připravili scénku pro vlčata.²⁰⁷

Roku 1947 strakonické středisko skautů ještě pořádá řadu akcí pro veřejnost a práce v oddílech nějak znatelně narušena nebyla. Nad skautováním se však nenápadně začíná mlžit politický opar. Skauti a skautky se však zatím nenechávají zahanbit a hned v únoru pořádají děvčata tradiční besídku k *Mezinárodnímu dni skautek*. Zatím co skauti prožívají svá dobrodružství v oddílech, z nejvyšších junáckých

²⁰⁶ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 62.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 64.

míst čísel starost o toto hnutí. Koncem března dochází ke změnám v dívčích oddílech a 1. oddíl se spojuje se 4. oddílem a na první společné schůzi bylo rozhodnuto, že oddíl ponese číslo 1. Činnost oddílu vedla Mili Chramostová. U chlapeckých oddílů došlo také ke změnám. Se 4. oddílem se rozloučil vůdce J. Plojhar a na jeho místo nastupuje bratr Štrébl. Třetí chlapecký oddíl končí svoji činnost a podobný osud prodělává v době táborů i 1. oddíl. Deset zbývajících, věrných členů 3. oddílu, přechází do 4. oddílu a chlapani z 1. oddílu jedou na tábor s 5. oddílem do Parezi u Protivína.²⁰⁸

Obrázek 41. 2. oddíl skautek ze Strakonice na táboře u Dolního Ostrovice u Písku v roce 1947. Z almanachu Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*.

Přišel rok 1948 a strakoničtí skauti si žili v oddílech po svém a věnovali se i nadále veškeré oddílové činnosti. Zvláště ti mladší si s podivným vývojem hlavu nelámali. Další rok na romantice táborům neubral a odjezdy domů byly tradičně smutné. Intenzivnější radost prožívali pouze vodáci, kterým se z vojny vrátil vůdce Fr. Vojta – *Robinson* a hned donutil oddíl ke stavbě krákorců na lodě, na ostrůvku před pivovarem. Vodácký oddíl byl maximálně tvořivý a spolu s oldskauty a rovery zajišťovali většinu propagační střediskové činnosti. Rok 1948 přinesl řadu úvah nad změnou rozdělení oddílů, protože stav členů střediska pozvolna klesal. Také vůdců bylo nedostatek, proto se 4. oddíl spojuje s 5. oddílem. Bez podstatné změny zůstal 1., 2., a 3. oddíl, roveři a vodácký oddíl. Dívčí kmen má tři oddíly. I když strakoničtí skauti

²⁰⁸ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 68.

tušili konec junáckého hnutí, nebyla lhostejná myšlenka opustit junácké zásady. Činnost oddílů pokračovala, ale jeho činnost nebyla tak okázalá jako v minulosti. Poslední část roku byla plná nejistot, obav ale i optimismu v dobré konce. Tradiční vánoční besídka ukončila rok 1948.²⁰⁹

Následujícím rokem se počet skautek a skautů ve středisku zmenšil na 80. Střediskový vůdce *Malkus* tedy přišel s nápadem pořádat společný střediskový tábor, který se uskutečnil u Vráže směrem na Jistec, za hájovnou nad řekou a do vedení tábora se postavil sám velitel střediska Jiří Malkovský. Tábora se zúčastnilo asi 62 skautů a skautek a každý si ho s pocitem posledního táboření nesmírně vážil. Byl zajímavý nejen programem ale také postavením chlapeckých stanů netradičně v lese, což bylo zvláště pro hlídky velkým dobrodružstvím. Dívčí tábor stál u lesa na louce. Vodácký oddíl v době tábora jel Vltavu od Želnavy do Letošic. Pobyt na táborech se tradičně vydařil, ale po prázdninách opět zájem o skautování včetně angažovanosti dospělých poklesl.²¹⁰

Tábor v roce 1950, kterého se zúčastnilo už jen 24 táborníku, proběhl u Pilského mlýna u Sedlice. Tábor vedli nezletilí vůdci Král, Šíp a Toman. Manželé Dlohošovi i Plojharovi jezdili i na několik dní táborový program kontrolovat. Bratr Plojhar často na motorce přijížděl i v týdnu. Tábor se už bohužel nedožil konce a po třech týdnech byl vyšší mocí zlikvidován. Po návratu z tábora našli strakoničtí skauti klubovny v dezolátním stavu. Dveře vypáčené, vykradené. Činnost střediska ve Strakonících tedy na nějakou dobu skončila. Chlapci a děvčata však zůstávali v kontaktu i nadále.²¹¹

²⁰⁹ Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku*, s. 70.

²¹⁰ Tamtéž, s. 71.

²¹¹ Tamtéž, s. 76.

Obrázek 42. Na fotografii skauti ze Strakonice na posledním táboře ve strakonickém okrese u Pilského Mlýna u Sedlice v roce 1950. Z almanachu Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku.*

5.6 Stručná historie vodních skautů ve Vodňanech

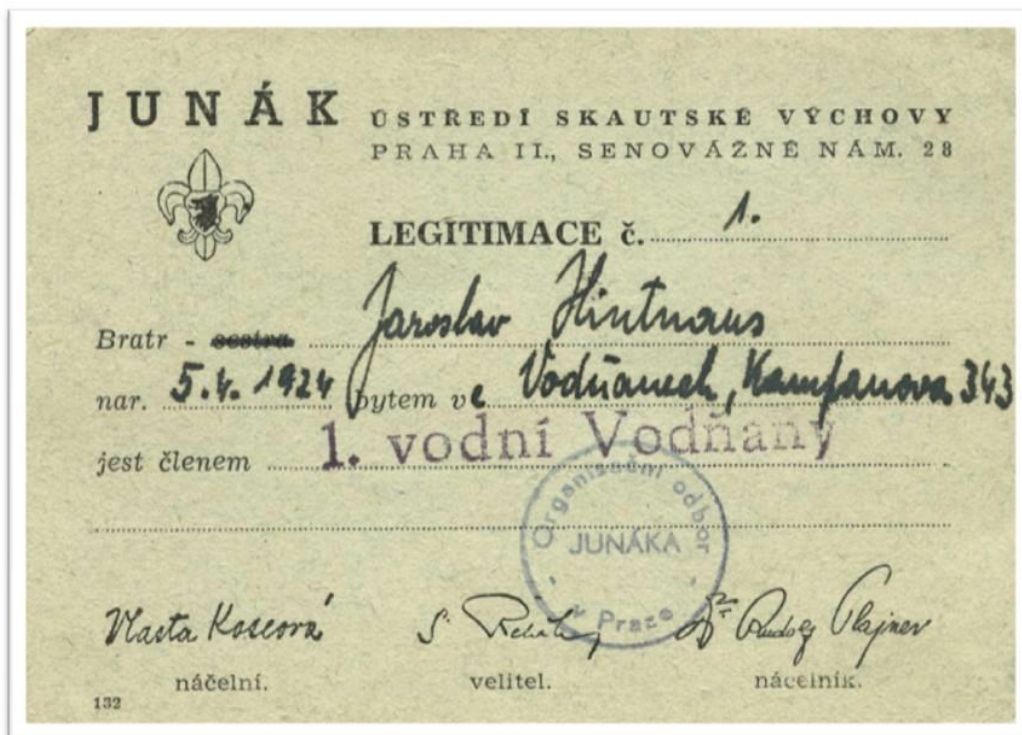
První oddíl Junáka ve Vodňanech vznikl na podzim roku 1938, kdy byly Němci zabrány naše pohraniční oblasti. Oddíl založil PhDr Karel Průcha – *Rolf*. Oddíl měl v době jeho vzniku 4 družiny (posádky) o počtu pěti chlapců. O prázdninách roku 1939 se konal první a také poslední tábor na Lužnici nad Bechyní v lokalitě Rujana. Týden po začátku tábora museli vodní skauti svoji plavbu po řece ukončit. Dostala se k nim zpráva, že podél řeky Lužnice jdou orgány německé tajné policie (gestapa) a likvidují tábory. Činnost oddílu byla po 2. světové válce opět obnovena. Opět měl oddíl 5 posádek po pěti chlapcích. Kapitánem (vůdcem) oddílu byl Jaroslav Hitnaus a zástupce jeho bratr Ladislav Hitnaus. V létě 1946 vodní skauti tábořili na Husinecké přehradě, v roce 1947 o prázdninách sjížděli Vltavu a v létě 1948 pak Váh z Liptovského Hrádku do Trenčína. V Liptovském Hrádku si postavili sami tři pramice, aby ušetřili za dopravu. Pramice si pak po sjezdu řeky nechali poslat domů. Po tomto táboře se stává zástupcem hlavního kapitána Oldřich Křeček. Jaroslav Hintnaus v té době dokončoval studia na vysoké škole v Brně a nemohl se oddílu plně věnovat. Po únorovém převratu 1948 a následné likvidaci Junáka byl komunistickými orgány

oddíl zlikvidován a jeho majetek zabaven a předán nově vznikajícím mládežnickým organizacím.²¹²

Obrázek 43. Zakladatel 1. oddílu vodních skautů ve Vodňanech – Karel Průcha v obležení dam.
Z kroniky 1. skautského vodního oddílu ve Vodňanech, která byla vedena Jaroslavem Hintnausem.

²¹² Ze vzpomínek Jaroslava Hintnause, kapitána vodních skautů ve Vodňanech.

Obrázek 44. Legitimace Jaroslava Hintnause narozeného 5. dubna 1924 – druhého vůdce vodních skautů ve Vodňanech. Z kroniky 1. skautského vodního oddílu ve Vodňanech, která byla vedena Jaroslavem Hintnausem.

Obrázek 45. Fotografie vodních skautů z Vodňan z putovního tábora v roce 1939 po řece Lužnici. Z kroniky 1. skautského vodního oddílu ve Vodňanech, která byla vedena Jaroslavem Hintnausem.

Obrázek 46. Letní tábor vodních skautů z Vodňan na Husinecké přehradě roku 1946. Z kroniky 1. skautského vodního oddílu ve Vodňanech, která byla vedena Jaroslavem Hintnausem.

5.7 Stručná historie skautingu v Týně nad Vltavou

Za zakladatele skautského hnutí v Týně nad Vltavou, je považován bratr Leopold Sekera, který v červnu 1945 založil organizaci *Skaut* v tomto městě. Společně se svými nejbližšími kamarády z tramské osady uspořádal nábor na sokolském cvičišti u Sokolovny, kam přišlo nečekaně okolo 400 chlapců a dívek různého věku. Všichni byli přijati na půlroční čekací dobu, a ti, kteří vytrvali, byli rozděleni do oddílů a družin. Z konečných 320 ti dětí byla pod společným názvem *Středisko Vltava* utvořena dvě střediska, chlapecké a dívčí. Chlapecké středisko se skládalo z 1. oddílu *Racků*, 2. oddílu *Bobrů*, 3. oddílu *Stopařů*, 4. oddílu *Vlčat* a 5. oddílu *Vodáků*. Vedl ho Leopold Sekera, se svým zástupcem Františkem Frýdem. Oddíly vedli Jiří Jírů, Karel Šíma, Vladimír Lukš, Karel Fiala, František Kobera. Družiny měly ve svém čele Vlastu Rybu, Jiřího Kunu, Josefa Pouzara, Rudu Fialu a Jiřího Marhouna. Dívčí středisko se skládalo z 1., 2. a 3. oddílu *Světlušek* a do vedení oddílů byly nominované Ladislava Hladečková, Marie Čtvrtníková, Anna Kučírková. Obě střediska byla ve druhé polovině čtyřicátých let velmi aktivní. Skauti a skautky přes rok pořádali různé besídky a propagační akce pro veřejnost, chodili do lesa na brigády, organizovali sběr druhotných surovin, hráli

divadlo a přivydělávali si tak na jednodušší vykonávání skautské činnosti. Obzvláště velký úspěch měly představení: *Pojďte s námi do pohádky*, *Pod junáckou vlajkou* a *Partyzánská stezka*. Většinu vystoupení hráli i v městech Jindřichův Hradec, Tábor, Bechyně, Milevsko, Kardašova Řečice a Soběslav, kde sklidili velký úspěch. Velmi populárními se mezi skautskými středisky v Týně nad Vltavou staly *Dny junáckých kuchařů*, kdy skauti i skautky měli za úkol připravit doma samostatně oběd a následně přinést ostatním členům oddílu ochutnat. Ze vzpomínek bratra Leopolda Sekery se nám také dochovaly stručné informace o letních táborech. V roce 1946 se uskutečnil tábor obou středisek v prostoru nad Hněvkovicemi. Nejdříve zde tábořili chlapci pod vedením Františka Frýda, následně je vystřídala děvčata pod vedením Ladislavy Hladečkové a Marie Čtvrtníkové. Tábor *Vlčat* u Číměře u Jindřichova Hradce vedl Leopold Sekera. Následujícího roku 1947 byl chlapecký tábor na Lužnici poblíž Koloděj, vedl ho Jiří Jírů, František Frýd a Vladimír Lukš. Dívčí tábor poté na stejném místě vedla Marie Pokorná a Ladislava Hladečková. Roku 1948 chlapci tábořili u Blatné a děvčata u Hněvkovic. Roku 1949 se uskutečnil poslední společný tábor obou středisek, a to u Blatné. Následně byla činnost vltavotýnských skautů a skautek ukončena a veškerý majetek, vybavení kluboven i finanční hotovost byly zabaveny ve prospěch ČSM, a tak na dlouhou dobu téměř dvaceti let se Junák v Týně nad Vltavou úplně odmlčel.

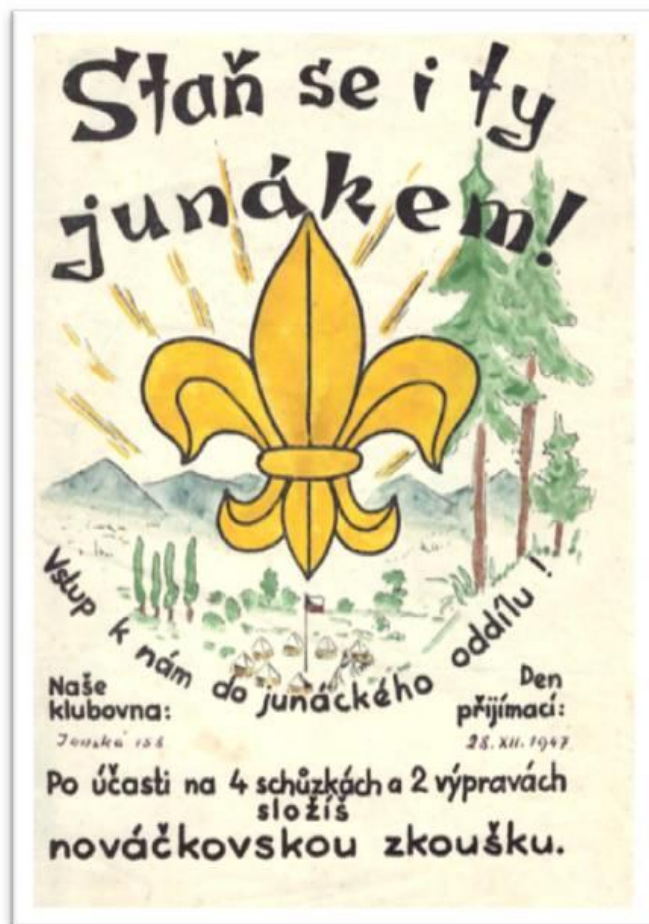

Obrázek 47. Portrét Leopolda Sekery, zakladatele skautingu v Týně nad Vltavou. Fotografie převzata z kroniky Leopolda Sekery.

5.8 Stručná historie skautingu na Prachaticku

Po ukončení druhé světové války byl v Husinci u Prachatic v roce 1946 založen Junák. Bylo zde okrskové velitelství pro okres Prachatice. Téhož roku zde vznikl i chlapecký a dívčí oddíl. Po příchodu do oddílu – střediska museli skauti a skautky plnit nováčkovské zkoušky. Velitelem byl Jindřich Veselý – učitel, měl přezdívku Alian. Junácký slib pak chlapci a dívky skládali 24. srpna 1946 na táboře, který proběhl v Husinci na Rechlích na chatě u bratra Veselého. Mimo slibu se na táboře plnily i různé odborné zkoušky. Devátého května 1946 byly konány v Prachaticích oslavy vítězství nad Německem, kterých se oddíly z Husince zúčastnily. V této době mělo středisko i svou vlajku, na kterou bylo velmi pyšné. Těchto oslav se zúčastnily i oddíly z Prachatic, Volyně, Vlachova Březí a Vodňan. Celkem se zúčastnilo oslav přes 200 skautů a skautek. Po květnových oslavách a po táboře proběhl společný slavnostní oheň se skauty z Prachatic. Oheň proběhl v Prachaticích blízko hřbitova a oddíly z Husince šly na tuto akci pěšky přes přehradu. Každý oddíl měl připravený program, který u ohně předvedl. Na konci roku 1947 ještě proběhl nábor chlapců a děvčat do Junáka v Prachaticích a taktéž v Husinci. V roce 1948 došlo k zrušení skautingu na Prachaticku (i v Husinci). Členové střediska v Husinci se rozprchli po celé republice a vlajka oddílu, kterou se tak pyšnili, bohužel zmizela. Tehdy ji předal pravděpodobně bratr Veselý do úschovny některému skautovi. Bratr Veselý umřel však velmi brzy, a tak se skauti a skautky z Husince už nedozvěděli, komu vlajka byla předána. Vlajka byla znovu objevena až v roce 2002, kdy vzniká v Husinci opět skautský oddíl. Přinesl ji do klubovny pan starosta Husince, kterému vlajku donesl Eduard Fleischmann, který byl tehdy v letech 1946–1948 mladým skautíkem.²¹³

²¹³ Ze vzpomínek bratra Vladislava Šobra, člena oddílu v Husinci u Prachatic.

Obrázek 48. Náborový leták prachatického Junáka v roce 1947. Obrázek převzat ze skautského archivu v Prachaticích.

6 Závěr

Zvolení tématu diplomové práce *Historie skautingu v jižních Čechách*, spolu s doprovodnými kapitolami, proběhlo na základě skutečnosti, že tato oblast nebyla dosud příliš zmapována a představovala tak zajímavou možnost získání poznatků. Tento fakt měl bohužel vliv na omezenou dostupnost literárních pramenů a zdrojů. Přesto bylo zvolené téma velmi poutavé a zajímavé, z důvodu nosných a významných historických faktů a v osobní rovině rovněž vzhledem k mé lásce k přírodě a skautingu.

Tato práce nemá stoprocentní historickou dokonalost, přesto se snažila zmapovat historické okolnosti vzniku a vývoje skautského hnutí v daném časovém období. Analýza situace postupovala od celosvětové historie k vývoji v českých zemích k následnému popisu situace v jižních Čechách. Zde se práce zaměřila na činnost skautských oddílů v jednotlivých městech regionu.

Chronologicky byla v obecnější rovině u světového a českého skautingu popsána doba od počátku jeho vzniku do současnosti. V jihočeské oblasti byl popis zaměřen detailněji na vývoj a historii skautského hnutí, a to od jeho vzniku do konce let padesátých.

Dílním cílem práce bylo zpracovat světovou historii skautingu se zaměřením na Českou republiku, hlavním cílem bylo zmapování historie jižních Čech a okresních měst tohoto kraje. Vzhledem k vyčerpání dostupných archivních pramenů a zdrojů, byla historie v uvedené lokalitě a v uvedeném časovém rozsahu v co nejlepší možné míře zaznamenána. Domnívám se, že v úvodu stanovené cíle a úkoly byly splněny.

Metodika zvolená pro zpracování historické práce vycházela z obsahové analýzy všech dostupných souvztažných zdrojů a byly použity standardní historické metody, především přímá a progresivní, v částečné míře i biografická a nepřímá. Vlastní popis historických dat byl faktografický a sledoval proměny a vývojové tendence zvoleného tématu v dějinách a v určitém časovém období, tzn., byl použit diachronní postup. Kromě zpracování všech dostupných zdrojů: písemných, fotografických a filmových pramenů, dobových periodik, internetových zdrojů, vzpomínek pamětníků apod. došlo k zaznamenání a popsání dostatečného množství obrazových a fotografických podkladů. Problematická se ukázala pouze nedostatečná kvalita těchto záznamů, vzhledem k době jejich výskytu pochopitelná.

Volbu tématu i metodiky vnímám velmi pozitivně, neboť došlo k smysluplnému monitoringu určitého historického období. Shromažďováním potřebných zdrojů a z nich vyplývajících dat, sloužících jako základ k sepsání práce nebylo vždy jednoduché, ale zaznamenání konkrétních údajů z historie skautingu má myslím obrovský význam. Důvodem je dosavadní nedostatečnost zmapování tohoto tématu. Vzhledem k těmto okolnostem má význam případné pokračování práce, neboť historická fakta z období dvacátých až padesátých let, mohou zmizet v nenávratnu, nebude-li se jim někdo věnovat.

V celkové historii skautského vývoje považuji za velmi důležité rovněž zaznamenání okolností ohledně násilného přerušení skautského hnutí, které mělo ve své historii obdivuhodnou houževnatost a vůli. Český skauting povstal třikrát z popela a třikrát zahajoval svoji činnost. To svědčí o dostatečné vůli neustoupit tlaku a násilí vládnoucích sil. Byl to skautský duch, který dodával neuvěřitelnou energii celému skautskému hnutí. Na tuto skutečnost by neměli dnešní skauti nikdy zapomínat a měli by svým chováním dělat čest tomuto krásnému a smysluplnému hnutí, které je dnes nejrozšířenější dětskou a mládežnickou organizací.

Prameny a literatura

Archivní fondy a sbírky

Šmíd, V. (2010) *Almanach k 90. výročí založení skautingu v Písku a 20. Výročí jeho obnovení po roce 1989.*

Peroutka, O. (1968) *100 let tělesné výchovy v okrese Písek.*

Ludvík, L. (1999). *80 let skautingu v Písku.* Písek.

Chalupský, E. (1929). *Sbor skautů v Táboře 1919–1929.*

Kovařík, Z. (1996). *Almanach - 80 let skautingu v Českých Budějovicích.*

Toman, V., (1991). *Ve znamení lilie na Strakonicku.*

Doláková, V., Fürst, I., Fürstová, P., Hajný, P., Havel, J., a kol. (1999). *Pod junáckou vlajkou. Almanach k 85. výročí založení skautingu v Jindřichově Hradci.* Jindřichův Hradec.

Periodika

Časopis Skaut – Junák, roč. (1921), s. 121.

Časopis Vůdce, roč. (1921), s. 89.

Časopis Skaut – Junák, roč. (1922), s. 71.

Jihočeské listy, roč. 1920.

Časopis Junák, roč. 1931.

Tištěné prameny

Kolektiv historické komise při Ústřední radě Junáka - svazu skautů a skautek.(1994).

Cestou k pramenům: Skautské historické minimum. Praha: Junácká edice.

Literatura

Baden - Powell, R., (1993) *Vlče, skaut, rover.* Liberec: Skauting.

Břicháček, V., Růžička, V. (2000). *Pedagogika: Edice Vůdcovská zkouška.* První vydání. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR.

Břicháček, V. et al. (2000). *Rovering.* První vydání. Liberec: Skauting.

Břicháček, V. et al. (1998). *Skautskou stezkou.* První vydání. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR.

Břicháček, V., (1991). *Poselství skautské výchovy.* Liberec: Skauting.

Břicháček, V., (1992). *Skautský oddíl I.* Liberec: Skauting.

Břicháček, V., (1993). *Skautský oddíl II.* Liberec: Skauting.

Břicháček, V., (1996). *Skautský oddíl III.* Liberec: Skauting.

Foglar, J., Herzán, J., Lasovský, J., Zapletal, M. (1993). *Skautský tábor.* Liberec: Skauting.

Komenský, J., A. (1948). *Vševýchova.* Praha: Státní nakladatelství.

Kříž, J. (1997) *Vlče nováček: vlčácký slabikář.* Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR.

Lešanovský, K., Nosek, V. (1999). *Historie skautingu: edice Vůdcovská zkouška.* Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR.

Nagy, L. (1999). *250 miliónů skautů.* Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR.

Pávková, J., et al. (2008) *Pedagogika volného času.* Praha: Protál.

Plajner, R. (1992). *Úsvit českého junáctví: Zavátou junáckou stezkou.* Praha: Junácká edice.

Šantora, R., Nosek, V., Janov, S., Dostál, V. (2012). *Skautské století.* Praha: Mladá fronta.

Svojsík, B., (1991). *Základy junáctví*. Praha: Merkur.

Sak, P., Saková, K. (2004). *Mládež na křižovatce: Sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda servis.

Zajíc, J. (2000). *Myšlenkové základy skautingu: Edice Vůdcovská zkouška*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR.

Internetové zdroje

Skautský svět: Junák - svaz skautů a skautek v ČR. Dostupné z: <https://casopisy.skaut.cz/svet/>.

Český skauting. Dostupné z: <http://verejnost.skaut.cz/cz/skauting/cesky/>.

Mezinárodní skauting. Dostupné z: <http://verejnost.skaut.cz/cz/skauting/mezinarodni>.

Skautské osobnosti. Dostupné z: <http://verejnost.skaut.cz/cz/skauting/skautskeosobnosti/>.

Historie Junáka v Táboře. Dostupné z: <http://www.junak-tabor.cz/historie/>.

Časopisy pro činovníky. Dostupné z <https://www.skautskyinstitut.cz/casopisy-pro-cinovniky/>.

Filmy

Skauti bez lilie [dokument]. Režie Viktor PORTEL. Česko: Skautský institut, 2017. Délka 52 min.

Použité zkratky

ČSAV – Československá akademie věd (1953–1992).

ČSM – Československý svaz mládeže (1949–1968).

ČRDM – Česká rada dětí a mládeže (1998–dosud).

Dr. – doktor (zkrácené označení některého z akademických titulů).

JUDr. – akademický titul doktor práv (1953–doposud).

KSČ – Komunistická strana Československa (1948–1989).

MUDr. – akademický titul doktor medicíny.

NSDAP – Národně socialistická německá dělnická strana (1920–1945).

PhMr. – akademický titul magistr farmacie (dnes už nepoužívaný).

POSSM – Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže (1949–1990).

RČS – Republika Československá (1918–1920).

SS – *Schutzstaffel*- ochranný oddíl NSDAP (1925–1945).

SNB – Sbor národní bezpečnosti (1947–1990).

SPJF – Sdružení přátel Jaroslava Foglara (1990–dosud).

SSM – Socialistický svaz mládeže (1970–1989).

StB – Státní bezpečnost (tajná složka československé bezpečnosti (1945–1990).

TOM – Turistické oddíly mládeže (1991–dosud).

USA – Spojené státy americké (1776–dosud).

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa (1948–1989).

WAGGGS – Světová organizace skautek (1928–dosud).

WOSM – Světová organizace skautského hnutí (1920–dosud).

YMCA – Křesťanská asociace mladých mužů (1844–doposud).